

Projekt

z dnia 12 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BIERUNIU**

z dnia 26 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu
na lata 2025-2035+**

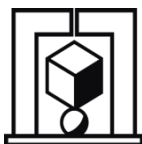
Na podstawie art. 10g ust. 2 pkt 1 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), w zw. z art. 3 pkt 3, art. 4 ust. 1, art. 9 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.)

**Rada Miejska w Bieruniu
uchwała:**

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025-2035+, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bierunia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Bieruniu

z dnia 26 marca 2026 r.

ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING

30-017 Kraków ul. Raclawicka 54 / 129

e-mail: aleksander@noworol.eu

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ (projekt)

Powiat Bieruńsko-Lędziński 2026

Zespół autorski Aleksander Noworól Consulting:

prof. dr hab. inż. arch. Aleksander Noworól
dr Kamilla Noworól
dr Jeremiasz Salamon
mgr Paweł Hałat
mgr inż. arch. Leszek Jasiński

**W opracowaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-
Łędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ aktywnie uczestniczyli:**

Starosta Bieruńsko-Łędziński Łukasz Odelga, Wicestarosta Powiatu Zofia Dudek, Członek Zarządu Andrzej Baron, Nieetatowy Członek Zarządu Marek Spyra, Radni powiatu bieruńsko-łędzińskiego wraz z pracownikami Starostwa Powiatowego i powiatowych jednostek organizacyjnych

Burmistrz Miasta Bierunia Sebastian Macioł wraz z pracownikami Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych

Burmistrz Miasta Imielin Krzysztof Hajduczek wraz z pracownikami Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych

Burmistrz Miasta Łędziny Marcin Majer wraz z pracownikami Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych

Wójt Gminy Bojszowy Adam Duczmal wraz z pracownikami Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych

Wójt Gminy Chełm Śląski Andrzej Seweryn wraz z pracownikami Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych

Radni Gmin powiatu bieruńsko-łędzińskiego

Mieszkańcy powiatu bieruńsko-łędzińskiego

Przedstawiciele podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego

Organizacje społeczne działające na obszarze powiatu bieruńsko-łędzińskiego

Spis treści:

Wprowadzenie	5
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej JST z obszaru Powiatu.....	8
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym ...	11
Wizja.....	11
Cele strategiczne.....	12
Cele operacyjne i kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	15
Cel strategiczny 1. Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy	15
Cel strategiczny 2. Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy	18
Cel strategiczny 3. Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania .	20
Cel strategiczny 4. Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia	24
Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	28
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Powiatu.....	35
Uwarunkowania budowy Modelu	35
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w układzie celów strategicznych.....	37
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	44
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	50
Obszary strategicznej interwencji wynikające z polityki krajowej	50
Obszary strategicznej interwencji wynikające z polityki regionalnej	51
Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla JST z obszaru Powiatu wraz z zakresem planowanych działań.....	60
Rozwojowe obszary strategicznej interwencji	60
Problemowe obszary strategicznej interwencji	62
System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	64
Ramy finansowe i źródła finansowania.....	70
Spisy.....	77
Wykaz ważniejszych skrótów	77
Spis tabel.....	78
Spis rysunków.....	78
Załączniki.....	79

Załącznik nr 1 – Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego obszaru powiatu bieruńsko-lędzkiego – w osobnym pliku.	79
Załącznik nr 2 – Uwarunkowania opracowania Modelu i plansze Modelu w postaci cyfrowej w rozdzielczości pozwalającej na wydruk w formacie A3 – w osobnych 8 plikach	79
Załącznik nr 3 - Warunki dotyczące gospodarki wodnej, które powinny być spełnione w związku z realizacją inwestycji ujętych w projekcie Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Bieruńsko – Lędzkiego na lata 2025 – 2035+	79

Wprowadzenie

1. „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+” (zwana dalej **Strategią**) została opracowana na podstawie Umowy Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z firmą Aleksander Noworól Konsulting (określanej jako **ANK**).
2. Zakres terytorialny Strategii pokrywa się z granicami administracyjnymi powiatu bieruńsko-lędzińskiego, co obejmuje sześć jednostek samorządu terytorialnego (JST): samorząd powiatowy oraz pięć gmin tego powiatu, którymi są: Bieruń, Lędziny, Imielin, Bojszowy i Chełm Śląski.
3. Powiat bieruńsko-lędziński określono w treści Strategii jako **Powiat** lub **PBL**. Miasta i gminy powiatu bieruńsko-lędzińskiego zwane będą zbiorczo **Gminami** lub **Gminami PBL**. Terytorium związku metropolitalnego Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, w którego skład wchodzi wszystkie Gminy Powiatu, określane będzie jako **Metropolia** lub **GZM**. Wykaz stosowanych w tekście Strategii skrótów zamieszczono na stronie 77.
4. Strategia została opracowana zgodnie z wymogami artykułów 10e, 10f i 10g Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940), zwanej dalej **UOSG**.
 - 4.1. Zgodnie z art. 10g:

Art. 10g. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

2. Strategia rozwoju ponadlokalnego:

 - 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu; (...)*
 - 3. Do strategii rozwoju ponadlokalnego przepisy art. 10e ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.*
 - 4.2. Art. 10e UOSG stanowi m.in., że:

*3. Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zw. **UOZPPR** (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.), przygotowanej na potrzeby tej strategii,*

oraz określa w szczególności:

 - 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;*
 - 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;*
 - 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;*
 - 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym: a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, b) system powiązań przyrodniczych, c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;*
 - 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące: a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu, b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu*

i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.), e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego, f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, g) zasad lokalizacji urzędzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 581), wraz z zakresem planowanych działań;

7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;

8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;

9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Niniejsza Strategia obejmuje przytoczony powyżej zakres.

5. Podstawą opracowania Strategii były:

- 5.1. dokument pn. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego obszaru powiatu bieruńsko-lędzińskiego” (określany dalej jako **Diagnoza**);
- 5.2. dyskusja i spotkania oraz badanie ankietowe, które przeprowadzono na potrzeby opracowania Diagnozy, ale które zawierały też treści wykraczające poza badanie sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej PBL i Gmin PBL¹; szczególnie ważne sugestie, wykraczające poza zakres Diagnozy, pojawiły się w trakcie grupowego **wywiadu zogniskowanego z dnia 30.10.2024 r.**, w którym uczestniczyli wóldarze JST z obszaru Powiatu, oraz **sesji konsultacyjnej z dnia 15.11.2024 r.** poświęconej głównie **identyfikacji SWOT**;
- 5.3. sesje kreatywne przeprowadzone metodą „design thinking”, które odbyły się w dniach 10 i 24 stycznia 2025 r.;
- 5.4. dyskusja dotycząca modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (zwanego dalej **Modelem**), która odbyła się w dniu 7 marca 2025 r.;
- 5.5. propozycje lokalnych obszarów strategicznej interwencji przedstawione przez Powiat i Gminy PBL;
- 5.6. spotkania konsultacyjne poświęcone dyskusji o projekcie strategii, przeprowadzone w dniach 13 i 16 czerwca 2025 r.;
- 5.7. uwagi ewaluatora przedstawione w raporcie z ewaluacji *ex-ante* projektu Strategii²;
- 5.8. aktualna wiedza na temat istniejących i prognozowanych zjawisk i procesów charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą Polski oraz województwa śląskiego;
- 5.9. aktualna wiedza na temat obecnych i prognozowanych zjawisk i procesów w gospodarce przestrzennej;
- 5.10. aktualna wiedza na temat metod i zasad planowania strategicznego i operacyjnego w jednostkach samorządu terytorialnego.

¹ We Wprowadzeniu do Diagnozy zamieszczono szczegółowy wykaz wszystkich działań analitycznych zastosowanych w procesie jej powstawania.

² W przyszłości.

6. Horyzont czasowy strategii przyjęto w nawiązaniu do dokumentu pn. „Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji Województwa Śląskiego 2030”, w którym zakłada się harmonogram zamykania i restrukturyzacji kopalń m.in. na obszarze PBL. Ustalono, że Kopalnia Piast-Ziemowit Ruch Piast w Bieruniu będzie działać do 2035 r., a Kopalnia Piast-Ziemowit Ruch Ziemowit w Lędzinach – do 2037 r. Z uwagi na znaczenie transformacji sektora wydobywczego dla rynku pracy Powiatu, Strategia niniejsza opracowana jest w formie „2035+”. Dziesięcioletni horyzont czasowy pozwala na realizację celów Strategii.

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej JST z obszaru Powiatu

Z uwagi na to, że:

- Diagnozę przeprowadzono w sposób porządkujący istniejące zjawiska w czterech obszarach tematycznych: powiat bieruńsko-lędziński i jego przestrzeń, demografia Powiatu i jego społeczność w układzie Gmin, gospodarka Powiatu w układzie gmin oraz zarządzanie Powiatem i Gminami PBL;
- Diagnozę zsyntetyzowano w postaci analizy strategicznej – SWOT³, czyli zestawienia silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń JST z obszaru Powiatu, przy uwzględnieniu powyższych obszarów tematycznych;

wnioski z Diagnozy – determinujące Strategię – przedstawiono w analogicznym układzie tematycznym.

W obszarze tematycznym **PRZESTRZEŃ / INFRASTRUKTURA** warto zauważyć, co następuje:

- Położenie Powiatu w Górnośląskim Obszarze Metropolitalnym, jednym z największych miejskich obszarów funkcjonalnych w Polsce oraz przynależność do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii stanowią ważny atut w dobie postępującej metropolizacji rozwoju regionalnego. Zjawisko to polega na koncentracji rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego w dużych ośrodkach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. W tym kontekście istotne znaczenie mają występujące w Powiecie rezerwy terenowe dla rozwoju wszelkiego typu działalności (gospodarczej, mieszkaniowej i rekreacyjnej), co jest szczególnie ważne wobec wygaszania działalności górniczej.
- Silną stroną JST z obszaru PBL są bardzo dobre powiązania transportowe, zwłaszcza drogowe, tak w obszarze aglomeracji, jak i w stosunku do dużych miast w sąsiedztwie (Katowice, Kraków). Sygnalizowanym przez mieszkańców problemem jest niewystarczająco sprawny i bezpieczny system transportu publicznego na obszarze Powiatu.
- Przestrzeń Powiatu cechuje się obszarami o wybitnych walorach przyrodniczych i dużej różnorodności krajobrazowej. Jednocześnie należy odnotować występowanie licznych obszarów i obiektów o wysokich wartościach kulturowych, w tym takich, które zostały wpisane do rejestru zabytków. Z drugiej strony warto zwrócić uwagę na występowanie rozległych i rozproszonych struktur przestrzennych o bardzo niskiej intensywności i utrudnionym dostępie do infrastruktury, co nie sprzyja ekonomicznej wykorzystania przestrzeni.
- Problemem PBL jest dziedzictwo poprzemysłowe, z którym wiąże się występowanie obszarów ze szkodami górniczymi, a także – perspektywicznie – długotrwały i kosztowny proces przekształcania terenów pokopalnianych (w tym remediacji) należących do Skarbu Państwa.
- Ograniczeniem dla rozwoju powiatu jest występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i podtopieniami. Zapewnienie bezpieczeństwa ludności przed powodzią i ich skutkami jest w polskich warunkach klimatycznych kluczowym wyzwaniem stojącym przed władzami publicznymi.
- Pomimo pewnej poprawy, wciąż problemem całej aglomeracji górnośląskiej są zanieczyszczenie powietrza (benzo(a)piren) oraz zły stan wód powierzchniowych i podziemnych.
- W związku z powyższymi obserwacjami, a także na ogół niskim pokryciem planistycznym i znaczącym rozdrobnieniem MPZP, istotnym wyzwaniem dla planistów jest koordynacja polityk przestrzennych uwzględniających relacje międzygminne w skali powiatu, z wykorzystaniem potencjałów i osłabieniem barier rozwojowych.

³ SWOT – to akronim w języku angielskim od słów: Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats.

W obszarze tematycznym **SFERA SPOŁECZNA** sformułować można następujące wnioski:

- Pomimo stabilnej sytuacji demograficznej powiatu na tle województwa śląskiego, obserwuje się – także w PBL po roku 2017 – ujemne wartości przyrostu naturalnego. Konsekwencją tego zjawiska jest starzenie się społeczeństwa Powiatu, dotyczące wszystkich gmin, przy czym ujemnym wartościom przyrostu naturalnego towarzyszy odpływ młodzieży do dużych miast. Zwiększenie atrakcyjności zamieszkania dla młodych ludzi w Gminach Powiatu jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed lokalnymi samorządami. Wskazuje się potrzebę utworzenia DPS-u, którego nie ma na terenie Powiatu.
- Wyzwaniem dla władz lokalnych jest stworzenie warunków dla napływu ludności do gmin Powiatu i zapewnienie bezpiecznego środowiska zamieszkania.
- Pomimo niskiego odsetka mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w PBL na tle województwa i kraju, wyzwaniem dla JST staje się zmiana systemu pomocy społecznej, polegająca na wzroście: problemów opiekuńczo-wychowawczych, przemocy, zaburzeń psychicznych w rodzinach do tej pory nie korzystających z takiej pomocy. Wskazuje się potrzebę utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie Powiatu.
- Wskaźniki usług medycznych w Powiecie są niższe niż w przypadku województwa i Polski, co obniża atrakcyjność zamieszkania w Gminach Powiatu. Szczególnymi przypadkami są: brak centrum zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz niższy niż w Polsce i województwie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach.
- Relatywnie niską świadomość ekologiczną mieszkańców warto zderzyć z wymogami związanymi z dekarbonizacją gospodarki i życia społecznego.
- Pomimo ogólnie korzystnych wskaźników związanych z oświatą w Powiecie, mieszkańcy identyfikują potrzebę stworzenia warunków dla poprawy u uczniów tzw. kompetencji miękkich, nie dość dobrze nauczanych w obowiązującym systemie edukacyjnym.
- W dobie ogólnej niepewności związanej ze światową sytuacją społeczną, polityczną i gospodarczą warto odnotować niską ocenę przez społeczeństwo poziomu przygotowania Powiatu i Gmin do zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu publicznemu (wojna, zamieszki itp.).

Dla obszaru tematycznego **GOSPODARKA** nasuwają się następujące wnioski w kontekście opracowania Strategii:

- Konieczność transformacji gospodarczej Gmin Powiatu, skutkująca odejściem znacznego odsetka pracowników z sektora wydobywczego rodzi potrzebę – ale też stanowi wyzwanie dla władz publicznych – wykreowania nowych, stabilnych miejsc pracy. Działania takie mogą być oparte na kompetencjach związanych z tradycjami przemysłowymi społeczności lokalnej, ale mogą także wiązać się z dostępem do rynku pracy, infrastruktury i usług wyższego rzędu w obrębie aglomeracji górnośląskiej.
- Potencjał gospodarczy tkwi w walorach turystycznych powiatu, wynikających z zasobów przyrodniczych i położenia w pobliżu konurbacji śląskiej. Rozwój funkcji rekreacyjnej, turystyki weekendowej i agroturystyki – to nie dość wykorzystane dotąd sektory działalności gospodarczej.
- Problemem gmin górniczych, gdzie zatrudnienie wiąże się z obecnością dużych przedsiębiorstw, jest znacząco niższy niż średnia dla kraju i regionu wskaźnik przedsiębiorczości. To również wyzwanie dla władz lokalnych, które winny stymulować oddolne inicjatywy uruchamiania działalności gospodarczej.
- W obecnej dobie szczególnej uwagi w prowadzeniu działalności gospodarczej przez duże, średnie i małe przedsiębiorstwa wymaga zbudowanie odporności na możliwe ataki cyberterrorystyczne, ukierunkowane na dezorganizację działalności i podważenie bezpieczeństwa społeczności lokalnych.

Analiza Diagnozy w obszarze tematycznym **ZARZĄDZANIE POWIATEM I GMINAMI PBL** nasuwa następujące wnioski pod kątem dalszych prac nad Strategią:

- Szereg przesłanek dowodzi wysokiej sprawności systemu zarządzania samorządami Powiatu. Świadczą o tym: tradycje i doświadczenie Gmin Powiatu w zakresie strategicznego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego, aktywna polityka inwestycyjna w minionych dziesięciu latach, skuteczne wykorzystanie funduszy pomocowych krajowych i europejskich w celu realizacji projektów z zakresu ochrony środowiska, energetyki, edukacji, opieki społecznej i transportu. To szczególnie ważne wobec dalszej dostępności środków pomocowych, zwłaszcza pochodzących z Unii Europejskiej.
- Wdrożenie strategii rozwoju ponadlokalnego ułatwione będzie zapewne doświadczeniami w zakresie aktywnego prowadzenia współpracy międzygminnej w układzie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.
- Wyzwaniem dla władz szczebla lokalnego i ponadlokalnego jest aktualnie konieczność wdrożenia procedur bezpieczeństwa w związku z ryzykiem pełnoskalowej wojny Rosji z NATO. Po pierwsze, odnosi się to do potrzeby zapewnienia odporności infrastruktury krytycznej, w tym: energetycznej, informatycznej, wodociągowej i kanalizacyjnej, na różnego rodzaju wrogie ataki. Po drugie, wymaga to edukacji społecznej w sferze zachowań zwiększających odporność ludności na zagrożenia.
- Doświadczenia lat 2019–2021 uświadamiają możliwość pojawienia się zdarzeń o charakterze epidemicznym / pandemicznym, wynikających z procesów globalizacji. Zapewnienie odpowiedniego poziomu odporności na tego typu zjawiska stwarza kolejne istotne wyzwanie dla samorządów.
- Problemem Gmin Powiatu jest ograniczona skala wykorzystania instrumentów stymulujących aktywność obywatelską (np. budżetu partycypacyjnego). Skutkiem tego jest choćby niższy niż w województwie i kraju wskaźnik liczby NGO przypadających na 1 tysiąc mieszkańców we wszystkich JST Powiatu.
- Sygnalizowany powyżej, niekorzystny bilans pokrycia planistycznego w gminach Powiatu na tle województwa śląskiego wpływa na relatywnie niski popyt inwestycyjny (z wyjątkiem Bierunia i Imielina).
- Istnieje potrzeba poprawy komunikacji społecznej pomiędzy administracją lokalną i ponadlokalną a mieszkańcami z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. W warunkach pokojowych jest to ważne dla upowszechnienia oferty kulturalnej i sportowej w Powiecie. Trzeba także pamiętać o możliwości wykorzystania tego rodzaju systemów komunikacyjnych w przypadku pojawienia się zagrożeń, o których była mowa powyżej.

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Wizja

Wizja rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego przedstawia syntezę tego, jak wspólnoty samorządowe PBL wyobrażają sobie Gminy i Powiat w horyzoncie czasowym roku 2035. Wizja oparta jest o wnioski z Diagnozy i związane z nimi wyzwania.

Skala ryzyk, z którymi współcześnie muszą liczyć się wszelkie władze publiczne, powoduje, że we wnioskach z Diagnozy wielokrotnie przywoływano takie pojęcia, jak: transformacja gospodarcza, odporność na zagrożenia, konieczności zapewnienia bezpieczeństwa w różnych obszarach tematycznych. Uznano, że strategicznym wyzwaniem JST Powiatu w tych warunkach jest – obok zagwarantowania wysokiej jakości życia mieszkańców – zapewnienie odporności (rezyliencji) miejskiej, którą określa się jako „zdolność jednostek, społeczności, instytucji, firm i systemów do przetrwania, przystosowania się i rozwoju bez względu na rodzaje chronicznych stresów i ostrych wstrząsów”⁴.

Przyjmuje się zatem następujące brzmienie wizji rozwoju Gmin powiatu bieruńsko-łędzkiego i Powiatu:

Powiat bieruńsko-łędzki i jego Gminy w 2035 roku – obszarem odpornym na wstrząsy i zagrożenia, miejscem wysokiej jakości życia, innowacyjnej, zrównoważonej i sprawiedliwej gospodarki oraz czystego i zdrowego środowiska

Wizja stanowi wytyczną dla sformułowania dalszych elementów Strategii, a to: celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków ich wdrażania. Wizja pozwala też na sformułowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej dla obszaru Powiatu.

⁴ *What is Urban Resilience?*, <https://resilientcitiesnetwork.org/what-is-urban-resilience> (dostęp: 9.07.2025).

Cele strategiczne

Wizję i cele strategiczne rozwoju powiatu bieruńsko-lędzkiego i jego Gmin do 2035 r. przedstawiono na poniższym schemacie.

Rysunek 1. Wizja i Cele strategiczne Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu bieruńsko-lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+

Źródło: opracowanie własne.

Cel strategiczny 1. **Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy** nawiązuje do następujących celów zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

- Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie;
- Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;
- Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność.

Cel strategiczny 1. **Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy** odnosi się do zakładanego stanu gospodarki Gmin Powiatu. Stan ten w 2025 r. cechuje się wysokim poziomem bazy ekonomicznej dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. W roku 2035 gospodarka lokalna jest w stanie transformacji, przy czym sektor wydobywczy utracił swoją dominującą rolę na rzecz zaawansowanego technologicznie przetwórstwa przemysłowego oraz nowych sektorów gospodarki związanych z położeniem Gmin Powiatu na terenie Metropolii. Wykorzystywane są silne strony Powiatu, a to: osadzone w tradycjach przemysłowych kompetencje ludności oraz położenie na terenie Metropolii. Gospodarka lokalna uwzględnia wzrost wpływu sztucznej inteligencji i związane z tym procesy technologiczne, co wpływa także na rynek pracy. Zachowuje odporność na zagrożenia o charakterze ataków cyberterrorystycznych. Proces dekarbonizacji gospodarki wymusza zwiększenie udziału energii odnawialnej. Elementem reorientacji gospodarki lokalnej jest turystyka, głównie weekendowa, oferująca usługi na rzecz ludności aglomeracji górnośląskiej. Gminy Powiatu tworzą warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i uruchomienia działalności gospodarczej przez młodych ludzi, którzy tym samym są mniej zainteresowani przeprowadzką do większych miast województwa. Stan gospodarki lokalnej zapewnia mieszkańcom Powiatu stabilną i godną pracę.

Cel strategiczny 2. **Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy** nawiązuje do następujących celów zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

- Cel 3: Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;
- Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie;
- Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami.

Cel strategiczny 2. **Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy** koncentruje się na kwestiach społecznych. Wobec zmian ludnościowych związanych z problemem tzw. drugiego przejścia demograficznego Gminy powiatu bieruńsko-lędzińskiego przeciwdziałają konsekwencjom starzenia się ludności, wspierając politykę rodzinną, zachęcając do wydłużenia aktywności zawodowej oraz tworząc politykę migracyjną, polegającą na skłanianiu osób spoza własnego obszaru do osiedlania się i podjęcia pracy w lokalnych przedsiębiorstwach. Wymaga to stworzenia bezpiecznego środowiska zamieszkania oraz zapewnienia wysokiej sprawności usług publicznych. Powiat i jego gminy zapewniają wysoki poziom edukacji, w tym kontynuowanej przez całe życie. W szczególności dotyczy to edukacji ekologicznej, prowadzonej także poza systemem szkolnym w lokalnych ośrodkach kultury. Poziom usług medycznych podniesiony jest przynajmniej do wskaźników średniej wojewódzkiej. Mieszkańcy posiadają wiedzę o sposobach zachowania się i miejscach pobytu na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa.

Cel strategiczny 3. **Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania** nawiązuje do następujących celów zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

- Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
- Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji.
- Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;
- Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.

Cel strategiczny 3. **Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania** odnosi się do szeroko rozumianego gospodarowania przestrzenią Powiatu. W 2035 r. Powiat jest bardzo dobrze skomunikowany z miastami Metropolii oraz innymi ważniejszymi ośrodkami miejskimi, jak: Bielsko-Biała, Oświęcim, Chrzanów i – dalej – Kraków. Dotyczy to połączeń drogowych (m.in. trasy ekspresowej S1), a także kolejowych (tam, gdzie to możliwe). W Powiecie funkcjonuje sprawny i satysfakcjonujący mieszkańców transport publiczny. Rezerwy terenowe, w szczególności powstałe w wyniku zaprzestania działalności wydobywczej, są przygotowane do zagospodarowania dla innych działalności gospodarczych (logistyka, przetwórstwo przemysłowe, produkcja energii odnawialnej) oraz na cele mieszkaniowo-usługowe. Trwa proces remediacji terenów pokopalnianych. Dzięki działaniom podjętym przez Gminy Powiatu oraz inne ośrodki Metropolii, stan środowiska naturalnego, w tym powietrza i wód powierzchniowych, spełnia normy czystości. Dzięki inwestycjom prowadzonym we współpracy z władzami państwowymi zapewniono bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.

Gospodarka przestrzenna Gmin Powiatu została skoordynowana, zapewniając koncentrację nowej zabudowy wokół istniejących ciągów komunikacyjnych oraz w obszarach uzupełniania zabudowy, ograniczając tym samym ingerencję w tereny wolne od zabudowy. Trwa proces realizacji lokalnych centrów usługowych, które są dostępne transportem publicznym. Sprawny transport międzygminny, komfortowe centra przesiadkowe i parkingi Park&Ride ułatwiają przewóz osób, w szczególności młodzieży, transportem publicznym z Gmin Powiatu do ośrodków miejskich Metropolii.

Cel strategiczny 4. **Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia** nawiązuje do następującego celu zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

- Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu.

Cel strategiczny 4. **Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia** dotyczy funkcjonowania władz publicznych i administracji lokalnej na obszarze Powiatu. W roku 2035 starostwo powiatowe, urzędy miejskie i gminne w sposób skuteczny realizują zadania ustawowe oraz inne przedsięwzięcia nie zastrzeżone dla innych jednostek administracji publicznej. Bazując na niniejszej Strategii, stworzono dobry system współpracy władz publicznych Powiatu i Gmin. Sprawnie pozyskiwane są środki pomocowe, zwłaszcza na cele związane z ochroną klimatu i energetyką, sprawiedliwą transformacją gospodarki, transportem, edukacją, opieką społeczną i bezpieczeństwem. Lokalna administracja publiczna jest dobrze przygotowana na zagrożenia związane z: klęskami żywiołowymi (powodzie), epidemiami, atakami cyberterrorystycznymi, atakami na infrastrukturę publiczną oraz zagrożeniami związanymi z działaniami wojennymi, prowadzonymi na terenie Polski. Przygotowanie to dotyczy szczegółowych procedur zachowania się służb państwowych i samorządowych, a także przeszkolenia ludności i przedsiębiorców. W JST Powiatu funkcjonuje sprawny, wykorzystujący technologie cyfrowe, system komunikacji społecznej, pozwalający dobrze realizować zadania publiczne, ale też ułatwiający koordynację działań prowadzonych przez organizacje społeczne.

Realizowane są zadania związane z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym, a także z promocją Powiatu i jego Gmin.

Powyższe cele strategiczne stanowią podstawę dla zdefiniowania celów operacyjnych, które z kolei są uszczegółowione właściwymi kierunkami działań.

Cele operacyjne i kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Poniżej przedstawiono cele operacyjne Strategii w układzie poszczególnych celów strategicznych oraz odpowiadające celom operacyjnym kierunki działania.

Cel strategiczny 1. Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy

Dla celu strategicznego 1. **Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy** sformułowano następujące cele operacyjne:

- 1.1. Rozwinięta infrastruktura zielonej i innowacyjnej gospodarki w zakresie: transportu, mediów, dostępu do Internetu szerokopasmowego,
- 1.2. Elastyczna i dobrze wypromowana w skali krajowej i zagranicznej oferta terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczej i mieszkalnictwa,
- 1.3. Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o system wsparcia nowej działalności gospodarczej uruchomionej przez absolwentów szkół średnich i wyższych pochodzących z Gmin Powiatu,
- 1.4. Rozwinięta sieć obiektów związanych z turystyką weekendową kierowaną przede wszystkim do mieszkańców Metropolii,
- 1.5. Wysokie kompetencje mieszkańców w kontekście aktualnych możliwości zatrudnienia.

^Cel operacyjny 1.1. Rozwinięta infrastruktura zielonej i innowacyjnej gospodarki w zakresie: transportu, mediów, dostępu do Internetu szerokopasmowego

Cel operacyjny 1.1. Koncentruje się na przygotowaniu przez władze publiczne wszelkich aktywności ułatwiających realizację inwestycji wspierających miejsca przyszłej aktywności gospodarczej. W szczególności chodzi o poprawę dostępności terenów poprzez zapewnienie: dojazdu możliwymi środkami transportu, przyłączenia mediów oraz wykorzystania Internetu szerokopasmowego. Działaniom tym powinno towarzyszyć wykorzystanie rezerw terenowych na przedsięwzięcia związane z energetyką odnawialną (wiatraki, farmy solarne).

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 1.1. Rozwinięta infrastruktura zielonej i innowacyjnej gospodarki w zakresie: transportu, mediów, dostępu do Internetu szerokopasmowego

- 1.1.1. Zapewnienie dostępności do terenów inwestycyjnych w Gminach Powiatu poprzez odpowiednie zapisy w skoordynowanych w skali Powiatu planach ogólnych gmin (POG);
- 1.1.2. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w rejonie stref aktywności gospodarczej;
- 1.1.3. Nawiązanie współpracy z uczelniami technicznymi południowej Polski w celu upowszechnienia na terenie Powiatu rozwiązań cyfrowych poprawiających warunki rozwoju innowacyjnej gospodarki;
- 1.1.4. Wspieranie – w ramach zadań własnych JST i we współpracy z NGO – systemu transformacji przedsiębiorstw okołogórnich w celu łagodnego przejścia procesu transformacyjnego gospodarki Powiatu;
- 1.1.5. Uwzględnienie inwestycji infrastrukturalnych w rejonie obszarów aktywności gospodarczej w wieloletnich planach finansowych;

1.1.6. Tworzenie warunków do rozwoju potencjału gospodarczego, zapewniającego stabilizację dochodów podatkowych gminy.

1.1.7. Utworzenie ponadlokalnego programu reindustrializacji terenów pogórnich (Bieruń–Łędziny) obejmującego: bank terenów, standardy remediacji, miejscowe plany, pozyskanie i obsługę inwestorów, klastry MŚP w zielonych technologiach, logistykę i przemysł 4.0.

Cel operacyjny 1.2. Elastyczna i dobrze wypromowana w skali krajowej i zagranicznej oferta terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczej i mieszkalnictwa

Nowe inwestycje, tak gospodarcze, jak i mieszkaniowe, są kołem zamachowym rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Cel operacyjny 1.2. koncentruje się na przygotowaniu prawnym i marketingowym procesu pozyskania nowych inwestorów. Promocja terenów gospodarczych powinna być ukierunkowana na przedsiębiorstwa zaawansowane technologicznie, dla których lokalizacja na krawędzi Metropolii nie będzie stanowiła problemu. Istotą działania jest w tym wypadku stworzenie atrakcyjnych miejsc zamieszkania dla pracowników istniejących firm i nowych przedsięwzięć gospodarczych.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 1.2. Elastyczna i dobrze wypromowana w skali krajowej i zagranicznej oferta terenów inwestycyjnych dla działalności gospodarczej i mieszkalnictwa

1.2.1. Proinwestycyjna gospodarka nieruchomościami publicznymi: inwentaryzacja w kontekście zapisów w planach ogólnych Gmin i wycena nieruchomości;

1.2.2. Współpraca z właścicielami nieruchomości prywatnych w zakresie koordynacji i wsparcia w obrocie terenami położonymi w strefach rozwoju zabudowy gospodarczej i mieszkaniowej;

1.2.3. Opracowanie ofert terenów inwestycyjnych oraz ich promocja w kraju lub/i za granicą.

Cel operacyjny 1.3. Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o system wsparcia nowej działalności gospodarczej uruchomionej przez absolwentów szkół średnich i wyższych pochodzących z Gmin Powiatu

Problemem PBL jest relatywnie niski poziom przedsiębiorczości. Warto zatem zwrócić uwagę na to, że innowacyjna przedsiębiorczość jest jednym z motorów lokalnego rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny 1.3. dotyczy działań ukierunkowanych na zwiększenie indywidualnej zdolności do uczenia się i zdobywania nowych kompetencji w aktualnych uwarunkowaniach technologicznych i ekonomicznych. Poprawa poziomu przedsiębiorczości wymaga – ze strony władz publicznych – działań animacyjnych w zakresie doradztwa gospodarczego i zawodowego, a także wsparcia organizacyjno-finansowego dla osób przekwalifikowujących się (po transformacji górnictwa) oraz absolwentów szkół średnich i wyższych pochodzących z Gmin Powiatu.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 1.3. Wysoki poziom przedsiębiorczości w oparciu o system wsparcia nowej działalności gospodarczej uruchomionej przez absolwentów szkół średnich i wyższych pochodzących z Gmin Powiatu

1.3.1. Uznanie obszaru Powiatu za terytorium instytucji i miejsc świadczenia ponadlokalnych usług edukacyjnych, co powinno objąć:

- specjalizacje biznesowe KSSE i branże współzależne,
- innowacyjny biznes, zdrową żywność i agroturystykę,
- elastyczną ofertę edukacyjną dostosowaną do zmieniającej się struktury gospodarki Powiatu.

- 1.3.2. Rozwój systemu doradztwa gospodarczego i zawodowego w każdej Gminie Powiatu;
- 1.3.3. Stworzenie na szczeblu powiatowym cyfrowej platformy wsparcia osób dążących do uruchomienia własnej działalności gospodarczej, szczególnie osób młodych mieszkających w Gminach Powiatu;
- 1.3.4. Wdrożenie systemu zachęt, takich jak: inkubator przedsiębiorczości, fundusz kredytowo-pożyczkowy, granty/stypendia dla osób przekwalifikowujących się – dla nowych przedsiębiorców, szczególnie zatrudniających osoby odchodzące z górnictwa i przedsiębiorstw okołogórnicznych oraz mieszkańców Gmin Powiatu.
- 1.3.5. Promowanie współpracy MŚP i mikroprzedsiębiorców z dużymi przedsiębiorstwami w powiecie bieruńsko-lędzińskim.

Cel operacyjny 1.4. Rozwinięta sieć obiektów związanych z turystyką weekendową kierowaną przede wszystkim do mieszkańców Metropolii

Zasoby i walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz dziedzictwo materialne i niematerialne powiatu bieruńsko-lędzińskiego stwarza szanse na rozwinięcie działalności turystycznej. Na obecnym etapie wydaje się, że oferta turystyczna powinna być skierowana głównie do mieszkańców Metropolii. Wymaga to upowszechnienia wiedzy o walorach Powiatu poprzez akcje promocyjne oraz współpracę z organizacjami turystycznymi. Z drugiej strony warto upowszechnić wśród mieszkańców Powiatu i potencjalnych przedsiębiorców informacje o charakterze organizacyjnym, związane z kierunkami rozwoju turystyki lokalnej.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 1.4. Rozwinięta sieć obiektów związanych z turystyką weekendową kierowaną przede wszystkim do mieszkańców Metropolii

- 1.4.1. Upowszechnienie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Powiatu i promocja działań na rzecz ochrony zabytków, w tym z wykorzystaniem istniejących instytucji kultury;
- 1.4.2. Zachowanie i kultywowanie regionalnych tradycji oraz ochrona krajobrazu kulturowego powiatu bieruńsko-lędzińskiego;
- 1.4.3. Opracowanie i przygotowanie informacji turystycznej o zasobach przyrodniczych, krajobrazowych oraz obiektach kultury materialnej, które mogą być przedmiotem zainteresowania przyjezdnych spoza Powiatu;
- 1.4.4. Współpraca z ogólnopolskimi organizacjami turystycznymi w celu wypromowania walorów Powiatu;
- 1.4.5. Promocja działalności gospodarczej związanej z turystyką i usługami gastronomicznymi wśród mieszkańców Gmin Powiatu;
- 1.4.6. Organizowanie ponadlokalnych imprez kulturalnych, sportowych itp.;
- 1.4.7. **Miasto-wieś: krótkie łańcuchy i usługi czasu wolnego – rozwój krótkich łańcuchów dostaw (rolnictwo, rzemiosło, inkubacja usług weekendowo-rekreacyjnych, wsparcie marek lokalnych i wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym).**

Cel operacyjny 1.5. Wysokie kompetencje mieszkańców w kontekście aktualnych możliwości zatrudnienia

Dynamicznie rozwijająca się gospodarka oparta na wiedzy wymaga specyficznych kompetencji pracowniczych. Stanowią one dzisiaj zasadniczy czynnik zatrudnienia. Pracodawcy oczekują zaangażowania i otwarcia zatrudnionych na permanentne uczenie się oraz pozyskiwanie nowych umiejętności. Poza wiedzą obecnie zwraca się uwagę na zdolności komunikacyjne i inteligencję emocjonalną. Niezbędne są dzisiaj także kompetencje społeczne, związane z umiejętnością pracy zespołowej. Rozwój gospodarki lokalnej i wykorzystanie potencjału, jakim jest obecność w Metropolii, wymagają zatem wykroczenia poza schemat podstawy programowej powszechnej edukacji.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 1.5. Wysokie kompetencje mieszkańców w kontekście aktualnych możliwości zatrudnienia

1.5.1. Współpraca szkół Powiatu z uczelniami i placówkami kształcenia ustawicznego oraz przedsiębiorcami;

1.5.2. Elastyczna oferta edukacyjna, w tym wspierająca funkcje kognitywne mieszkańców Powiatu, dostosowana do zmieniającej się struktury Powiatu;

1.5.3. Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu.

Cel strategiczny 2. Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy

Dla celu strategicznego 2. **Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy** proponuje się następujące cele operacyjne:

2.1. Polityka demograficzna osłabiająca skutki starzenia się społeczności Powiatu,

2.2. Wysoka sprawność usług publicznych:

- w sferze społecznej, czyli usług: administracyjnych, edukacyjnych, związanych z kulturą i kulturą fizyczną, usług zdrowotnych i opiekuńczych (w tym specjalistycznych),
- w odniesieniu do infrastruktury technicznej, czyli usług: wodno-kanalizacyjnych, energetycznych, ciepłownictwa oraz usług związanych z gospodarką odpadami i transportem,

2.3. Świadomość społeczna zagrożeń wynikających z sytuacji geopolitycznej oraz znajomość niezbędnych procedur.

Cel operacyjny 2.1. Polityka demograficzna osłabiająca skutki starzenia się społeczności Powiatu

Konsekwencją tzw. drugiego przejścia demograficznego są (w uproszczeniu) niski przyrost naturalny oraz wydłużanie się życia dzięki postępom medycyny oraz poprawie warunków życia ludności. Konsekwencją tych zjawisk jest starzenie się społeczeństwa, a zatem wzrost potrzeb medycznych i opiekuńczych. W szerszej skali społecznej opisywany proces rodzi poważne konsekwencje ekonomiczne dla systemu emerytalnego. W skali gminy i powiatu nie ma możliwości skutecznego stawienia czoła powyższym problemom. Można jednak wyobrazić sobie trzy rodzaje aktywności, które osłabiają efekty starzenia się lokalnej społeczności. Są to: polityka prorodzinna, zachęcanie ludności do wydłużania aktywności zawodowej oraz polityka migracyjna.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 2.1. Polityka demograficzna osłabiająca skutki starzenia się społeczności Powiatu

2.1.1. Wspieranie kobiet w utrzymaniu zatrudnienia w urzędach i jednostkach organizacyjnych JST Powiatu oraz innych podmiotach prowadzących działalność na terenie Powiatu w sytuacji powrotu do pracy po urodzeniu dzieci;

2.1.2. Prowadzenie – w przypadku deficytów na rynku pracy – akcji promujących zatrudnienie pracowników spoza powiatu w podmiotach publicznych, społecznych i gospodarczych na terenie Powiatu, a przy tym integracja osób napływowych ze społeczeństwem PBL; dotyczy to w szczególności repatriantów;

2.1.3. Prowadzenie akcji promujących opóźnienie przejścia na emeryturę poza progi ustawowe;

2.1.4. Kształtowanie oferty edukacyjnej powiatowych szkół ponadpodstawowych w odniesieniu do postępujących zmian demograficznych.

Cel operacyjny 2.2. Wysoka sprawność usług publicznych

Realizacja usług publicznych stanowi podstawowe, ustawowe zadanie władz lokalnych. Jakkolwiek jest to rutynowa działalność samorządów, to z punktu widzenia ludności wysoka jakość obsługi mieszkańców oraz niezawodność gospodarki komunalnej ma kluczowe znaczenie dla jakości życia. Realizacja usług publicznych oraz funkcjonowania kierownictwa służb, inspekcji i straży wymaga zapewnienia organizacji przez administrację publiczną lub inne podmioty oraz zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych. Warto pamiętać, że – w związku ze starzeniem się społeczeństwa, zmianami klimatycznymi oraz cywilizacyjnymi (zwłaszcza wśród młodzieży) – pojawiają się nowe wymagania, którym samorzady powinny sprostać.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 2.2. Wysoka sprawność usług publicznych

2.2.1. Realizacja ustawowych zadań publicznych (m.in. oświata, kultura i kultura fizyczna, zdrowie, pomoc społeczna, promocja) przez Powiat i Gminy Powiatu w warunkach zapewnienia wysokich standardów obsługi mieszkańców, w tym z wykorzystaniem bezpiecznych technologii cyfrowych;

2.2.2. Dalsza deinstytucjonalizacja usług społecznych w JST Powiatu.

2.2.3. Modernizowanie w trybie ciągłym infrastruktury publicznej, będącej gwarantem bezpieczeństwa zamieszkania (m.in. drogi, sieci wodno-kanalizacyjne, sieci energetyczne, ciepłownictwo, gospodarka odpadami);

2.2.4. Ustalenie polityki oświatowej, w której uczeń jest w centrum działań edukacyjnych, co oznacza m.in. uwzględnienie w programach oświatowych: edukacji związanej z rozwijaniem kompetencji miękkich (emocjonalnych), edukacji ekologicznej oraz edukacji regionalnej poprzez promowanie dziedzictwa kulturowego oraz historii regionu;

2.2.5. Objęcie powiatowych szkół ponadpodstawowych gminnymi programami profilaktycznymi;

2.2.6. Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia;

2.2.7. Podjęcie współpracy na płaszczyźnie powiat-gminy w zakresie innowacyjnych metod dotyczących wsparcia zdrowia psychicznego w ujęciu kompleksowym, tj. od żłobka poprzez system oświaty po wsparcie zdrowia psychicznego osób dorosłych, w tym poprzez utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego;

2.2.8. Sprawny system ochrony i aktywizacji osób samotnych i seniorów, w tym poprzez tworzenie „domów seniora”;

2.2.9. Projektowanie nowych obiektów infrastruktury publicznej w formule obiektów wielofunkcyjnych, tj. z uwzględnieniem zmian demograficznych (np. zmiana funkcji szkół) oraz z wyposażeniem je w systemy ochrony ludności (schrony).

2.2.10. Rozszerzenie oferty usług zdrowotnych, kulturalnych i rekreacyjnych w strefach śródmiejskich i osiedlowych oraz mobilnych form świadczeń, aby zatrzymać odpływ mieszkańców i podnieść atrakcyjność zamieszkania.

2.2.11. Stały program profilaktyki i badań przesiewowych w gminnych politykach ochrony zdrowia (alerty jakości powietrza, edukacja i komunikacja ryzyka w sezonie grzewczym).

Cel operacyjny 2.3. Świadomość społeczna zagrożeń wynikających z sytuacji geopolitycznej oraz znajomość niezbędnych procedur

Sytuacja geopolityczna w trzeciej dekadzie XXI w. nie pozostawia złudzeń odnoszących się do zagrożeń związanych z ryzykiem pełnoskalowych wojen, także na terenie Europy. Wojna w Ukrainie toczona za granicą Polski, napięcia i trudne do przewidzenia zachowania państw NATO powodują poczucie niepokoju, uzasadnionego doświadczeniami historycznymi sprzed 80–90 lat. Dziejową powinnością władz publicznych jest konieczność uświadomienia mieszkańcom konsekwencji tych zjawisk i wdrożenie procedur bezpieczeństwa w obszarze obrony cywilnej.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 2.3. Świadomość społeczna zagrożeń wynikających z sytuacji geopolitycznej oraz niezbędnych procedur:

2.3.1. Zapewnienie miejsc ochrony i bezpieczeństwa dla ludności na wypadek wojny;

2.3.2. Przegląd i aktualizacja procedur związanych z obroną cywilną;

2.3.3. Upowszechnienie wśród ludności wiedzy o działaniach i procedurach związanych z obroną cywilną i ochroną ludności, w tym: przeprowadzenie szkoleń, kursów i ćwiczeń oraz wyposażenie w instrumenty pozwalające na samodzielne czasowe egzystowanie w warunkach zewnętrznego zagrożenia, szkolenia i kursy personelu i pracowników instytucji.

Cel strategiczny 3. Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania

Dla celu strategicznego 3. **Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania** proponuje się następujące cele operacyjne:

3.1. Czyste środowisko naturalne w odniesieniu do jakości powietrza i ochrony przed hałasem oraz stanu wód powierzchniowych i ziemi,

3.2. Rozwinięte powiązania transportowe międzygminne i ponadlokalne z ośrodkami miejskimi, zwłaszcza Metropoli, z wykorzystaniem centrów przesiadkowych,

3.3. System lokalnych ośrodków usług publicznych i komercyjnych, dostępnych pieszo, rowerem lub transportem publicznym,

3.4. Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i „przeciwpodtopieniowe” Gmin Powiatu,

3.5. Zagospodarowane tereny sportowo-rekreacyjne,

3.6. Obszary strategicznej interwencji w Powiecie.

Cel operacyjny 3.1. Czyste środowisko naturalne w odniesieniu do jakości powietrza i ochrony przed hałasem oraz stanu wód powierzchniowych i ziemi

Zanieczyszczenie środowiska stanowi poważny problem większości miejskich gmin w Polsce. Jest to przede wszystkim konsekwencja stosowania systemów ogrzewania opartych o paliwa kopalne. Istotną rolę w zanieczyszczeniu powietrza ma także transport samochodowy. Pomimo oznak poprawy, wciąż w wielu zespołach miejskich, w szczególności w Metropolii, obserwuje się przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza, wody i ziemi. Niniejszy cel operacyjny zakłada eliminację tego zjawiska.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 3.1. Czyste środowisko naturalne w odniesieniu do jakości powietrza i ochrony przed hałasem oraz stanu wód powierzchniowych i ziemi

3.1.1. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji ze źródeł grzewczych oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych i prywatnych;

3.1.2. Ochrona przyrody i zasobów naturalnych stanowiących silną stronę przestrzeni Powiatu;

3.1.3. Upowszechnienie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w szczególności w obiektach publicznych i prywatnych oraz w dostępnych obszarach (np. na wodach);

3.1.4. Ochrona akustyczna terenów mieszkaniowych wzdłuż linii kolejowych, dróg (z dużym natężeniem ruchu pojazdów) oraz terenów przemysłowych;

3.1.5. Identyfikacja źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podjęcie działań prawnych w stosunku do podmiotów odpowiedzialnych za ten stan w celu spełnienia warunków Dyrektywy Ściekowej przez wszystkie Gminy;

3.1.6. Zapewnienie sprawnego odprowadzania wód na terenach pokopalnianych;

3.1.7. Podejmowanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu poprzez tworzenie przestrzeni zielonych i infrastruktury magazynującej wodę;

3.1.8. Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków;

3.1.9. Współpraca z władzami państwowymi oraz prywatnymi w sferze remediacji terenów pokopalnianych / poprzemysłowych;

3.1.10. Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;

3.1.11. Wprowadzenie możliwości powierzenia odbioru odpadów własnym spółkom gminnym w trybie bezprzetargowym, zwanym „in-house”;

3.1.12. Działania edukacyjne oraz współpraca z organizacjami społecznymi na rzecz wdrażania rozwiązań ekologicznych;

3.1.13. Ponadgminny program dekarbonizacji ciepłownictwa (przyłączenia do sieci/źródła nisko-/zeroemisyjne), masowa wymiana źródeł ciepła, termomodernizacje budynków komunalnych i prywatnych, zintegrowana kontrola i egzekucja uchwały antysmogowej oraz pilotaże innowacji (magazyny ciepła, pompy ciepła w zabudowie rozproszonej).

Cel operacyjny 3.2. Rozwinięte powiązania transportowe z ośrodkami miejskimi, zwłaszcza Metropolii, z wykorzystaniem centrów przesiadkowych

Położenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego w obszarze Metropolii, a przy tym na granicy województwa małopolskiego, jest ważnym atutem i szansą rozwojową dla Gmin Powiatu. Strategia zakłada intensyfikację powiązań Gmin Powiatu z ośrodkami miejskimi, do których da się dotrzeć/dojechać w 30–40 minut. Powiązania te zapewne wykorzystają istniejącą sieć drogową oraz drogę ekspresową S1. W dobie kryzysu klimatycznego i zanieczyszczenia środowiska poprzez transport drogowy Strategia koncentruje się na potrzebie rozwoju transportu publicznego pomiędzy Gminami Powiatu a ośrodkami miejskimi. W związku z rozproszeniem zabudowy na terenie PBL istotnego znaczenia nabierają centra przesiadkowe typu Park&Ride i Bike&Ride ograniczające ruch samochodowy.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 3.2. Rozwinięte powiązania transportowe z ośrodkami miejskimi, zwłaszcza Metropolii, z wykorzystaniem centrów przesiadkowych

3.2.1. Sprawny i niezawodny transport publiczny łączący Gminy Powiatu z ośrodkami miejskimi Metropolii oraz miastami: Bielsko-Biała, Oświęcim, Chrzanów, Kraków, Pszczyzna, Miedźna;

3.2.2. Analiza potrzeb i realizacja centrów przesiadkowych typu Park&Ride i Bike&Ride w celu podniesienia sprawności przewozu osób, a tym samym – ograniczenia ruchu samochodowego pomiędzy Gminami Powiatu a ośrodkami miejskimi Metropolii;

3.2.3. Rozwój układu tras rowerowych w skali Powiatu powiązanych z regionalną siecią rowerową, z uwzględnieniem istniejących tras rowerowych, zapewniających szybką komunikację między układami osiedleńczymi oraz terenami rekreacyjnymi;

3.2.4. Opracowanie planów (przestrzennych i operacyjno-inwestycyjnych) zagospodarowania terenów przylegających do drogi ekspresowej S1;

3.2.5. Upowszechnienie usług gospodarki współdzielenia w transporcie, jak np. carpooling i car-sharing (w związku z wdrożeniem w 2027 r. unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji – ETS2).

3.2.6. Zintegrowana mobilność PBL↔GZM – wspólne planowanie i wdrażanie zintegrowanego transportu publicznego (węzły przesiadkowe, standardy taryfowe/biletowe, ciągi pieszo-rowerowe między miejscowościami, priorytet dla transportu zbiorowego) dla obsługi miejskich ośrodków funkcjonalnych PBL.

Cel operacyjny 3.3. System lokalnych ośrodków usług publicznych i komercyjnych dostępnych pieszo, rowerem lub transportem publicznym

Jakość życia mieszkańców uzależniona jest – obok sprawności infrastruktury technicznej – od możliwości skorzystania z usług publicznych i komercyjnych. Aktualne tendencje w projektowaniu osiedli mieszkaniowych i miast zakładają potrzebę promowania bliskości, to jest dostępności usług w izochronie 15–20 minut – pieszo, rowerem lub wygodnym transportem publicznym. Odpowiednikiem takiego podejścia teoretycznego są koncepcje „miasta bliskiego” i „gminy bliskiej”.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 3.3. System lokalnych ośrodków usług publicznych i komercyjnych dostępnych pieszo, rowerem lub transportem publicznym

3.3.1. Analiza bliskości usług publicznych i komercyjnych w miastach Powiatu – identyfikacja deficytów dostępności usług w kontekście ruchu pieszego, rowerowego i wykorzystującego transport publiczny;

3.3.2. Propozycja lokalizacji centrów lokalnych eliminujących zidentyfikowane deficyty (por. rozdział „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Powiatu”).

Cel operacyjny 3.4. Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i „przeciwpodtopieniowe” Gmin Powiatu

Powodzie są najczęstszą formą klęski żywiołowej na obszarze Polski. Powiat bieruńsko-lędziński także zagrożony jest zjawiskiem powodzi. Wymaga to od władz publicznych odpowiedniego przygotowania się oraz właściwej reakcji i prowadzenia działań ratunkowych w sytuacji wystąpienia powodzi.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 3.4. Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i „przeciwpodtopieniowe” Gmin Powiatu:

- 3.4.1. Upowszechnienie małej retencji na terenach zielonych i rekreacyjnych, zatrzymującej lub spowalniającej spływ wód opadowych;
- 3.4.2. Unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- 3.4.3. Ustalenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami;
- 3.4.4. Stały monitoring stanu wód powierzchniowych Powiatu i realizacja zadań ustawowych w obszarze ochrony przeciwpowodziowej;
- 3.4.5. Uwzględnienie w planach zagospodarowania: osiadania terenu i zmiany kierunku spływu cieków wodnych, wód podziemnych i zastoisk powstałych wskutek działalności kopalń.

Cel operacyjny 3.5. Zagospodarowane tereny sportowo-rekreacyjne

W XXI w. obserwuje się występowanie zmian klimatycznych polegających na podniesieniu się temperatury powietrza wraz z różnego typu konsekwencjami (m.in. wyspy ciepła, gwałtowne zjawiska atmosferyczne, susze). Tereny zielone w miastach są czynnikiem osłabiającym negatywne skutki tego zjawiska. Są także miejscem poprawiającym dobrostan ludności w obszarach zabudowanych. Nierzadko wykorzystywane są na cele rekreacyjne. Strategia postuluje szczególną dbałość o tereny zielone oraz stworzenie systemu powiązań sportowo-rekreacyjnych ścieżkami rowerowymi, wykorzystujących naturalne walory Powiatu.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 3.5. Zagospodarowane tereny sportowo-rekreacyjne

- 3.5.1. Poprawa standardu zagospodarowania terenów zielonych na cele sportowe i rekreacyjne, przyjmując za priorytet realizację celów publicznych i zapewniając powszechną dostępność dla mieszkańców Powiatu (np. poprzez ustalanie gminnych standardów w POG);
- 3.5.2. Stworzenie systemu powiązania terenów sportowo-rekreacyjnych w skali Powiatu w oparciu o realizację nowych ścieżek rowerowych, z otwarciem na atrakcje otaczających gmin i powiatów;
- 3.5.3. Tworzenie zielonych przestrzeni pomiędzy ścisłą zabudową w celu powiększania powierzchni biologicznie czynnej: np. parki kieszonkowe, zielone przystanki, parkingi z nawierzchnią przepuszczalną;
- 3.5.4. Prototypowe miejsca relaksu i rekreacji;

3.5.5. Korytarze przyrodnicze i błękitno-zielona infrastruktura – utrwalenie i łączenie korytarzy ekologicznych, mała retencja, tereny zalewowe i renaturyzacja cieków jako element systemu adaptacji do zmian klimatu i bezpieczeństwa powodziowego.

Cel operacyjny 3.6. Obszary strategicznej interwencji w Powiecie

Odrębnym celem operacyjnym w ramach Celu 3. jest identyfikacja na terenie powiatu bieruńsko-łędzkiego obszarów strategicznej interwencji (OSI), zidentyfikowanych na poziomie wojewódzkim i lokalnym. Tematyce tej poświęcone są dwa rozdziały niniejszej Strategii, zamieszczone w dalszej części opracowania. W tym miejscu istnienie tych obszarów zostało jedynie zasygnalizowane, by podkreślić, że ich ustalenie stanowi element wdrożenia Celu strategicznego 3.

Cel strategiczny 4. Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia

Dla celu strategicznego 4. **Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia** sformułowano następujące cele operacyjne:

- 4.1. Zapewnienie – w granicach zadań ustawowych i w procesie animacji współpracy międzysektorowej – skuteczności w realizacji celów i kierunków działań ujętych w Strategii;
- 4.2. Upowszechnienie w społeczności Powiatu rozwiązań cyfrowych oferowanych przez administrację państwową oraz aplikacji własnych;
- 4.3. Skoordynowana w skali Powiatu gospodarka przestrzenna;
- 4.4. Racjonalna i z koordynowana w skali Powiatu gospodarka wodna;
- 4.5. Lokalna administracja publiczna dobrze przygotowana na wszelkiego typu zagrożenia zewnętrzne, w tym klęski żywiołowe.

Cel operacyjny 4.1. Zapewnienie – w granicach zadań ustawowych i w procesie animacji współpracy międzysektorowej – skuteczności w realizacji celów i kierunków działań ujętych w niniejszej Strategii

W kontekście zarządzania Powiatem i Gminami zidentyfikować można dwa filary aktywności, która powinna być podejmowana przez administrację samorządową. Istotą strategii terytorialnych jest to, że muszą odnosić się do zadań podmiotów publicznych odpowiedzialnych za kreowanie przyszłości jednostek administracyjnych, a le także powinny oddziaływać na – pozostające poza kompetencjami samorządów – kluczowe obszary życia społecznego gospodarczego i przestrzennego. Starostwo Powiatowe oraz urzędy miast i gmin powinny zatem uwzględniać zapisy Strategii i realizować jej cele w trybie ciągłym.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 4.1. Zapewnienie – w granicach zadań ustawowych i w procesie animacji współpracy międzysektorowej – skuteczności w realizacji celów i kierunków działań ujętych w niniejszej Strategii

- 4.1.1. Realizacja w ramach zadań ustawowych przez Starostwo Powiatowe, Starostę, Burmistrzów, Wójtów oraz urzędy miejskie i urzędy gminne celów i kierunków działań niniejszej Strategii;

4.1.2. Animowanie współpracy międzysektorowej (pomiędzy administracją, przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi), wspierającej dobrostan społeczny, rozwój gospodarczy i ład przestrzenny zgodnie z zapisami niniejszej Strategii;

4.1.3. Zwiększanie poziomu dochodów JST Powiatu poprzez absorpcję środków finansowych ze źródeł zewnętrznych kierowanych na cele infrastrukturalne, społeczne, edukacyjne, opiekuńcze i zdrowotne;

4.1.4. Koordynacja w skali powiatu działań wszystkich JST w sferze transportu publicznego i gospodarki komunalnej.

Cel operacyjny 4.2. Upowszechnienie w społeczności Powiatu rozwiązań cyfrowych oferowanych przez administrację państwową oraz aplikacji własnych

Cyfryzacja usług publicznych jest procesem postępującym w skali kraju i animowanym przez administrację rządową. W wielu obszarach życia publicznego przynosi to istotne ułatwienia i oszczędność czasu. Warto zatem upowszechniać w społeczności Powiatu rozwiązania cyfrowe oferowane przez administrację państwową, a także pokusić się o wprowadzenie własnych aplikacji (por. Kierunek działania 1.3.2.), adresowanych głównie do młodzieży. Warunkiem sprawnego funkcjonowania tego typu rozwiązań jest bezprzewodowa dostępność do Internetu, której zapewnienie na całym obszarze Powiatu jest koniecznością najbliższych lat.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 4.2. Upowszechnienie w społeczności Powiatu rozwiązań cyfrowych oferowanych przez administrację państwową oraz aplikacji własnych

4.2.1. Zapewnienie łączności bezprzewodowej w standardzie co najmniej LTE we wszystkich osiedlach mieszkaniowych i miejscach prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Powiatu;

4.2.2. Upowszechnianie w społeczności Powiatu rozwiązań cyfrowych oferowanych przez administrację państwową (np. mObywatel, e-Doręczenia);

4.2.3. Opracowanie przez Powiat i jego Gminy własnych bezprzewodowych platform cyfrowych (np. wsparcie uruchamiania działalności gospodarczej, promocja sportu, kultury i turystyki), podnoszących jakość życia społeczności, ale adresowanych głównie do młodych mieszkańców Powiatu;

4.2.4. Stworzenie systemu podnoszenia kwalifikacji cyfrowych przez seniorów.

Cel operacyjny 4.3. Skoordynowana w skali Powiatu gospodarka przestrzenna

Zapewnienie skoordynowanego w skali Powiatu systemu zagospodarowania przestrzennego stanowi jedno z kluczowych wyzwań niniejszej Strategii. Głównym instrumentem jest przy tym model struktury funkcjonalno-przestrzennej opisany w dalszej części dokumentu. Model ten zakłada następujące elementy ukierunkowujące planowanie przestrzenne: densyfikację obszarów uzupełniania zabudowy, koncentrację nowej zabudowy wokół istniejących ciągów komunikacyjnych, wykorzystanie istniejących i powstających rezerw terenowych oraz poprawę dostępności usług publicznych.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 4.3. Skoordynowana w skali Powiatu gospodarka przestrzenna

4.3.1. Koordynacja przestrzenna planów ogólnych gmin dla zachowania ciągłości struktury i funkcji przestrzeni Powiatu w zgodzie z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej i nawiązując do celów i kierunków działania niniejszej Strategii;

4.3.2. Koncentracja nowej zabudowy wokół istniejących ciągów komunikacyjnych, ukierunkowana na ograniczenie rozlewania się zabudowy na tereny zielone;

4.3.3. Wykorzystanie rezerw terenowych wynikających z transformacji gospodarki lokalnej na nowe aktywności gospodarcze oraz zabudowę mieszkaniową.

Cel operacyjny 4.4. Racjonalna i z koordynowana w skali Powiatu gospodarka wodna

Stan wód powierzchniowych i podziemnych wymaga zgodnie z ustawą – Prawo wodne (Dz. U. 2025 poz. 960) realizacji celów środowiskowych ujętych w II aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami (IIaPGW – Dz. U. 2023 r. poz. 300)⁵.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 4.4. Racjonalna i z koordynowana w skali Powiatu gospodarka wodna:

4.4.1. Realizacja celów środowiskowych IIaPGW, przyjętych dla wód powierzchniowych na terenie Powiatu, co obejmuje:

- utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- zachowanie stawów oraz infrastruktury stawowej we właściwym stanie. zachowanie wysp i grobli jako miejsc lęgowych;
- zachowanie zbiorników wodnych (w tym stawów hodowlanych, zbiorników powstałych po eksploatacji kruszywa, starorzeczy);
- zapewnienie sztucznych miejsc gniazdowych- wysp i platform;
- Zapobieganie:
 - wycinaniu zadrzewień i zakrzaczeń na groblach i wzdłuż cieków wodnych bez zastosowania nasadzeń zastępczych,
 - nadmiernemu usuwaniu roślinności wynurzonej i pływającej oraz płatów szuwaru i roślinności na groblach; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo,
 - niszczeniu brzegów wysp i grobli; postępującej zabudowie w sąsiedztwie stawów i innych zbiorników wodnych; niszczeniu grobli w wyniku działalności bobrów i piżmaków,
 - zwiększonym zrzutom wody w sezonie lęgowym ptaków prowadzącym do wezbrania wód i niszczenia lęgów; wypalaniu szuwaru, roślinności nadbrzeżnej i grobli;

4.4.2. Realizacja celów środowiskowych IIaPGW, przyjętych dla wód podziemnych na terenie Powiatu, co obejmuje ich dobry stan chemiczny i ilościowy;

4.4.3. Spełnianie warunków dotyczących gospodarki wodnej w związku z realizacją przedsięwzięć, w tym – inwestycji, ujętych w Strategii, zgodnie z Załącznikiem nr 3 do niniejszego dokumentu.

⁵ Na lata 2022–2027, IIaPGW przyjęta została oddzielnymi rozporządzeniami Ministra Infrastruktury

Cel operacyjny 4.5. Lokalna administracja publiczna dobrze przygotowana na wszelkiego typu zagrożenia zewnętrzne, w tym klęski żywiołowe

Aktualna sytuacja geopolityczna oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego podnoszą znaczenie działań i szczegółowych procedur, które są niezbędne dla zachowania bezpieczeństwa. Cel operacyjny 4.4. dotyczy z jednej strony wdrażania zadań wynikających z ustawy o zarządzaniu kryzysowym w odniesieniu do infrastruktury krytycznej, położonej na obszarze powiatu. Z drugiej strony koniecznością jest uświadomienie społecznościom lokalnym i przedsiębiorcom sposobów zachowania się w sytuacjach kryzysowych, w tym związanych z klęskami żywiołowymi, jak np. powódź lub silny wiatr.

Kierunki realizacji Celu operacyjnego 4.5. Lokalna administracja publiczna dobrze przygotowana na wszelkiego typu zagrożenia zewnętrzne, w tym klęski żywiołowe:

4.5.1. Realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej oraz ochrony ludności, zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.);

4.5.2. Budowa schronów/ bunkrów w myśl ustawy o obronie cywilnej i ochronie ludności, w tym adaptacja do takich funkcji obiektów, które utraciły przydatność do funkcji głównej (jeśli będzie taka możliwość);

4.5.3. Opracowanie wspólnego systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji dla wszystkich urzędów Powiatu (cyberbezpieczeństwo);

4.5.4. Opracowanie w skali powiatu szczegółowych procedur działania poszczególnych urzędów oraz jednostek administracyjnych JST na wypadek zagrożenia infrastruktury krytycznej, z wykorzystaniem jednolitego i spójnego systemu monitoringu;

4.5.5. Podnoszenie świadomości społecznej w odniesieniu do konieczności zaznajomienia się z procedurami opracowanymi na wypadek wystąpienia zjawisk kryzysowych, w tym związanych z klęskami żywiołowymi

4.5.6. Przeprowadzenie okresowych szkoleń, kursów i ćwiczeń oraz zapewnienie niezbędnego wyposażenia instytucji w sprzęt i rozwiązania techniczne w celu zwiększenia odporności na różne zagrożenia i zdarzenia kryzysowe, w tym katastrofy naturalne.

4.5.7. Odporny Powiat – ponadlokalny system zarządzania kryzysowego i odporności (powodzie/susze, black-out, naruszanie cyberbezpieczeństwa), w tym: procedury, ćwiczenia, wyposażenie służb, systemy ostrzegania i e-usługi kryzysowe.

Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

CEL STRATEGICZNY 1. INNOWACYJNA GOSPODARKA ZAPEWNIAJĄCA GODNE MIEJSCA PRACY

OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ:

- Większa atrakcyjność inwestycyjna PBL
- Większa dostępność nowych terenów inwestycyjnych na obszarze PBL
- Skuteczna promocja oferty inwestycyjnej obszaru objętego Strategią
- Większy poziom przedsiębiorczości mieszkańców PBL
- Większa atrakcyjność turystyczna bazująca na zasobach przyrodniczych, krajobrazowych oraz obiektach kultury materialnej PBL oraz skuteczny system ich promocji
- Wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców PBL

Tabela 1. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 1. INNOWACYJNA GOSPODARKA ZAPEWNIAJĄCA GODNE MIEJSCA PRACY.

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Powierzchnia nowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych w związku z realizacją celów Strategii	JST PBL	ha	0 (2025)	↑
Liczba inwestycji zrealizowanych na nowo uzbrojonych terenach inwestycyjnych wpisujących się w cele Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Powierzchnia nowo utworzonych terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe	JST PBL	ha	0 (2025)	↑
Liczba MŚP (0–249 pracujących) na 10 tys. mieszkańców PBL	GUS BDL	szt.	974 (2023)	↑
Liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje zawodowe dzięki systemowi zachęt (m.in. inkubator przedsiębiorczości, fundusz kredytowo-pożyczkowy, granty stypendia, o których mowa w Strategii) funkcjonującemu w PBL	JST PBL	os.	0 (2025)	↑

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w PBL	GUS BDL	os.	12,64	↑
Liczba miejsc noclegowych na 1 tys. ludności PBL	GUS BDL	os.	1,76 (2023)	↑
Liczba ponadlokalnych (zrealizowanych przez co najmniej 2 JST) oraz wpisujących się w cele Strategii przedsięwzięć zwiększających wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego JST PBL	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Odsetek podmiotów prowadzących na terenie PBL działalności związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (Seksja I PKD)	GUS BDL	%	2,6 (2023)	↑
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w wieku 18–24 lata w liczbie ludności w tym wieku	GUS BDL	%	1,5 (2023)	↓
Liczba szkół PBL współpracujących z uczelniami i placówkami kształcenia ustawicznego przy realizacji programów kształcenia wpisujących się w cele Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba projektów z zakresu rozwoju kompetencji, umiejętności i wiedzy osób dorosłych zrealizowanych we współpracy z IOB oraz wpisujących się w cele Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑

Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY 2. BEZPIECZNI I SPOKOJNI O PRZYSZŁOŚĆ MIESZKAŃCY

OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ:

- Lepsze zarządzanie zmianą demograficzną na obszarze PBL, zwłaszcza w zakresie ponadlokalnego rynku pracy
- Lepsza dostępność i wysoka jakość usług publicznych
- Społeczność odporna na zagrożenia wynikające z sytuacji geopolitycznej

Tabela 2. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 2. BEZPIECZNI I SPOKOJNI O PRZYSZŁOŚĆ MIESZKAŃCY

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	GUS BDL	%	25,3 (2023)	↓
Liczba kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, na 10 tys. mieszkańców	GUS BDL	os.	5,4 (2023)	↓
Udział cudzoziemców w ogólnej liczbie wykonujących pracę w PBL	GUS	%	3,7 (2023)	↑
Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z matematyki	OKE w Jaworznie	%	28,4 (2024)	↑
Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z języka polskiego	OKE w Jaworznie	%	48,6 (2024)	↑
Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z języka angielskiego	OKE w Jaworznie	%	64,8 (2024)	↑
Liczba imprez kulturalnych zorganizowanych na obszarze JST PBL	GUS BDL	szt.	161 (2023)	↑
Liczba uczestników imprez kulturalnych zorganizowanych na obszarze JST PBL	GUS BDL	os.	34 754 (2023)	↑
Liczba przychodni na 10 tys. ludności PBL	GUS BDL	szt.	5 (2023)	↑
Liczba lekarzy (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności PBL	GUS BDL	szt.	20,6 (2022)	↑
Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem)	GUS BDL	szt.	457 (2023)	↓
Długość nowo wybudowanych, zmodernizowanych dróg publicznych i chodników w związku z realizacją celów Strategii	JST PBL	km	0 (2025)	↑
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	GUS BDL	%	92,5 (2023)	↑
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	GUS BDL	%	99,3% (2023)	→
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	GUS BDL	%	57,3 (2023)	↑

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba programów zrealizowanych na podstawie zapisów Strategii mających na celu profilaktykę zdrowia (w tym psychicznego) oraz promocję zdrowego stylu życia	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba działań, projektów oraz inicjatyw wpisujących się w cele Strategii związane z aktywizacją osób starszych zamieszkujących PBL	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba wybudowanych nowych budowli ochronnych (schronów itp. miejsc ochrony na wypadek działań wojennych) zgodnie z celami Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑

Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY 3. CZYSTE, ZDROWE I DOBRZE URZĄDZONE ŚRODOWISKO PRACY I ZAMIESZKANIA

OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ:

- Poprawa stanu jakości środowiska naturalnego oraz jego poszczególnych elementów (powietrza, wody, gleby)
- Poprawa dostępności komunikacyjnej PBL w oparciu o zróżnicowane i efektywne rozwiązania komunikacyjne
- Usługi publiczne i komercyjne bliskie mieszkańcom
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego i „przeciwpodtopieniowego” PBL oraz poszczególnych jego gmin
- Atrakcyjny, dostępny i zielony system terenów sportowo-rekreacyjnych

Tabela 3. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 3. CZYSTE, ZDROWE I DOBRZE URZĄDZONE ŚRODOWISKO PRACY I ZAMIESZKANIA

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba działań podjętych w związku z realizacją celów Strategii, których efektem jest modernizacja indywidualnych źródeł ciepła	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba budynków	prywatnych	które w związku z realizacją celów Strategii poddane zostały termomodernizacji	0 (2025)	↑
	użyteczności publicznej		0 (2025)	↑

Wskaźnik		Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba projektów z zakresu instalacji OZE w budynkach	prywatnych	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
	użyteczności publicznej	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba zidentyfikowanych i zlikwidowanych w związku z realizacją celów Strategii źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych na obszarze PBL		JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Powierzchnia terenów pokopalnianych / przemysłowych poddanych remediacji na cele określone w Strategii		JST PBL	ha	0 (2025)	↑
Liczba centrów/ węzłów przesiadkowych na obszarze PBL		GUS BDL	szt.	2 (2025)	↑
Drogi dla rowerów na 100 km ²		GUS BDL	km ²	33,45	↑
Powierzchnia terenów przylegających do S1, dla których opracowano plany zagospodarowania zgodnie z zapisami Strategii		JST PBL	ha	0 (2025)	↑
Liczba utworzonych na obszarze PBL centrów lokalnych usług (zgodnie z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Strategii)		JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba wspartych / zrealizowanych zadań z zakresu zwiększania zdolności retencyjnych wpisujących się w cele Strategii		JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni PBL		GUS BDL	%	9,9 (2023)	↑
Liczba projektów/ przedsięwzięć realizowanych w ramach obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla JST PBL	rozwojowych	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
	problemowych			0 (2025)	↑

Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY 4. SPRAWNE ZARZĄDZANIE POWIATEM I GMINAMI ZAPEWNIAJĄCE ODPORNOŚĆ NA ZAGROŻENIA

OCZEKIWANE REZULTATY DZIAŁAŃ:

- Wysoka skuteczność ponadlokalnych polityk rozwojowych
- Zwiększenie dostępności do usług publicznych poprzez ich cyfryzację
- Skuteczne mechanizmy koordynacji gospodarowania przestrzenią w wymiarze ponadlokalnym
- Skuteczny system zarządzania zasobami wody w wymiarze ponadlokalnym
- Administracja publiczna odporna na zagrożenia

Tabela 4. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 4. SPRAWNE ZARZĄDZANIE POWIATEM I GMINAMI ZAPEWNIAJĄCE ODPORNOŚĆ NA ZAGROŻENIA

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba projektów / przedsięwzięć partnerskich przyczyniających się do realizacji celów Strategii wdrażanych przez co najmniej 2 JST PBL	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Wartość środków finansowych pozyskanych przez JST z PBL ze źródeł zewnętrznych z przeznaczeniem na realizację celów infrastrukturalnych i społecznych wynikających ze Strategii	JST PBL	PLN	0 (2025)	↑
Liczba użytkowników platform cyfrowych przygotowanych przez JST PBL w związku z realizacją celów Strategii dotyczących w szczególności podnoszenia jakości życia społeczności, w tym zwłaszcza młodzieży	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba działań edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców, w tym seniorów, realizowanych co najmniej w 2 JST PBL w oparciu o zapisy Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba ustaleń międzygminnych dotyczących planowania przestrzennego wpisujących się w model struktury funkcjonalno-przestrzennej Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Odsetek terenów pokopalnianych / przemysłowych poddanych remediacji zagospodarowanych na cele gospodarcze i mieszkaniowe wynikające ze Strategii	JST PBL	%	0 (2025)	↑
Liczba nowo wybudowanych schronów / bunkrów w związku z realizacją celów Strategii	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑

Wskaźnik	Źródło	Miara	Wartość bazowa (rok)	Oczekiwany trend
Liczba akcji informacyjnych przeprowadzonych na podstawie zapisów Strategii, ukierunkowanych na upowszechnienie wśród mieszkańców PBL wiedzy o procedurach opracowanych na wypadek wystąpienia zjawisk kryzysowych	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑
Liczba porozumień zawartych pomiędzy JST PBL w związku z realizacją Strategii JST, których przedmiotem jest koordynacja działań prowadzonych w sytuacji wystąpienia zjawisk kryzysowych	JST PBL	szt.	0 (2025)	↑

Źródło: opracowanie własne.

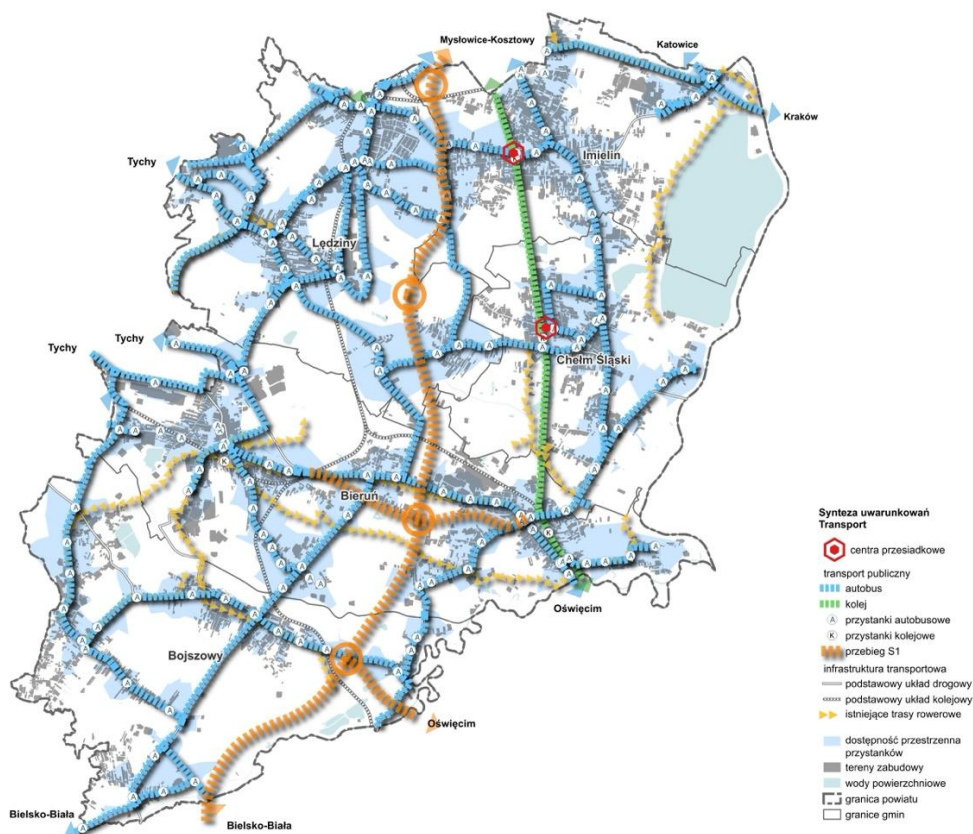
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Powiatu

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (zw. dalej Modelem) stanowi docelowy układ elementów składowych przestrzeni powiatu bieruńsko-łędzkiego. **Przedstawione graficznie obszary mają charakter kierunkowy i orientacyjny w odniesieniu do przyszłych aktów planowania przestrzennego sporządzanych z uwzględnieniem jego założeń.**

Model obejmuje zakresem pięć Gmin PBL, odnosząc się do kwestii mających znaczenie dla wszystkich lub większości z nich. Przyjęto, że w Modelu znajdują odzwierciedlenie te problemy lokalne, które wywołują konsekwencje w skali całej wspólnoty Powiatu. Tym samym Model stanowi wypadkową problematyki przestrzennej, realizując strategiczną zasadę 4K: „kompleksowość – komplementarność – kooperacja – koordynacja” w odniesieniu do zarządzania zasobami i przedsięwzięciami.

Uwarunkowania budowy Modelu

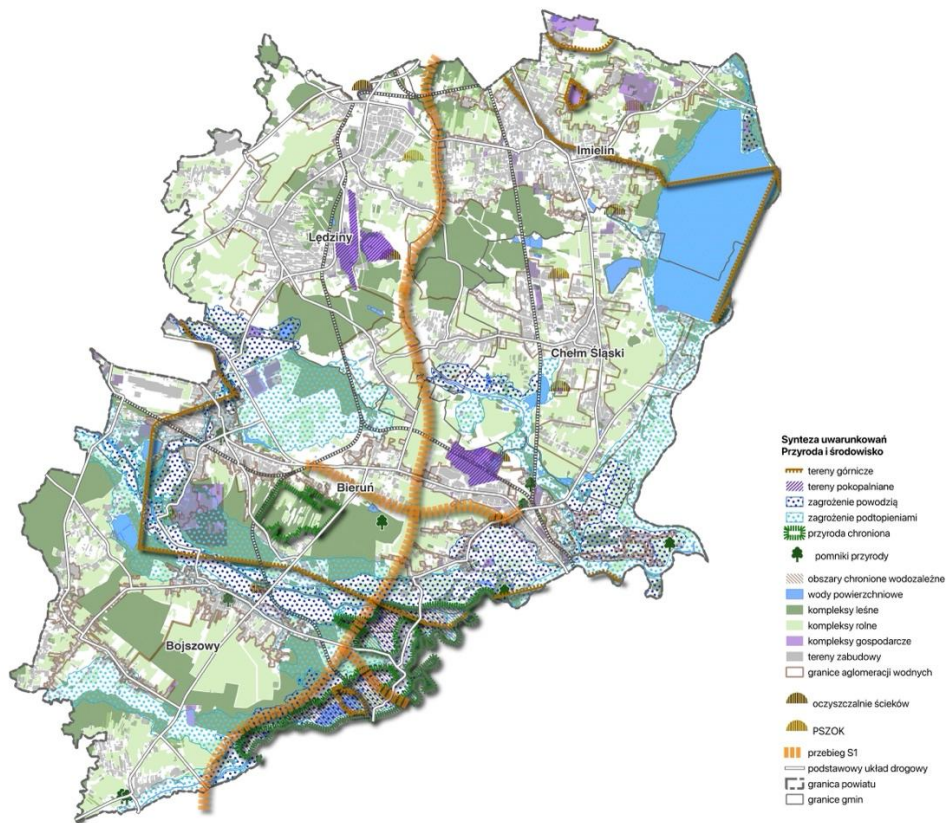
Opracowany Model obejmuje dwie części. Pierwsza z nich stanowi syntezę uwarunkowań wynikających z przeprowadzonej uprzednio diagnozy strategicznej. Uwzględniono przy tym te związane z zagospodarowaniem przestrzennym elementy Diagnozy, które mają charakter ponadlokalny, stanowiąc zobrazowanie stanu wyjściowego i będąc determinantami procesów rozwojowych. Uwarunkowania Modelu zaprezentowane zostały w układzie dziedzinowym na poniższych rysunkach⁶.

Rysunek 2. Synteza uwarunkowań transportowych

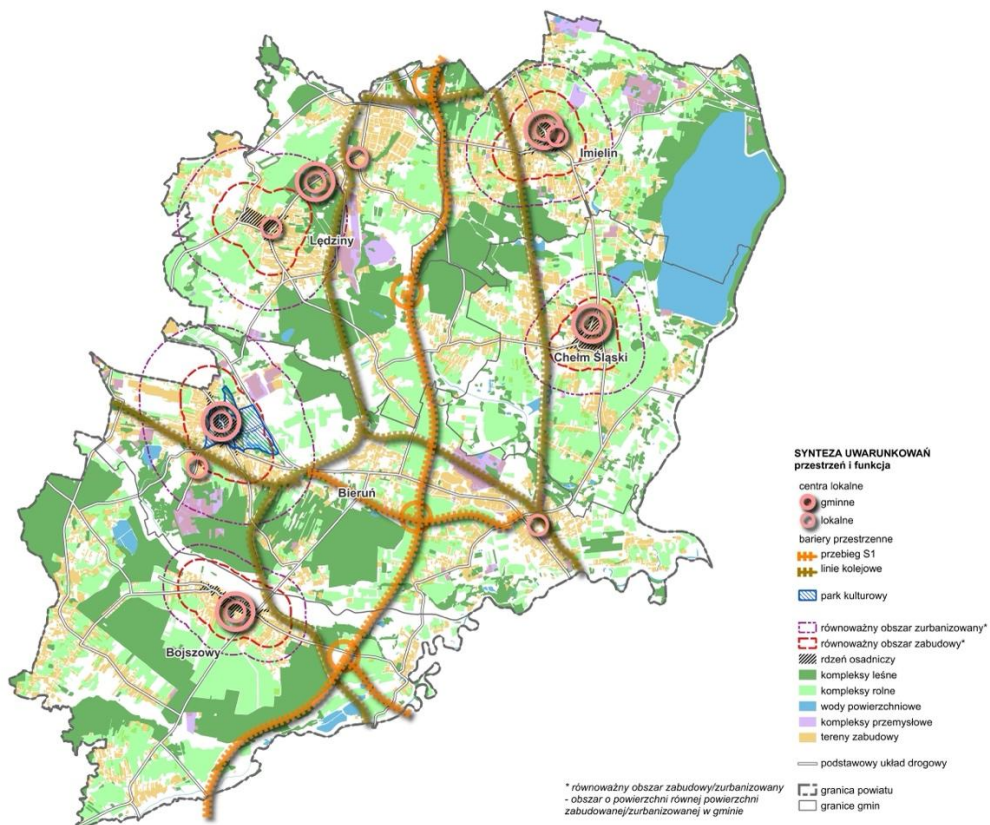
Źródło: opracowanie własne.

⁶ W Załączniku nr 2 Strategii zamieszczono w postaci cyfrowej pliki w rozdzielczości pozwalającej na wydruk w formacie A3.

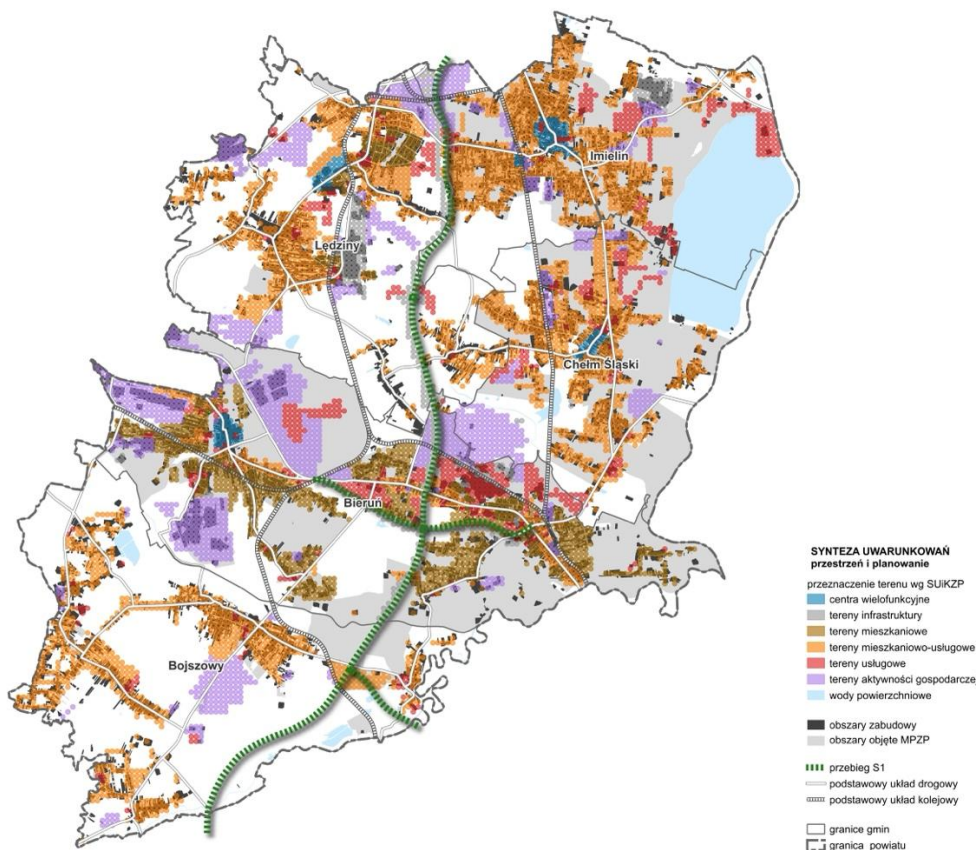
Rysunek 3. Synteza uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4. Synteza uwarunkowań przestrzennych i funkcjonalnych

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Synteza uwarunkowań przestrzennych i planistycznych

Źródło: opracowanie własne.

Model struktury funkcjonalno przestrzennej w układzie celów strategicznych

Właściwy model struktury przestrzenno-funkcjonalnej stanowi odwzorowanie w przestrzeni przyjętych w strategii celów i kierunków działań, będąc swego rodzaju projekcją stanu docelowego. Jednocześnie podkreślić należy, że **Model nie stanowi szczegółowego odwzorowania procesów i zjawisk w przestrzeni, natomiast przybiera postać schematyczną i symboliczną, ilustrując istotę podejmowanych lub planowanych działań.** Model zaprezentowany został w układzie poszczególnych Celów Strategicznych 1–4, integrując przy tym w każdym z nich wspólne elementy o charakterze dziedzinowym, a to:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Odwzorowanie przestrzenne Celu Strategicznego 1. Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy

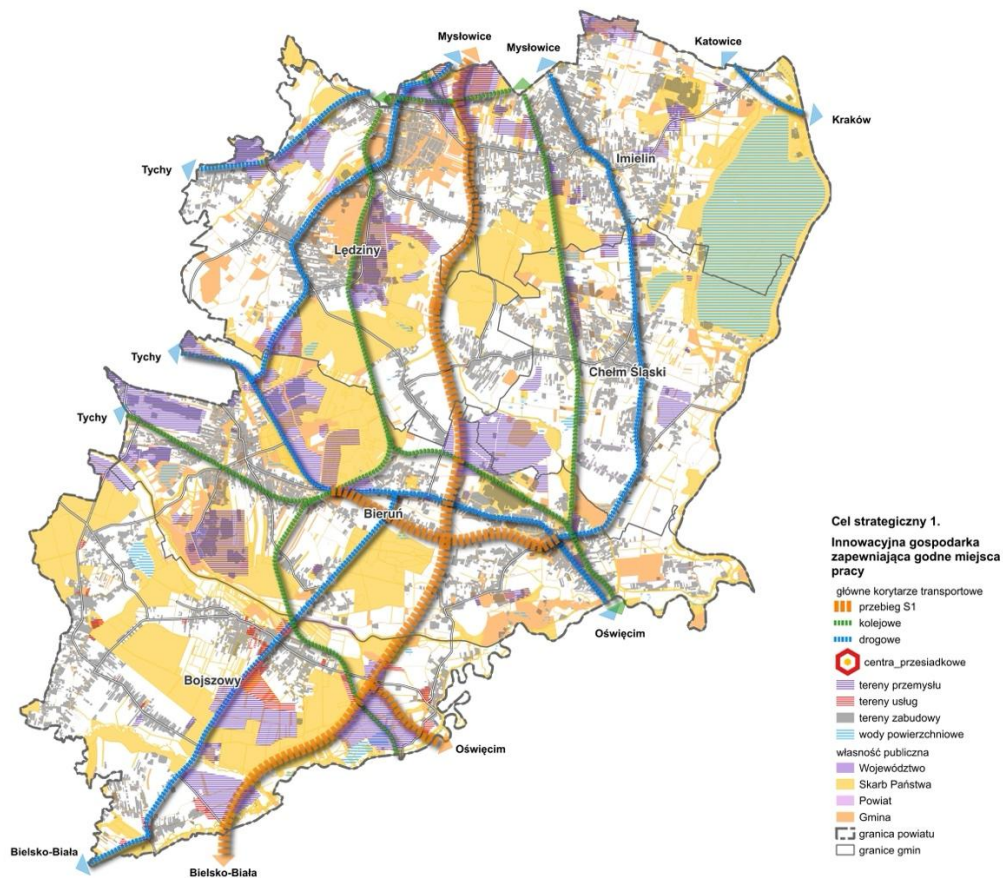
Syntetycznie przestrzenny wymiar problematyki Celu Strategicznego 1 można ująć następująco:

- Obszar PBL obejmuje znaczącą powierzchnię terenów będących we władaniu podmiotów publicznych, przy czym własność JST jest ograniczona, gdyż większość pozostaje w różnych formach władania Skarbu Państwa i jego podmiotów. Sytuacja ta stanowi jednak

istotny potencjał w odniesieniu do możliwości rozwoju i kształtowania struktury przestrzennej obszarów przeznaczonych pod aktywność gospodarczą. Dotyczy to w szczególności planowania przestrzennego, realizacji rozwiązań infrastrukturalnych, wspólnych przedsięwzięć z innymi partnerami publicznymi czy wreszcie szerszych możliwości pozyskiwania zewnętrznego finansowania.

- Szczególne znaczenie będzie mieć pozyskiwanie i aktywny udział w zagospodarowaniu terenów i obiektów uwalnianych w wyniku wygaszania kopalni. Stwarza to okazję dla przygotowania zintegrowanych przedsięwzięć rozwojowych z wykorzystaniem dostępnych instrumentów, takich jak np. specjalna strefa rewitalizacji w rozumieniu Ustawy o rewitalizacji.
- Rozwój lokalnej gospodarki wymaga sprawnych systemów i układów transportowych, realizujących wewnętrzne i zewnętrzne łańcuchy dostaw, jak również gwarantujących racjonalny czas i warunki dojazdu do i z pracy. Trasa S1 stanie się kręgosłupem transportowym Powiatu, a rejon węzłów – dogodnym miejscem lokalizacji terenów gospodarczych. Szczegółową charakterystykę zamieszczono poniżej przy opisie Modelu w kontekście Celu 3.
- Rozwój obszarów **o przeważających funkcjach związanych z aktywnością gospodarczą, przeznaczonych głównie na cele przemysłowe i usługowe** – rozpatrywać należy w relacji do położenia trasy S1. Stanie się ona głównym elementem szkieletu funkcji gospodarczych Powiatu. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na rolę węzłów trasy S1, które będą zapewniać dostępność transportową do terenów gospodarczych. To właśnie węzły powinny wyznaczać wektory determinujące planowanie koncentracji funkcji gospodarczych.
- Koniecznością staje się wykorzystanie potencjału terenów i obiektów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym oraz powiązanie ich z systemem infrastruktury rowerowej. Niezbędne jest przy tym zredefiniowanie funkcji tras rowerowych w kierunku kreowania i promocji produktów turystycznych – turystyki weekendowej i agroturystyki oraz funkcji rekreacyjnych wraz z odpowiednim ich doinwestowaniem.

Przedstawia to poniższy rysunek.

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 1. Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy

Źródło: opracowanie własne.

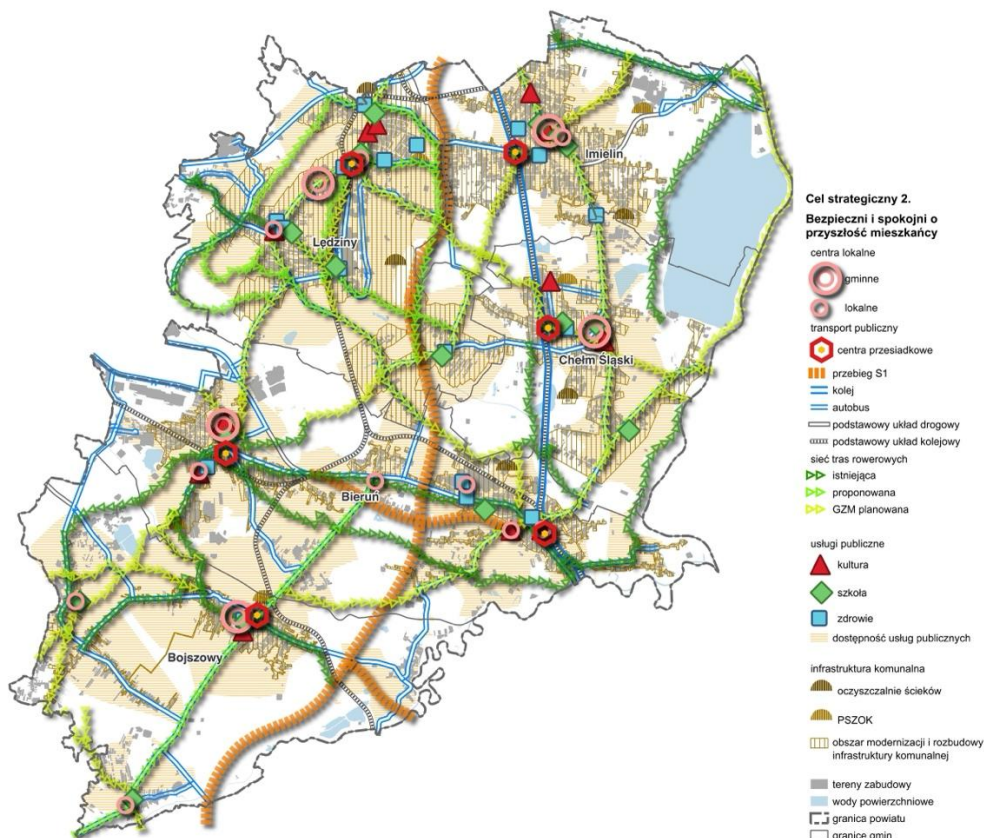
Odwzorowanie przestrzenne Celu Strategicznego 2. Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy

Syntetycznie przestrzenny wymiar problematyki Celu Strategicznego 2 można przedstawić następująco:

- Gęsta sieć istniejących dróg wymaga przede wszystkim przekształcenia – w odniesieniu do stanu technicznego i charakterystyk (w tym kategorii) – w taki sposób, aby dostosować parametry użytkowania dróg do nowych wektorów ruchu, uwzględniających trasę S1. Odrębnym zadaniem będzie przy tym odpowiednie skomunikowanie istniejących i planowanych terenów **o przeważających funkcjach związanych z aktywnością gospodarczą** jako kluczowych generatorów ruchu.
- Rozwój infrastruktury publicznej oraz poprawa jakości usług dla mieszkańców wymaga wzrostu efektywności zarządzania infrastrukturą poprzez modernizację i rozbudowę sieci oraz wdrażanie nowoczesnych technologii – np. poprzez rozwój internetu rzeczy (IoT⁷). Wyzwaniem przyszłości jest też wdrożenie inteligentnych systemów monitoringu i zarządzania gospodarką wodno-ściekową i odpadami.
- Rozwój sieci obiektów użyteczności publicznej, takich jak szkoły, przedszkola, biblioteki czy ośrodki zdrowia, powinien następować poprzez budowę nowych i modernizację istniejących placówek z zapewnieniem odpowiedniego programu funkcjonalno-użytkowego dostosowanego do faktycznych potrzeb. Wiąże się to też z wprowadzaniem nowoczesnych metod i instrumentów zarządzania zasobami.
- Warunkiem zapewnienia wysokiej jakości życia w Powiecie jest także inwestowanie w sferze publicznej i promowanie wśród mieszkańców zachowań konsumpcyjnych związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Przestrzenne odwzorowanie powyższych założeń przedstawia poniższy rysunek.

⁷ IoT – Internet of Things (ang.).

Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 2. Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne.

Odwzorowanie przestrzenne Celu Strategicznego 3. Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania

Skrótowno przestrzenny wymiar problematyki Celu Strategicznego 3 ująć można następująco:

- Przedsięwzięciem strategicznym w obszarze transportu publicznego będzie rewitalizacja linii kolejowej relacji Orzesze-Jaśkowice – Tychy – Oświęcim (ciąg linii: 179 – 885 – 138) z przystankami Górki-Ściernie i KWK-Piast. To nowa relacja, która zapewni połączenie na osi wschód – zachód. Rozwój infrastruktury kolejowej wymaga przy tym równoległego procesu modernizacji infrastruktury przystankowej, szczególnie w centrach przesiadkowych. Wobec spodziewanych wzrostów natężenia ruchu niezbędna będzie również szeroko rozumiana modernizacja i przebudowa skrzyżowań układu drogowo-kolejowego.
- Kluczową rolę w zapewnieniu mobilności mieszkańcom obszaru pięciu Gmin PBL odgrywa publiczna komunikacja autobusowa, obecnie oparta na zarządzanej zewnątrz sieci, o charakterze tranzytowym. Dla poprawy dostępności obszaru Powiatu transport publiczny powinien zostać uzupełniony przez system przesiadkowy komunikacji międzygminnej. System ten winien zapewnić dogodny dostęp do linii tranzytowych w centrach przesiadkowych, zarówno w relacjach kolej – autobus (Bieruń Nowy, Chełm Śląski, Imielin), jak i autobus – autobus (Łędziny, Bieruń Stary, Bojszowy). Przedstawiony w Modelu układ transportowy należy traktować jako ideogram symbolizujący relacje, które powinny znaleźć swoje odwzorowanie w postaci systemu powiązań międzygminnych. Realizacja tego zadania wymaga jednak wcześniejszych szczegółowych analiz i studiów nad wyborem optymalnego pod względem ekonomicznym i społecznym rozwiązania.
- Model obejmuje także system tras rowerowych obsługujących podróże obligatoryjne (do pracy, szkoły itd.) oraz funkcje rekreacyjne i turystyczne. W Modelu przyjęto kategorię trasy rowerowej jako zbioru rozwiązań przestrzennych, technicznych i funkcjonalnych obejmujących

szereg środków, do których należą: drogi rowerowe, pasy i kontrapasy rowerowe, ulice o ruchu uspokojonym, strefy zamieszkania, łączniki rowerowe itp. (wraz z niezbędną infrastrukturą). Strategiczne działania winny zostać nakierunkowane na rozbudowę i integrację obecnych gminnych sieci dróg rowerowych i ich infrastruktury oraz powiązania z sieciami: metropolitalną (GZM) i regionalną, a także z centrami przesiadkowymi.

- W sensie przestrzennym i funkcjonalnym kluczowe znaczenie dla zrównoważonego transportu ma fizyczna integracja systemu w postaci centrów przesiadkowych – węzłów rozrządu na styku transportu kolejowego, autobusowego, rowerowego i – rzecz jasna – samochodowego (Park&Ride/Bike&Ride). Powstają przy tym relacje w rodzaju: kolej–autobus–rower–samochód oraz autobus/tranzyt–autobus/międzygminny–rower–samochód. Centra przesiadkowe stanowią węzły zróżnicowanych powiązań przestrzennych, adresowanych do podróży, którym nie można zagwarantować połączeń w pełni bezpośrednich. Przy zapewnieniu odpowiedniej sprawności i koordynacji rozkładów jazdy centra przesiadkowe pozwalają na minimalizację czasu i kosztów przejazdu, np. z wykorzystaniem biletu wspólnego. Zaproponowane w Modelu kluczowe (przybliżone) lokalizacje zarówno uwzględniają przebiegi poszczególnych kategorii sieci transportowych i ich węzłów, jak i uwzględniają atrybuty przestrzenno-funkcjonalne, np. stopień urbanizacji i usytuowanie w znaczących skupiskach funkcji mieszkaniowych i gospodarczych.
- Zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania wymaga takiej modernizacji usług publicznych w Powiecie, żeby uwzględniały one integrację sieci współpracy międzygminnej, a przy tym tworzyły nowoczesną ofertę spędzania czasu wolnego i nauki. W ślad za tym konieczny jest rozwój odpowiedniej infrastruktury przyjaznej dla użytkowników, w szczególności dostosowanej do wymagań dla osób o szczególnych potrzebach.
- Współczesne tendencje tworzenia przestrzeni publicznych wykorzystują kategorię bliskości miejsc zamieszkania i usług, w miarę możliwości eliminując potrzebę transportu samochodowego. Skłania to do koncentrowania usług publicznych w **wielofunkcyjnych** centrach lokalnych, zapewniających odpowiednią dostępność i stanowiących ośrodki życia publicznego i społecznego. Każda jednostka osadnicza powinna być wyposażona w lokalny ośrodek usługowy, dostosowany do potrzeb społeczności i tworzący przestrzeń integracji mieszkańców.
- Cechą przyjaznego mieszkańcom zagospodarowania przestrzennego jest dbałość o rozwój lokalnych terenów i obiektów rekreacyjno-sportowych. Chodzi o powiązanie tych terenów i obiektów w międzygminną sieć. Może ona mieć aspekt funkcjonalny, z uwzględnieniem specjalizacji powiatowych, jak i aspekt programowy, związany z animacją lokalnej społeczności.
- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględnia także wykorzystanie potencjału terenów cennych przyrodniczo – istniejących i planowanych. Zakłada przy tym poddanie tych terenów kompleksowym działaniom ochronnym wraz z odpowiednimi programami edukacyjnymi skierowanymi do mieszkańców.
- Szczególną rolę w polityce gmin należy przypisać ograniczeniu (mitygacji) zagrożeń naturalnych, takich jak powodzie błyskawiczne i podtopienia. Stanowią one realne zagrożenie wynikające z postępującej urbanizacji, z którą wiążą się zmniejszona retencja wody w środowisku i zwiększenie odpływu powierzchniowego wody. W gospodarowaniu przestrzenią konieczne jest zatem uwzględnienie tych zagrożeń i zastosowanie odpowiednich instrumentów (w tym planistycznych), obejmujących w szczególności: małą retencję, ograniczenia wielkości powierzchni nieprzepuszczalnych i trudnoprzepuszczalnych czy stosowanie niezbędnych zabezpieczeń technicznych obiektów budowlanych.

Syntetycznie zagadnienia te przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 3. Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania

Źródło: opracowanie własne.

Odwzorowanie przestrzenne Celu Strategicznego 4. Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia

Odnosząc model struktury funkcjonalno-przestrzennej do kwestii zarządzania Powiatem i Gminami, skoncentrowano się na Celu operacyjnym 4.3. Skoordynowana w skali Powiatu gospodarka przestrzenna.

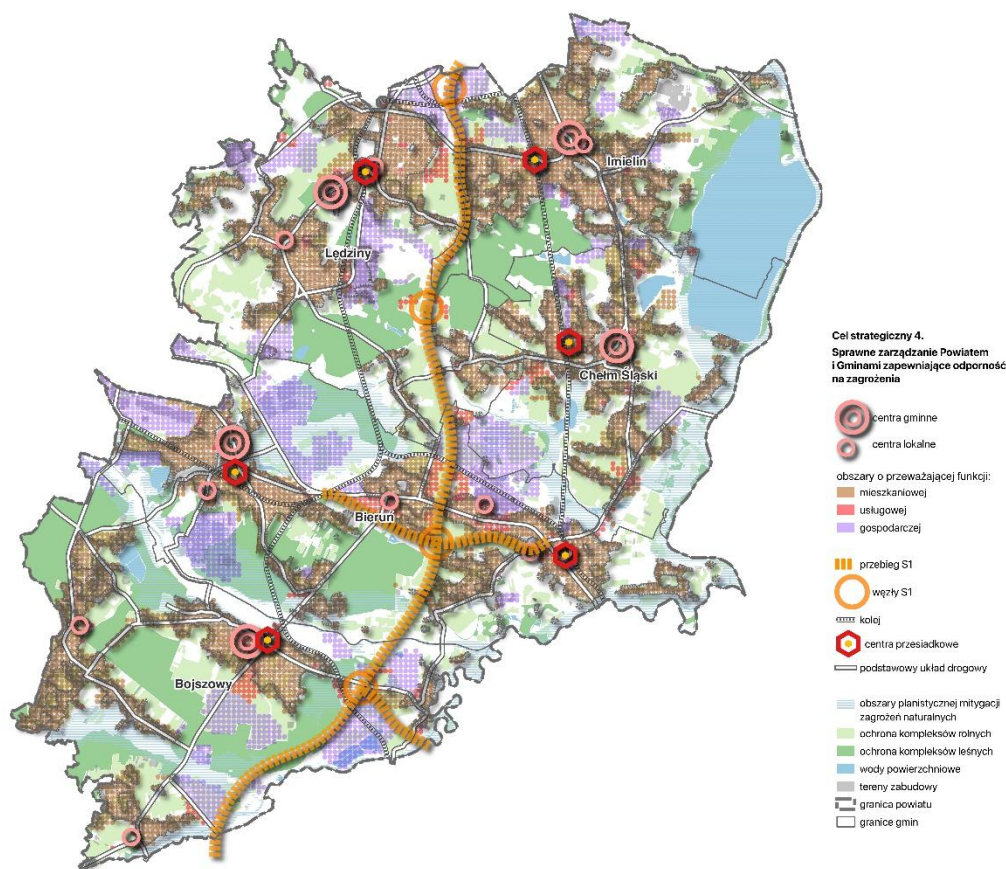
Polityka przestrzenna w pierwszym rzędzie powinna sterować rozwojem mieszkalnictwa. Stanowi ono swego rodzaju wyznacznik zmian funkcjonalno-przestrzennych jako pierwotnych funkcji urbanizacyjnych. Mieszkalnictwo jest też najrozleglejszą formą zagospodarowania terenu. W większości zespołów osadniczych gmin Powiatu procesy rozwojowe polegały na stopniowym, niekontrolowanym rozszerzaniu się zabudowy – głównie mieszkaniowej. Zjawisko to opierało się o istniejący, tradycyjny i wielodrożny układ przestrzenny, cechujący się jednocześnie niską intensywnością zabudowy. Doprowadziło to do niekorzystnego efektu rozlewania się zabudowy. Świadoma gospodarka przestrzenna powinna przeciwdziałać temu procesowi poprzez koncentrację zabudowy i wzrost intensywności zagospodarowania, w szczególności w obszarach centralnych miast, stanowiących naturalne zaplecze dla rozwoju centrów gminnych i lokalnych. W związku z powyższym w Modelu zastosowano następujące rozwiązania:

- Zaproponowano wprowadzenie zasady koncentracji zabudowy – w pierwszym rzędzie – w granicach wyznaczonych jako obszar uzupełnienia zabudowy. Metodę przyjęto w kontekście przepisów Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem zasad określonych w art. 1 ust. 2 pkt. 4 tej ustawy, w granicach ustalonego w planach ogólnych gmin zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową. Szczególną uwagę należy przy tym zwrócić na skoordynowanie obszarów zabudowy na obszarach

położonych przy granicach z sąsiednimi gminami. Trzeba dążyć do ograniczania wyznaczania nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

- W ślad za procesami koncentracji zabudowy o **przeważającej funkcji** mieszkaniowej i wzrostem jej intensywności w obszarach centralnych nastąpić powinien rozwój centrów wielofunkcyjnych – gminnych, który w procesie „umiastowienia” pociągnie za sobą wzrost intensywności zabudowy o charakterze „mixed-use”. Pozwoli to na koncentrację w odpowiednich proporcjach usług zarówno publicznych, jak i komercyjnych oraz odpowiednie przekształcanie przestrzeni publicznych i zieleni. Uzupełnieniem struktury usług w mniejszych zespołach mieszkaniowych winny stać się centra lokalne o podstawowym programie funkcjonalnym, odpowiadającym najpilniejszym potrzebom mieszkańców. Rozważać należy zarówno tworzenie nowych, jak i często stosowane uzupełnianie istniejących centrów komercyjnych o funkcje publiczne. Szczególnym przypadkiem są Bieruń i Łędziny, gdzie wytworzył się układ bipolarny, w którym w procesie planistycznym trzeba przewidzieć właściwą hierarchizację i komplementarność istniejących centrów.
- Równie dużą wagę należy przyłożyć do rozwiązań infrastrukturalnych, w szczególności projektowania wewnętrznych układów komunikacyjnych w rozległych **zespółach o przeważającej funkcji mieszkaniowej**. Powinno to być narzędziem racjonalizacji struktur przestrzennych.
- Polityka planistyczna winna zostać ukierunkowana na daleko posuniętą ochronę zwartych kompleksów leśnych i rolnych, stanowiących fundament zarówno ekosystemu środowiskowo-przyrodniczego, jak i struktury krajobrazu.

Syntetycznie przedstawione zagadnienia ujęto na poniższym rysunku.

Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 4. Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia

Źródło: opracowanie własne.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Przewiduje się następujące **zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:**

- objęcie w pierwszej kolejności aktami planowania przestrzennego terenów zdegradowanych o charakterze „brownfields”, wymagających remediacji, w szczególności przemysłowych i pokopalnianych, w celu zapewnienia właściwych parametrów środowiskowych dla przyszłych funkcji gospodarczych; dotyczy to zwłaszcza powierzchni biologicznie czynnej i odpowiedniego bilansu terenów zielonych;
- wskazanie w dokumentach planistycznych obszarów przemysłowych i pokopalnianych remediacji – jako środka przywrócenia pierwotnych wartości użytkowych terenów (przy minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko i zdrowie ludzi) oraz jako warunku ponownego wykorzystania tych terenów przez nadanie nowego programu użytkowego;
- dostosowanie do zmian klimatycznych poprzez:
 - szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym i zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych i infrastrukturalnych, takich jak obiekty użyteczności publicznej, oświetlenie dróg, optymalizacja poprzez cyfryzację zarządzania zasobami;
 - ograniczenie tzw. niskiej emisji, przede wszystkim z palenisk domowych;
 - podjęcie priorytetowo działań mitygacyjnych w odniesieniu do zagrożeń naturalnych, w szczególności powodzi błyskawicznych i podtopień, poprzez wprowadzenie w MPZP obowiązku retencji wód w przypadku braku infrastruktury opadowej, a także ograniczania utwardzania powierzchni terenu, szczególnie w obszarach aktywności gospodarczej i infrastruktury drogowej;
 - współdziałanie z właściwymi organami w zakresie ochrony wód i środowiska na terenach objętych zagrożeniami powodziowymi, a w szczególności – wszelkie prace, inwestycje i inne działania w obrębie i otoczeniu wód płynących budowli hydrotechnicznych należy wykonywać zgodnie z wymaganiami obowiązujących przepisów prawa, w uzgodnieniu z ich zarządcami i administratorami. Ich realizacja winna zapewniać zrównoważony reżim hydrologiczny i zrównoważoną gospodarkę wodną w zakresie przeciwdziałania powodzi oraz skutkom suszy;
- ochrona powietrza przed stanowiącymi największe zagrożenie zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego poprzez priorytetyzację alternatywnych środków transportu zbiorowego – komunikacji publicznej autobusowej i kolejowej oraz indywidualnej z wykorzystaniem roweru;
- ochrona przed zanieczyszczeniem hałasem przede wszystkim w kontekście korytarza trasy S1 oraz rozwoju obszarów aktywności gospodarczej;
- rozwój terenów rekreacyjnych jako istotnego składnika zasobu terenów zielonych i wód otwartych;
- ochrona krajobrazu ruralistycznego poprzez ograniczanie presji urbanizacyjnej i bezpośrednią ochronę przed zabudową zwartych kompleksów rolnych i leśnych;
- kształtowanie systemu przyrodniczego obejmującego zróżnicowaną strukturę terenów, form urządzania i użytkowania oraz udostępniania w ścisłej zależności od struktury sieci hydrograficznej, wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych; zapewnienie różnorodności i ciągłości tego systemu poprzez ochronę siedlisk i korytarzy ekologicznych, lokalnych i regionalnych, szczególnie w obszarach transgranicznych, z uwzględnieniem międzynarodowego korytarza Wisły wraz z dopływami;
- aktywna ochrona wód podziemnych i powierzchniowych pod względem ilościowym (obniżanie poziomu wód gruntowych, zanieczyszczenia) i jakościowym przed skutkami presji wynikającej z położenia w obszarach górniczych – wyznaczenie i monitorowanie stref ochronnych.

Na etapie przygotowania i realizacji przedsięwzięć wynikających ze Strategii stosuje się zasadę wstępnego screeningu środowiskowego, polegającą na identyfikacji potencjalnych oddziaływań planowanych działań na środowisko, w tym na obszary chronione, zasoby wodne, klimat akustyczny oraz system przyrodniczy. W przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia istotnych oddziaływań, przedsięwzięcia realizowane są zgodnie z zasadą: unikania oddziaływań, ich minimalizacji, a w razie konieczności – kompensacji przyrodniczej, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz ustalenia dokumentów planistycznych i decyzji administracyjnych.

Przy wyborze lokalizacji oraz przygotowaniu przedsięwzięć realizujących cele Strategii, w pierwszej kolejności uwzględnia się następujące uwarunkowania środowiskowe:

- oddziaływanie na klimat akustyczny oraz jakość powietrza, w szczególności w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych (w tym korytarza S1) oraz terenów o przeważających funkcjach związanych z aktywnością gospodarczą;
- wpływ na zasoby wodne i stosunki wodne, zwłaszcza na obszarach objętych eksploatacją górnictwem lub zagrożonych nadmiernym uszczelnieniem powierzchni;
- zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego i korytarzy ekologicznych, w tym dolin rzecznych;
- ochronę krajobrazu oraz zwartych kompleksów rolno-leśnych, w celu ograniczenia presji urbanizacyjnej;
- konieczność stosowania rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, w tym zwiększania retencji i ograniczania negatywnych oddziaływań inwestycji.

Ustala się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- zachowanie charakteru i wartości środowiska kulturowego, zarówno poszczególnych obiektów, jak i całych układów przestrzennych, krajobrazowych i urbanistycznych; zapobieganie niekorzystnym przekształceniom funkcjonalnym i przestrzennym poprzez szczegółowe regulacje planistyczne;
- integracja działań w sferze ochrony zabytków i wartości kulturowych z szeroko pojętą ochroną środowiskową i krajobrazową;
- określenie zakresu i warunków dotyczących prowadzenia przy zabytkach robót budowlanych; ustalenie zakresu dopuszczalnej ingerencji w tkankę zabytkową, w tym możliwości stosowania innych niż pierwotne wyrobów i materiałów budowlanych;
- wskazanie w MPZP, oprócz obiektów zabytkowych, także obszarów ich otoczenia i widoku podlegających ochronie; uszczegółowienie zasad tej ochrony;
- określenie zasad ochrony stanowisk archeologicznych i udostępnianie publicznie informacji o tych stanowiskach;
- określenie zasad iluminacji obiektów zabytkowych.

Przyjmuje się następujące kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej:

- dla zahamowania procesu „rozlewania się” zabudowy rekomenduje się jej zagęszczenie w granicach obszarów uzupełnienia zabudowy (w rozumieniu UOPIZP) przy jednoczesnym dążeniu do ograniczania wyznaczania nowych terenów zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej;
- zaleca się rewizję istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w sąsiedztwie trasy S1 pod kątem ograniczeń zabudowy mieszkaniowej z uwagi na zagrożenia hałasem oraz zanieczyszczeniami komunikacyjnymi;
- rekomenduje się przypisanie szczególnego znaczenia planowaniu obszarów centralnych gmin jako stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową, uzupełnionych funkcjami usługowymi wraz ze zwiększeniem intensywności ich zabudowy,
- centra gminne i lokalne powinny być kształtowane w postaci stref usług mieszanych: terenów infrastruktury społecznej oraz usług komercyjnych;

- zaleca się rozwój układów bipolarnych w Bieruniu i Lędzinach poprzez właściwą hierarchizację i komplementarność istniejących centrów;
- rekomenduje się zapewnienie w aktach planowania przestrzennego w rozległych obszarach **o przeważającej funkcji mieszkaniowej** wymagań dotyczących konieczności funkcjonowania sprawnych wewnętrznych układów komunikacyjnych.

Przewiduje się następującą **zasadę lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:**

Ze względu na fakt, że:

- lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni zabudowy powyżej 2000 m², obejmującej powierzchnię sprzedaży oraz magazynową wraz z niezbędnymi, towarzyszącymi obiektami budowlanymi i zielenią towarzyszącą, nastęrcza istotnych problemów wynikających przede wszystkim ze skali oddziaływania na środowisko gospodarcze oraz znaczącą uciążliwość dla otoczenia oraz że
- panuje tendencja do lokalizowania tych obiektów w terenach o mniejszym stopniu zurbanizowania, co zaburza istniejącą strukturę przestrzenną,

sugeruje się dopuszczenie sytuowania takich obiektów w bezpośrednim sąsiedztwie trasy S1 lub na terenach uwalnianych z innej działalności gospodarczej. W takim przypadku lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego stanie się elementem reaktywacji zagospodarowania zgodnego z interesem społecznym.

Ustala się następujące **zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:**

Z uwagi na to, że lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego ma długofalowy wpływ na rozwój przestrzenny, społeczny i środowiskowy określonego obszaru, przy ich planowaniu i realizacji konieczne jest uwzględnienie następujących aspektów:

- dostępności dla mieszkańców i użytkowników, z uwzględnieniem transportu publicznego, dróg **dojazdowych, parkingów, ścieżek rowerowych i dojść pieszych,**
- możliwości podłączenia do infrastruktury technicznej,
- poszanowania środowiska naturalnego i ekosystemu przyrodniczego,
- wspierania spójności terytorialnej i kształtowania ładu przestrzennego w chronionych obszarach zurbanizowanych,
- **maksymalnej efektywności rezultatów przy racjonalizacji kosztów,**
- **zapewnienia efektu synergii z innymi funkcjami przestrzeni poprzez wzajemne ich uzupełnianie.**

Zakłada się przyjęcie opisanych poniżej **kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej.**

W odniesieniu do **systemu transportowego:**

- Biorąc pod uwagę, że transport publiczny jest niezbędny dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do pracy, edukacji, usług publicznych czy rozrywki, niezależnie od statusu społecznego czy dochodów, należy dążyć do tego, by transport ten poprawiał mobilność mieszkańców, a przy tym zmniejszał marginalizację osób starszych, osób z niepełnosprawnościami czy innych grup społecznych, które mogą mieć utrudniony dostęp do pozostałych środków transportu. Polityka transportowa powinna zatem opierać się na preferencji środków transportu zbiorowego – kolei oraz autobusu, jak również alternatywnych form transportu indywidualnego, takich jak rower. Główną rolę w systemie transportowym ma odgrywać publiczna komunikacja autobusowa oparta na istniejącej sieci połączeń GZM, która ze względu na swój charakter tranzytowy nie zaspokaja dostatecznie potrzeb lokalnych. Konieczne jest zatem uzupełnienie jej układu transportowego o zintegrowany system przesiadkowy, realizowany przez wewnętrzną,

międzygminną sieć połączeń dojazdowych, umożliwiającą dowolny wybór oczekiwanych przez podróżnych relacji. Realizacja tej sieci powinna odbywać się za pomocą linii międzygminnych zaplanowanych i zaprojektowanych na podstawie szczegółowych analiz transportowych.

- Poszczególne sieci transportowe powinny zostać zintegrowane w punktach węzłowych – centrach przesiadkowych usytuowanych w znaczących skupiskach funkcji mieszkaniowych i gospodarczych. Centra te winny być wyposażone w niezbędną infrastrukturę (parkingi P&R, K&R, hale i zadaszenia, systemy informacyjne, niezbędne usługi itp.).
- W związku z projektem rewitalizacji linii kolejowej relacji Orzesze-Jaśkowice – Tychy – Oświęcim niezbędna jest modernizacja infrastruktury przystankowej, szczególnie w centrach przesiadkowych, a także modernizacja i przebudowa skrzyżowań układu drogowo-kolejowego dla zapewnienia bezpieczeństwa i należytej przepustowości.
- W planowaniu infrastruktury komunikacyjnej uwzględnić należy konieczność rozbudowy sieci tras rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą i dostosowanie jej do współczesnych standardów użytkowych, technicznych oraz bezpieczeństwa. Sieć lokalna winna być zintegrowana z istniejącymi i planowanymi sieciami: metropolitalną i regionalną, tworząc funkcjonalne korytarze transportowe,
- Niezbędnym uzupełnieniem powyższych działań jest promowanie wśród mieszkańców i wprowadzanie w transporcie publicznym tzw. zielonych technologii – pojazdów z napędem elektrycznym lub wodorowym.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej** zakłada się:

- zapewnienie właściwego stanu technicznego dróg lokalnych i modernizację istniejącej sieci drogowej w dostosowaniu do prognozowanych obciążeń ruchem oraz uwzględnienie w planowaniu nowej kategoryzacji dróg dostosowanej do przewidywanych potoków wynikających z dostępu do S1, a także do właściwego skomunikowania istniejących i planowanych terenów;
- wprowadzanie rozwiązań umożliwiających optymalizację zarządzania ruchem poprzez systemy informatyczne i przestrzeń informacyjną (aplikacje mobilne), zapewniając poprawę płynności ruchu i jednoczesną minimalizację negatywnego wpływu na środowisko;
- opracowanie projektów nowych obiektów infrastruktury technicznej zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego;
- modernizację i rozbudowę technicznych systemów komunalnych: sieci wodociągowej i kanalizacyjnej: sanitarnej, opadowej lub ogólnospławnej oraz oczyszczalni ścieków uwzględniających istniejące potrzeby mieszkańców, jak również zaopatrzenie planowanych **obszarów o przeważających funkcjach związanych z aktywnością gospodarczą**:
 - zmiany winne w pierwszym rzędzie obejmować przedsięwzięcia zmierzające do spełnienia warunków wdrażania dyrektywy 91/271/EWG (tzw. ściekowej) dot. procentu skanalizowania poszczególnych aglomeracji wodnych i zapewnienia odpowiedniej wydajności oczyszczalni.

W odniesieniu do **infrastruktury społecznej** zakłada się:

- modernizację istniejących i planowanie nowych obiektów użyteczności publicznej, takich jak: szkoły, przedszkola, żłobki, POZ, obiekty administracji publicznej, domy kultury i świetlice, jako elementy infrastruktury przyjaznej dla użytkowników, w szczególności dostosowanej do wymagań osób o szczególnych potrzebach, zapewniając odpowiedni poziom funkcjonalno-użytkowy i realizując program społeczny spełniający najwyższe standardy;
- opracowanie projektów nowych obiektów infrastruktury społecznej zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego;
- realizację zasady koncentracji infrastruktury społecznej w centrach lokalnych, zapewniających maksymalizację dostępności dla mieszkańców i efektywności wykorzystania takich centrów;
- tworzenie międzygminnej sieci współpracy i wymiany placówek społecznych.

Przyjmuje się następującą **zasadę lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW**.

Ze względu na strukturę przestrzenną gmin Powiatu i dominujące funkcje użytkowania terenów oraz zasoby terenów zielonych i leśnych należy ograniczyć lokalizację urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW do istniejących i przyszłych terenów poindustrialnych, w tym pokopalnianych. Dopuszcza się ewentualnie planowanie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW w obszarach aktywności gospodarczej.

Określę się następujące **zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**:

- realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych, w szczególności o charakterze gospodarczym, winna pozostawać w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju, co wiąże się z takim wyborem lokalizacji, który pozwala na realizację celów gospodarczych, ale jednocześnie nie prowadzi do degradacji środowiska naturalnego;
- rekomenduje się szczegółowe rozpoznanie już na etapie planistycznym warunków hydrogeologicznych – w obszarach zagrożeń powodziowych, podtopień i ruchów pionowych – w celu wyznaczenia zakazów, dopuszczeń i ograniczeń oraz innych warunków działalności inwestycyjnej na terenach o niekorzystnej charakterystyce;
- zaleca się wprowadzenie zakazów lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarach rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, parków krajobrazowych, terenów wpisanych do rejestru zabytków, obszarów stref ochronnych, wyznaczonych korytarzy ekologicznych, tj. na terenach objętych ochroną na podstawie przepisów szczególnych, jak również na obszarach cennych przyrodniczo – leśnych, kompleksów zielonych znajdujących się w rejestrze i ewidencji zabytków i innych, nie objętych ochroną prawną.
- sugeruje się ograniczenie dopuszczalności wprowadzania form użytkowania terenu mogących stanowić zagrożenie dla stabilności ekosystemu przyrodniczego, w tym mających wpływ na wodę, powietrze, glebę, florę i faunę, a także zdrowie ludzkie; konieczne jest egzekwowanie wynikających z obowiązujących regulacji prawnych wymagań jakościowych dla rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisje zanieczyszczeń, hałasu czy zużycie wody dla planowanych, projektowanych i realizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Przyjmuje się, że **zasadą kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej** jest zachowanie i wspieranie rolniczego charakteru użytkowania gruntów, właściwego dla większości terenów otwartych Powiatu. Wobec zachodzących procesów urbanizacyjnych na terenie gmin Powiatu, powodujących rozprzestrzenianie się zabudowy w postaci rozległych, wielodrożnych układów o bardzo niskiej intensywności, należy dążyć do zapewnienia ochrony przed zabudową zwartych kompleksów rolnych i leśnych w postaci wyznaczonych w POG postaci stref otwartych. **Dopuszcza się zabudowę siedliskową związaną z prowadzeniem gospodarstw rolnych.**

Określa się następujące **zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji**.

W związku z tym, że obecnie na terenie Gmin PBL nie obowiązują żadne programy rewitalizacji obszarów zdegradowanych, rekomenduje się wprowadzenia instrumentów wynikających z obowiązujących przepisów Ustawy o rewitalizacji, w szczególności dla terenów przemysłowych objętych rozpoczętymi procesami wygaszania kopalń. Tereny te, o znaczącym potencjale gospodarczym, położone jednak w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów **o przeważającej funkcji mieszkaniowej**, mogą dzięki możliwym do przeprowadzenia działaniom rewitalizacyjnym przyczynić się do przeciwdziałania występującym negatywnym zjawiskom społecznym. Wymaga to zachowania staranności w harmonizacji polityki przestrzennej oraz kontroli nad przyszłym wykorzystaniem tych terenów poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Celowe jest zatem wykorzystanie narzędzi, jakie daje gminny program rewitalizacji, takich jak: miejscowy plan rewitalizacji, specjalna strefa rewitalizacji, prawo pierwokupu oraz inne szczególne instrumenty prawno-finansowe.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa⁸ wraz z zakresem planowanych działań

Obszary strategicznej interwencji to określone w strategii rozwoju **obszary**⁹ o zidentyfikowanych lub potencjalnych **powiązaniach funkcjonalnych** lub o **szczególnych warunkach** społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu **barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych**, do których jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne¹⁰.

OSI mogą być wyznaczane na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym i ponadlokalnym. W strategii rozwoju ponadlokalnego muszą zostać uwzględnione obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa (która uwzględnia OSI krajowe) wraz z zakresem planowanych działań. Jako element fakultatywny w strategii rozwoju ponadlokalnego mogą być wskazane OSI o charakterze ponadlokalnym.

Obszary strategicznej interwencji wynikające z polityki krajowej

Zgodnie z zapisami Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), rozwiniętymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), wsparcie z poziomu krajowego skoncentrowane będzie w obszarach zmagających się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi na poziomie regionalnym i ponadlokalnym. Dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityki unijnych w Polsce, w tym polityki spójności w latach 2021–2027, jest Umowa Partnerstwa (UP).

W KSRR wskazane zostały OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju – wśród nich istotny dla powiatu bieruńsko-lędzińskiego jest **OSI Śląsk (województwo śląskie)**. Duże uzależnienie śląskiej gospodarki od tradycyjnego przemysłu górniczego i hutniczego jest w KSRR wskazywane jako przyczyna słabszego tempa wzrostu gospodarczego względem innych regionów. Zgodnie z zapisami UP **województwo śląskie** należy do regionów górnicznych, które objęte są Mechanizmem Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem jest łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu w regionach i sektorach, które najbardziej ucierpią w wyniku przekształceń. Kierunki rozwoju OSI Śląsk (województwo śląskie) zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Kierunki rozwoju OSI województwo śląskie

Śląsk (województwo śląskie) – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
<ul style="list-style-type: none">• Wzrost innowacyjności przemysłu poprzez rozwijanie nowych wysoko produktywnych branż i modernizowanie tradycyjnych sektorów przemysłowych,• Zwiększenie poziomu inwestycji rozwojowych w regionie,• Zwiększenie aktywności zawodowej i podniesienie kwalifikacji mieszkańców regionu,• Poprawa jakości środowiska przyrodniczego, zarówno w zakresie walki z zanieczyszczeniem powietrza, jak i poprzez działania w sferze rewitalizacji oraz rekultywacji,• Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej.

⁸ O której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 581 ze zm.).

⁹ W znaczeniu geograficznym jako ograniczona część przestrzeni, terytorium.

¹⁰ Art. 5 pkt 6b Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.).

- Wykorzystanie potencjału województwa śląskiego w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju,
- Poprawa warunków rozwojowych miast województwa śląskiego, w tym przeciwdziałanie zjawiskom depopulacyjnym w miastach.

Regiony Górnicze – Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji – Umowa Partnerstwa

- Dywersyfikacja gospodarcza regionów węglowych realizowana poprzez m.in. inwestycje produkcyjne w MŚP (w określonych przypadkach również w innych niż MŚP przedsiębiorstwach), inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw, działania badawcze i innowacyjne oraz działania wspierające transfer zaawansowanych technologii, a także poprzez cyfryzację,
- Wsparcie zmiany i podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz aktywne poszukiwanie pracy,
- Rozwój przystępnej cenowo czystej energii i poprawa efektywności energetycznej,
- Wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Przywracanie funkcji terenom górniczym/przemysłowym z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”,
- Inne obszary wsparcia wskazane i uzasadnione w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji, w tym w zrównoważona mobilność lokalna oraz w zakresie kształcenia i włączenia społecznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSRR i UP.

Obszary strategicznej interwencji wynikające z polityki regionalnej

Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2030” (SRWS)¹¹ wyznacza OSI w dwu ujęciach: funkcjonalnym oraz tematycznym.

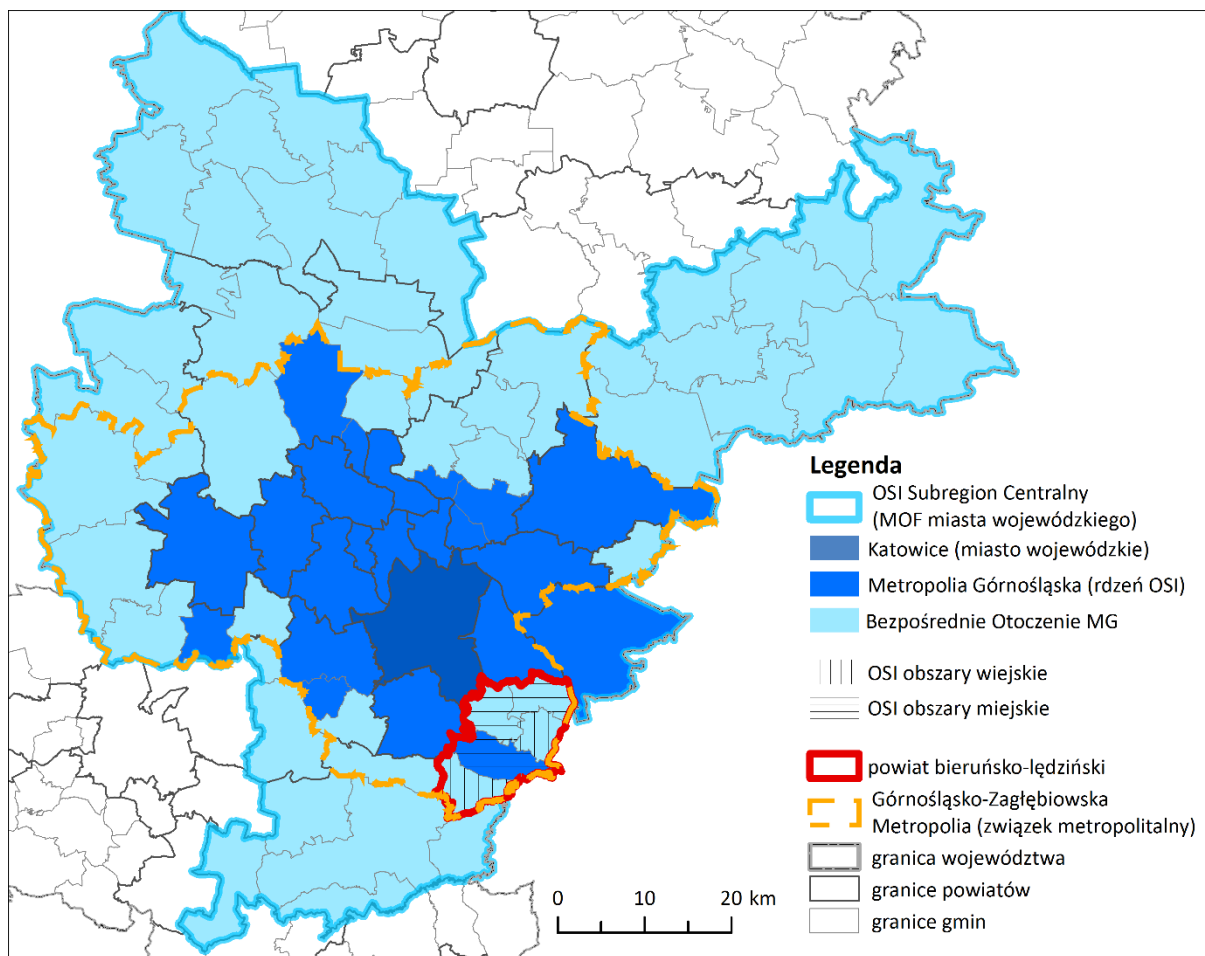
Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne

Regionalne OSI wyznaczone zostały z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych (subregiony) oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych. Dla powiatu bieruńsko-lędzińskiego i gmin należących do niego istotne są następujące regionalne OSI w ujęciu funkcjonalnym

- Subregion Centralny, w tym:
 - Metropolia Górnośląska (Bieruń),
 - Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej (Bojszowy, Chełm Śląski, Imielin, Lędziny);
- obszary miejskie (gminy miejskie powiatu: Bieruń, Lędziny, Imielin);
- obszary wiejskie (gminy wiejskie powiatu: Bojszowy, Chełm Śląski).

Zasięg przestrzenny regionalnych OSI w ujęciu funkcjonalnym przedstawiono na poniższej mapie.

¹¹ Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r., <https://www.slaskie.pl/content/strategia-rozwoju-województwa-slaskiego-slaskie-2030> (dostęp: 10.07.2025).

Rysunek 10. Zasięg przestrzenny OSI regionalnych w ujęciu funkcjonalnym

Zasięg OSI obszarów miejskich i wiejskich na mapie ograniczono do gmin powiatu BL

Źródło: opracowanie własne.

Subregion Centralny

Subregiony województwa śląskiego zorganizowane są wokół miejskich ośrodków węzłowych, dla których wyznaczono bezpośrednie otoczenie funkcjonalne. Powiat BL należy w całości do **Subregionu Centralnego**. Subregion działa instytucjonalnie w oparciu o stowarzyszenie samorządowe – Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego. W wymiarze administracyjnym centrum subregionu stanowi Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia (GZM) – związek metropolitalny 41 miast i gmin¹², w tym wszystkich gmin powiatu BL. Subregion centralny, jako miejski obszar funkcjonalny miasta wojewódzkiego, będzie realizował instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), przewidziany w Umowie Partnerstwa.

Bieruń należy do Metropolii Górnośląskiej (MG), stanowiącej centrum subregionu składające się z 23 miast. Metropolia jest kluczowym obszarem funkcjonalnym regionu o znaczeniu krajowym i europejskim, na którym realizowane są funkcje metropolitalne. Wyzwaniem dla MG jest dalsze wzmacnianie procesów i powiązań metropolitalnych.

Pozostałe gminy powiatu BL zaliczono do Bezpośredniego Otoczenia MG – grupy gmin wykazujących silne powiązania funkcjonalne z ośrodkiem centralnym, gdzie zachodzą i będą zachodziły w przyszłości

¹² Powołany Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” z siedzibą w Katowicach (Dz. U. poz. 1290).

silne procesy przepływu czynników rozwojowych z MG oraz postępować będą procesy integracji usług i planowania rozwoju.

Tabela 6. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Subregion Centralny

Subregion centralny (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2030)
<ul style="list-style-type: none"> ● Wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM. ● Wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru. ● Poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego. ● Kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych. ● Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. ● Skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej. ● Wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych. ● Ograniczanie zjawiska suburbanizacji. ● Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych. ● Harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego. ● Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji. ● Wzmacnianie procesów i powiązań metropolitalnych, w tym rozwój ośrodków naukowych i akademickich, centrów technologii i innowacji, przemysłów kreatywnych i wielkich wydarzeń na obszarze Metropolii Górnośląskiej.
MOF miast wojewódzkich – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (Umowa Partnerstwa)
<ul style="list-style-type: none"> ● Rozwój zrównoważonego transportu publicznego łączącego miasto i jego OF. ● Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta, szczególnie w zakresie jakości powietrza. ● Zwiększenie efektywności energetycznej w obszarze funkcjonalnym. ● Przechodzenie w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. ● Wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy w OF. ● Wsparcie rozwoju innowacyjności w obszarach miejskich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWS i UP.

Obszary miejskie

Do OSI należą z obszaru powiatu BL miasta Bieruń, Lędziny oraz Imielin.

Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowanym obszarem w Polsce, z policentryczną siecią miejską. SRWS wskazuje na niekorzystne zjawiska demograficzne zachodzące w miastach województwa, co wiąże się z kurczeniem się miast i suburbanizacją. Wywiera to niekorzystny wpływ na przestrzeń miejską i jej funkcjonalność, powodując zamieranie centrów miast. Z degradacją przestrzeni publicznych powiązane są negatywne zjawiska społeczne (wzrost przestępczości i ograniczone poczucie bezpieczeństwa). Problemem miast województwa jest pogarszająca się jakość środowiska, zwłaszcza powietrza, obciążenie i zagęszczenie infrastruktury technicznej i transportowej, co w znacznym stopniu wpływa na jakość życia mieszkańców. Regionalna polityka miejska¹³, będąca uszczegółowieniem SRWS w zakresie działań w obszarach miejskich, wskazuje szereg kierunków działania w tych obszarach.

Tabela 7. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Obszary miejskie

Obszary miejskie (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2030 i Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego)
<ul style="list-style-type: none"> ● Poprawa jakości środowiska w miastach; ● Wspieranie zrównoważonego rozwoju miast oraz ochrona krajobrazu;

¹³ Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2703/297/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 15 grudnia 2021 r.

- Rozwój bezpiecznej i zrównoważonej mobilności w miastach;
- Adaptacja miast do zmian klimatu;
- Wzmacnianie usług ekosystemowych w miastach oraz ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności;
- Rozwijanie oferty wysokiej jakości usług wyższego rzędu w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i kultury;
- Wspieranie procesów partycypacji obywatelskiej i integracji społecznej;
- Zwiększanie dostępności mieszkańców do e-usług publicznych;
- Kreowanie wizerunku i podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności miast regionu;
- Wspieranie rozwoju usług metropolitalnych rangi międzynarodowej;
- Wspieranie inwestycji i inicjatyw związanych z ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- Podniesienie jakości i poprawa dostępności usług społecznych;
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego;
- Integracja planowania rozwoju;
- Rozwijanie oferty rynku pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, w szczególności sektora osób młodych i sektora srebrnej gospodarki;
- Podnoszenie atrakcyjności miast dla mieszkańców;
- Poprawa bezpieczeństwa energetycznego w warunkach transformacji branży górniczej i energetycznej
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych;
- Wspieranie inwestycji i inicjatyw związanych z tworzeniem nowych oraz przyciąganiem i rozwojem istniejących firm technologicznych i firm zaawansowanej produkcji przemysłowej;
- Wspieranie rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
- Wzmocnienie powiązań ośrodków miejskich na różnych poziomach hierarchii miejskiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWŚ i RPMWŚ.

Obszary wiejskie

W skład OSI wchodzi gminy Bojszowy i Chełm Śląski.

Cechą wielu obszarów wiejskich województwa (w tym położonych w powiecie BL) jest częściowa utrata rolniczego charakteru na skutek działalności wydobywczej i przemysłowej, zatrudnienia mieszkańców w przemyśle lub dwuzawodowości, a także suburbanizacji. Obszary te cechują się zróżnicowaniem funkcji obejmującym funkcje rolnicze, rybactwo oraz działalności pozarolnicze, w tym agroturystykę, turystykę oraz usługi dla społeczności lokalnej i turystów. SRWŚ wskazuje w OSI na konieczność poprawy możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej, stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych, rozbudowę lokalnej infrastruktury transportowej i poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego, a także działania aktywizujące społeczności wiejskie, ukierunkowane na poprawę jakości edukacji i kształcenia ustawicznego, zachowanie różnorodności i spuścizny kulturowej, zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochronę i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego. Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030¹⁴ wskazuje szereg kierunków działania w tych OSI Obszary wiejskie.

Tabela 8. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Obszary wiejskie

Obszary wiejskie (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2030 i Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030)
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka konkurencyjność produktów rolnych regionu oraz rozwój rolnictwa wykorzystujący lokalne uwarunkowania środowiskowe. • Rozwój działalności gospodarczych wykorzystujących rolnictwo oraz uwarunkowania środowiskowe i kulturowe obszarów wiejskich. • Rosnący potencjał generowania i absorbowania innowacji przez gospodarkę obszarów wiejskich. • Rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o uwarunkowania środowiskowe oraz rolnictwo.

¹⁴ Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2703/297/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 15 grudnia 2021 r.

- Dostępność udogodnień podnoszących atrakcyjność biznesową obszarów wiejskich.
- Dostępność usług publicznych oraz infrastruktury technicznej umożliwiającej rozwój mieszkańców na obszarach wiejskich.
- Oferta lokalnych firm zapewniająca dostęp do dóbr i usług rynkowych warunkujących codzienne funkcjonowanie mieszkańców.
- Ograniczona presja funkcji mieszkaniowych na zasoby środowiskowe i kulturowe obszarów wiejskich.
- Zintegrowane społeczności lokalne i wysoka aktywność mieszkańców w podejmowaniu działań na rzecz społeczności lokalnej.
- Ochrona zasobów środowiskowych i kulturowych obszarów wiejskich.
- Kształtowanie przestrzeni wiejskich z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.
- Rozwój aktywności kulturalnych o ponadlokalnej atrakcyjności opierających się na wykorzystaniu tradycji obszarów wiejskich.
- Budowanie wizerunku województwa z wykorzystaniem wartości przyrodniczych i kulturowych obszarów wiejskich.
- Wykorzystanie rynków regionalnych aglomeracji i lokalnych ośrodków rozwoju do sprzedaży produktów i usług wytworzonych na obszarach wiejskich.
- Infrastrukturalne powiązanie obszarów wiejskich i obszarów miejskich.
- Tworzenie relacji i partnerstwa w ramach lokalnych obszarów funkcjonalnych.

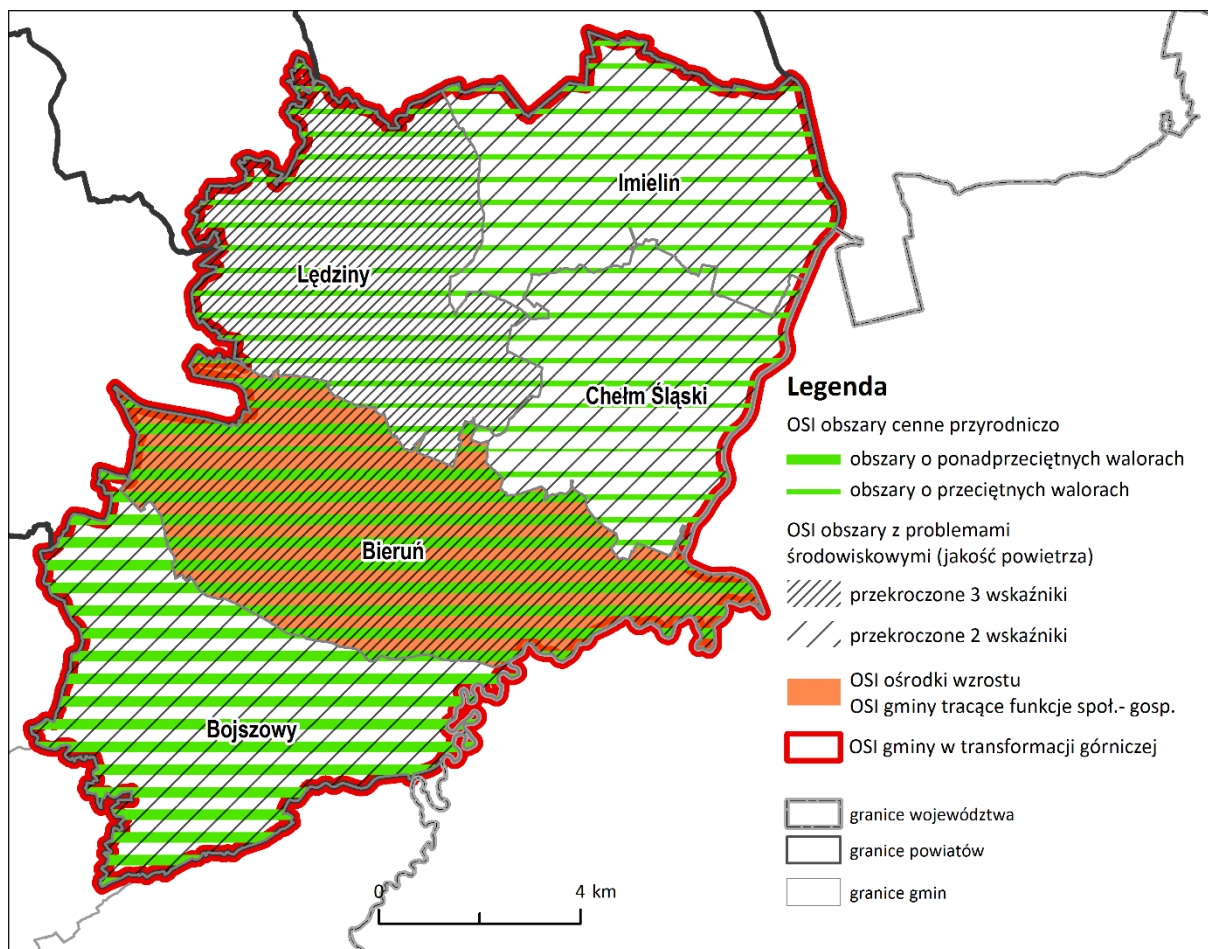
Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWŚ i SROWWŚ.

Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie tematyczne

W SRWŚ wyznaczono OSI szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa w ujęciu tematycznym – w odniesieniu do potencjałów i problemów. Dla powiatu BL i gmin z jego obszaru istotne są:

1. OSI konkurencyjne:
 - obszary cenne przyrodniczo, w tym:
 - gminy o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych (Bieruń, Bojszowy),
 - obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych (Chełm Śląski, Lędziny, Imielin);
 - ośrodki wzrostu ośrodki uzupełniające/lokalne (Bieruń);
2. OSI problemowe:
 - Odporny Powiat – ponadlokalny system zarządzania kryzysowego i odporności gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, w tym:
 - przekroczone trzy wskaźniki jakości powietrza (Bieruń, Lędziny),
 - przekroczone dwa wskaźniki jakości powietrza (Bojszowy, Chełm Śląski, Imielin);
 - gminy w transformacji górniczej – gminy, w których kumulują się problemy społeczne i przestrzenne (cały powiat).

Zasięg przestrzenny regionalnych OSI w ujęciu tematycznym przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 11. Zasięg przestrzenny OSI regionalnych w ujęciu tematycznym na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego

Źródło: opracowanie własne.

Obszary cenne przyrodniczo

OSI obejmuje najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. Gminy województwa zostały podzielone na 5 kategorii walorów przyrodniczych (I – najniższa, V – najwyższa). Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody oraz korytarze ekologiczne¹⁵.

Bieruń i Gmina Bojszowy zostały zaliczone do grupy III – gmin o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych, natomiast Chełm Śląski, Lędziny i Imielin – do grupy II – obszarów o przeciętnych walorach przyrodniczych.

Ośrodki wzrostu

Są to obszary (miasta i gminy miejsko-wiejskie powyżej 20 tys./miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców) predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie, które powinny stanowić o sile regionu w przyszłości i jego pozycji konkurencyjnej. Ośrodki wzrostu zostały podzielone na cztery kategorie.

Do najniższej kategorii – ośrodków uzupełniających (lokalnych) – został zaliczony Bieruń.

¹⁵ Co sprawia, że gminy PBL o niewielkim odsetku powierzchni chronionych sklasyfikowane zostały niżej, niż może to wynikać z wartości przyrodniczych.

Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Do głównych wyzwań silnie zurbanizowanego regionu zaliczono ograniczanie wewnętrznych zróżnicowań na obszarach zurbanizowanych (w szczególności Metropolii) i zapewnienie zrównoważonej sieci ośrodków miejskich, która będzie stanowiła szkielet stabilnego układu przestrzennego regionu. W strategii województwa śląskiego poszerzono listę miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze wymienionych w KSRR. Są to ośrodki (miasta i gminy miejsko-wiejskie powyżej 20 tys./miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców), które w ciągu kilkunastu lat stopniowo traciły swoją pozycję jako znaczących ośrodków gospodarczych i społecznych w regionie. Wskazano trzy kategorie tych ośrodków – od znacznej po umiarkowaną utratę funkcji.

Do ośmiu ośrodków o umiarkowanej utracie funkcji został zaliczony Bieruń.

Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie jest niska emisja, mniejszy wpływ na jakość powietrza ma emisja przemysłowa i liniowa. Poprawa jakości powietrza jest kluczowym wyzwaniem dla województwa. Do najważniejszych skutków zanieczyszczenia należy pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców. Gminy zostały podzielone na trzy obszary problemowe w zależności od liczby średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

Do gmin o największych problemach w zakresie jakości powietrza (III obszar problemowy – przekroczenie średniorocznych norm dla 3 wskaźników) zostały zaliczone Bieruń i Łędziny. Do gmin o średnich problemach w zakresie jakości powietrza (II obszar problemowy – przekroczenie średniorocznych norm dla 2 wskaźników) zaliczono Bojszowy, Imielin i Chełm Śląski.

Gminy w transformacji górniczej

OSI obejmuje obszary, na których będą występowały lub już występują negatywne skutki prowadzonej transformacji w obszarze sektora górniczego. W gminach tych pojawiły się problemy społeczne związane z redukcją zatrudnienia w sektorze górniczym oraz przestrzenne – niekorzystne zmiany w środowisku i przestrzeni skutkujące koniecznością podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Wszystkie gminy powiatu BL zaliczono do typu gmin, w których kumulują się problemy społeczne i przestrzenne. Zgodnie z zapisami SRWŚ tereny współwystępowania obu typów zjawisk problemowych będą traktowane priorytetowo.

Kierunki rozwoju regionalnych OSI tematycznych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Kierunki rozwoju regionalnych OSI tematycznych według SRWŚ

Obszary cenne przyrodniczo
<ul style="list-style-type: none">• Ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych.• Programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.
Ośrodki wzrostu
<ul style="list-style-type: none">• Podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R, a także utrzymanie pozycji ośrodka wzrostu.• Rozwój funkcji metropolitalnych, poprawa jakości środowiska i przestrzeni, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez rozwój potencjału gospodarczego i zwiększenie poziomu inwestycji, pozwalających na zatrzymanie procesu „drenażu mózgów” przez inne atrakcyjne ośrodki metropolitalne.

Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienia potencjału gospodarczego gmin i wzrostu inwestycji sektora przedsiębiorstw. • Rozwój szeroko pojętych usług. • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej. • Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacja mieszkańców. • Wsparcie procesów rewitalizacyjnych. • Poprawa jakości przestrzeni oraz środowiska.
Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości powietrza. Ograniczenie niskiej emisji, która w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. • Wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej i włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych. • Generowanie i wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. • Egzekwowanie przepisów tzw. uchwały antysmogowej przez gminy. • Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej profilaktyki i opieki medycznej.
Gminy w transformacji górniczej
<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, a także przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. • Zapewnienie możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia, w tym przekwalifikowania kadr. • Wsparcie dla rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gmin. • Poprawa jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawa jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWŚ.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego gmin powiatu bieruńsko-łędzkiego pozostaje w pełnej zgodności z kierunkami interwencji terytorialnej SRW „Śląskie 2030”. Poniżej przedstawiono matrycę powiązań OSI SRW „Śląskie 2030” z celami i wybranymi kierunkami Strategii Ponadlokalnej JST PBL 2025-2035+.

Tabela 10. Matryca powiązań OSI SRW „Śląskie 2030” z celami i kierunkami Strategii Ponadlokalnej JST PBL 2025-2035¹⁶.

Obszar Strategicznej Interwencji SRW „Śląskie 2030”	Gminy PBL objęte interwencją	Zakres tematyczny wg SRW	Powiązane cele i kierunki Strategii Ponadlokalnej JST PBL 2025-2035+	Proponowane uzupełnienia / nowe kierunki
OSI problemowe: Gminy w transformacji górniczej	Cały PBL	Reindustrializacja, nowe funkcje gospodarcze, aktywizacja społeczna, gospodarka niskoemisyjna	Cel 1: Innowacyjna gospodarka	Kierunek 1.1.7.: Utworzenie ponadlokalnego programu reindustrializacji
OSI funkcjonalne: Obszary wiejskie w strefie metropolitalnej	Bojszowy, Chełm Śląski	Krótkie łańcuchy dostaw, turystyka, kultura, infrastruktura	Cel 1: Innowacyjna gospodarka	1.4.7. Miasto-wieś: krótkie łańcuchy i usługi czasu wolnego”
OSI problemowe: Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Bieruń (praktycznie - cały PBL)	Rewitalizacja, usługi publiczne, zatrzymanie odpływu ludności	Cel 2: Bezpieczni i spokojni	2.2.10: Rozszerzenie oferty usług zdrowotnych,

¹⁶ Opracowano na podstawie rozdziału 7 SRW „Śląskie 2030” – *Przedsięwzięcia i terytorialny wymiar interwencji* oraz aktualnego projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego PBL

Obszar Strategicznej Interwencji SRW „Śląskie 2030”	Gminy PBL objęte interwencją	Zakres tematyczny wg SRW	Powiązane cele i kierunki Strategii Ponadlokalnej JST PBL 2025-2035+	Proponowane uzupełnienia / nowe kierunki
			o przyszłość mieszkańcy	kulturalnych i rekreacyjnych w strefach śródmiejskich i osiedlowych oraz mobilnych form świadczeń; 2.2.11. Stały program profilaktyki i badań przesiewowych w polityce ochrony zdrowia
OSI problemowe: gminy z problemami jakości powietrza	Cały PBL	Ograniczenie niskiej emisji, rozwój sieci ciepłowniczej, egzekwowanie uchwały antysmogowej	Cel 3: Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania	3.1.13. Ponadgminny program dekarbonizacji ciepłownictwa
OSI konkurencyjne: obszary cenne przyrodniczo	Cały PBL	Wykorzystanie potencjałów, powiązania infrastrukturalne i rynkowe	Cel 3: Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania	3.5.5. Korytarze przyrodnicze i błękitno-zielona infrastruktura
OSI konkurencyjne: Ośrodki wzrostu – lokalne/uzupełniające	Bieruń (ośrodek subregionalny)	Rozwój ośrodków lokalnych, powiązania transportowe i gospodarcze	Cel 3: Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania	3.2.6. Zintegrowana mobilność PBL↔GZM
OSI problemowe: Odporny Powiat – odporność i bezpieczeństwo	Wszystkie gminy PBL	Zarządzanie kryzysowe, infrastruktura krytyczna, bezpieczeństwo energetyczne i społeczne	Cel 4: Sprawne zarządzanie i odporność	4.5.7. Odporny Powiat – ponadlokalny system zarządzania kryzysowego i odporności

Źródło: opracowanie własne.

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla JST z obszaru Powiatu wraz z zakresem planowanych działań

W strategii rozwoju ponadlokalnego można wyznaczyć OSI o randze ponadlokalnej (obszaru funkcjonalnego) jako element operacjonalizacji podejścia terytorialnego. OSI dla powiatu BL wskazane zostały oddolnie przez przedstawicieli gmin, a następnie zweryfikowane i skategoryzowane oraz uzupełnione przez zespół Strategii¹⁷. Na terenie PBL wskazano dwa typy OSI:

- rozwojowe – wyróżniające się szczególnymi potencjałami, w których interwencja wspomagać będzie przewagi konkurencyjne powiatu i jego gmin,
- problemowe – charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami, w których interwencja nakierowana będzie na przełamanie barier rozwojowych.

Lokalizację OSI przedstawiono na rysunku 12.

Rozwojowe obszary strategicznej interwencji

Do OSI rozwojowych zaliczono:

- **Obszary koncentracji funkcji centrotwórczych (centra miejskie/gminne i lokalne), wymagające wzmocnienia lub nowe**
Celem jest uzupełnienie i wzmocnienie istniejących centrów miejskich/gminnych lub wykreowanie nowych centrów lokalnych, zapewniających dostępność usług dla mieszkańców.
- **Strefy rozwoju funkcji gospodarczych**
Celem jest rozwój istniejących lub tworzenie nowych obszarów koncentracji funkcji produkcyjnej, logistycznej i usługowej o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza w powiązaniu z węzłami trasy S1. Wybrane OSI obejmują duże, strategicznie położone obszary inwestycyjne we wszystkich gminach powiatu.
- **Obszary rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i sportowej o znaczeniu ponadlokalnym**
Celem jest rozwój istniejących funkcji i zachowanie wartości przyrodniczo-kulturowych obszarów o dużym potencjale dla rekreacji i turystyki mieszkańców gmin PBL i Metropolii.
- **Główne centra przesiadkowe Powiatu, położone przy najważniejszych przystankach i dworcach kolejowych i autobusowych w gminach Powiatu**
Celem jest rozwój zrównoważonej mobilności i zapewnienie powiązań transportowych w skali Powiatu i metropolii.

Tabela 11. Kierunki rozwoju OSI ponadlokalnych rozwojowych

OSI	Kierunki działania
Obszary koncentracji funkcji centrotwórczych (centra miejskie/gminne i lokalne), wymagające wzmocnienia lub nowe	
Centrum historyczne Bierunia Starego	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury usług publicznych: edukacyjnej, kulturalnej, sportowo-widowiskowej, zdrowia, pomocy społecznej, w tym usług opiekuńczych i administracyjnych. • Poprawa warunków dla funkcjonowania usług komercyjnych i handlu. • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (w tym transportu publicznego, rowerowego i pieszego). • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.
Centrum miejskie w Łędzinach	
Centrum miejskie w Imielinie	
Centrum gminne w Bojszowach	
Centrum gminne w Chełmie Śląskim	
Centrum lokalne w Bieruniu Nowym	
Centrum lokalne Dworzec Bieruń Nowy	
Centrum lokalne w Bieruniu – KWK Piast	

¹⁷ Por. *Strategia rozwoju ponadlokalnego. Poradnik praktyczny*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, s. 44–45.

OSI	Kierunki działania
Centrum lokalne w Bieruniu – Ściernie	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie i podniesienie standardu funkcjonalnego i estetycznego przestrzeni publicznej. • Ograniczenie uciążliwości środowiskowych – niskiej emisji i ruchu samochodowego. • Ochrona dziedzictwa, w tym rewaloryzacja obiektów zabytkowych. • Dostosowanie centrów do zmian klimatycznych, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, urządzenie i odnowa parków, parków kieszonkowych i zieleńców oraz ochrona starodrzewu. • Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa – modernizacja infrastruktury policji i straży pożarnej oraz budowa schronów dla ludności i systemów monitoringu.
Centrum lokalne w Bieruniu – os. Chemików	
Centrum lokalne Świerczyniec Gmina Bojszowy	
Centrum lokalne Międzyrzecze Gmina Bojszowy	
Centrum lokalne w Lędzinach – Holdunów	
Centrum lokalne w Imielinie – Hala	
Centrum lokalne w Lędzinach – pl. Farski	
Strefy rozwoju funkcji gospodarczych	
Strefa aktywności gospodarczej Lędzińska w Bieruniu	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój funkcji gospodarczych – produkcyjnych, logistycznych i usługowych – kluczowych dla powiatu SAG. • Opracowanie planów (przestrzennych i operacyjno-inwestycyjnych) zagospodarowanie terenów w SAG, skoordynowane w skali Powiatu. • Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w rejonie stref aktywności gospodarczej, przygotowanie infrastruktury technicznej i transportowej (w tym budowa dróg łączących tereny inwestycyjne z węzłami trasy S1). • Współpraca z właścicielami nieruchomości prywatnych w zakresie koordynacji i wsparcia w obrocie terenami położonymi w strefach rozwoju zabudowy gospodarczej. • Dostosowanie do zmian klimatycznych, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury na terenach inwestycyjnych, oraz rozwój zrównoważonej mobilności. • Promocja terenów inwestycyjnych w SAG.
Strefa aktywności gospodarczej S1 w Imielinie/Lędzinach	
Strefa aktywności gospodarczej w Chełmie Śląskim (przy granicy z Bieruniem)	
Strefa aktywności gospodarczej w Bojszowach	
Obszary rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i sportowej o znaczeniu ponadlokalnym	
Arboretum w Bijasowicach (Bieruń)	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa standardu oraz rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla mieszkańców oraz odwiedzających. • Rewaloryzacja historycznych zespołów dworskich i parkowych w Bijasowicach (w powiązaniu z arboretum), Jedlinie i Bojszowach. • Rozwój centrów rekreacji i ośrodków sportów wodnych przy zbiornikach Łysina, Dzieńkowice i Stawie Kudrowiec. • Kontynuacja rewitalizacji i zagospodarowania obszaru Paciorkowców (w powiązaniu z ochroną terenów przyrodniczych Staw Goldman w Chełmie Śląskim). • Ochrona starodrzewu (w tym ochrona istniejących i ustanawianie nowych pomników przyrody). • Rozwój szlaków tematycznych (pieszych, rowerowych, konnych), łączących obszary przyrodnicze atrakcyjne turystycznie w gminach powiatu BL. • Dostosowanie do zmian klimatycznych, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury.
Tereny rekreacyjne – Łysina (Bieruń)	
Tereny rekreacyjne – Paciorkowce (Bieruń)	
Tereny sportowo-rekreacyjne – ul. Stadionowa w Lędzinach	
Tereny rekreacyjne – Staw Kudrowiec (Chełm Śląski)	
Obszar sportowo-rekreacyjny – ul. Hallera i Cisowiec (Imielin)	
Park dworski w Bojszowach	
Park zamkowy w Jedlinie (Bojszowy)	
Tereny rekreacyjne przy Zbiorniku Dzieńkowice	
Główne centra przesiadkowe powiatu	
Centrum przesiadkowe w Bieruniu Starym	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja linii kolejowej nr 179 i uruchomienie przewozów pasażerskich. • Modernizacja stacji i przystanków kolejowych na terenie powiatu. • Analiza potrzeb i realizacja centrów przesiadkowych typu Park&Ride i Bike&Ride oraz przystanków Kiss&Ride. • Współpraca na rzecz rozwoju przewozów kolejowych i autobusowych na terenie powiatu. • Rozbudowa sieci dróg rowerowych oraz ciągów pieszych do centrów przesiadkowych.
Centrum przesiadkowe w Bieruniu Nowym	
Centrum Przesiadkowe w Lędzinach	
Centrum Przesiadkowe w Imielinie	
Centrum Przesiadkowe w Chełmie Śląskim	
Centrum Przesiadkowe w Bojszowach	

OSI	Kierunki działania
	<ul style="list-style-type: none"> ● Zagospodarowanie i podniesienie standardu funkcjonalnego i estetycznego przestrzeni publicznej centrów przesiadkowych i ich okolicy oraz ich dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. ● Promocja transportu zrównoważonego w Powiecie.

Źródło: opracowanie własne.

Problemowe obszary strategicznej interwencji

Do obszarów problemowych zostały zaliczone:

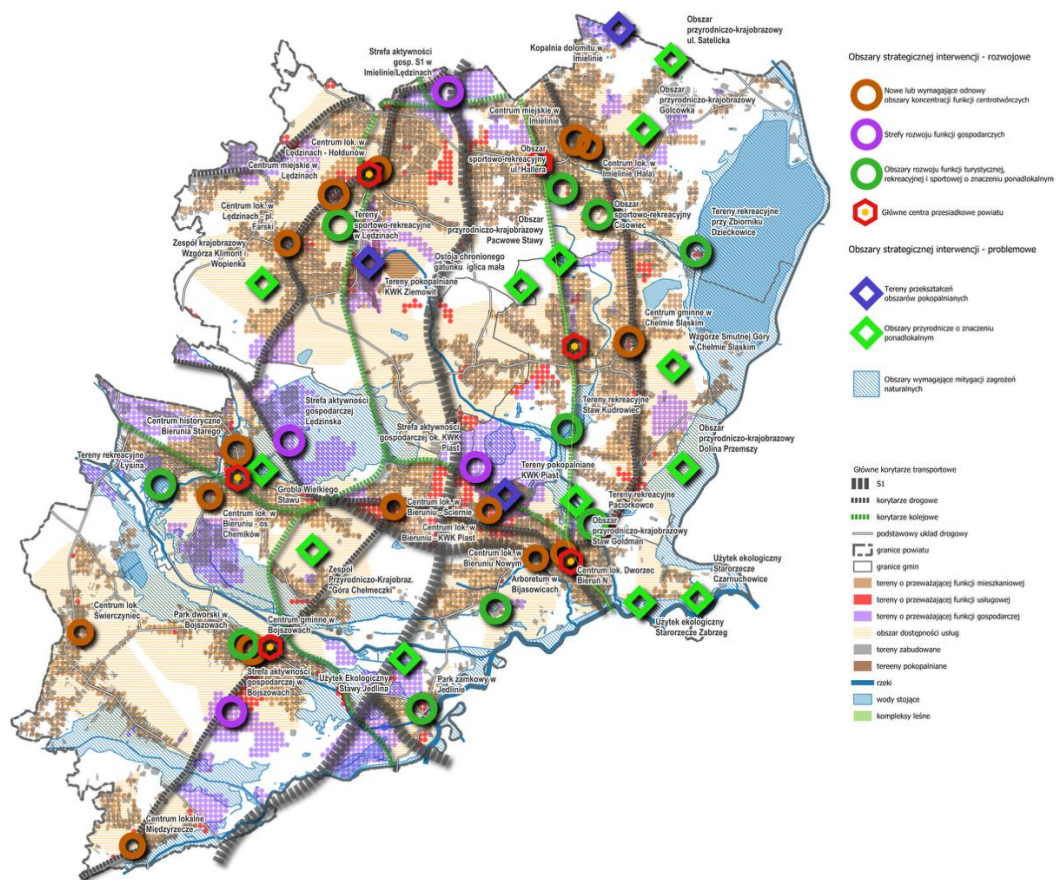
- **Tereny przekształceń obszarów pokopalnianych**
 - Głównym celem jest przekształcenie terenów wygaszanych KWK Piast-Ziemowit (rekultywacja, rewaloryzacja, reurbanizacja) w powiązaniu z działaniami związanymi ze sprawiedliwą transformacją;
 - Celem dodatkowym jest przekształcanie terenów po kopalniach dolomitów na cele rekreacyjne i turystyczne;
- **Obszary przyrodnicze o znaczeniu ponadlokalnym, wymagające zachowania i ochrony**
Celem jest ochrona najcenniejszych obszarów przyrodniczych i zwiększenie niskiego udziału powierzchni chronionej w powiecie;
- **Obszary wymagające mitygacji zagrożeń naturalnych**
Celem jest wzmacnianie bezpieczeństwa obszarów zurbanizowanych szczególnie zagrożonych powodzią lub podtopieniami.

Tabela 12. Kierunki rozwoju gminnych OSI problemowych

OSI	Kierunki działania
Tereny przekształceń obszarów pokopalnianych	
Tereny pokopalniane KWK Piast-Ziemowit, Ruch Piast w Bieruniu	<ul style="list-style-type: none"> ● Rekultywacja, rewaloryzacja i reurbanizacja terenów pogórczych i poprzemysłowych we współpracy z władzami państwowymi i regionalnymi (w powiązaniu z OSI sprawiedliwa transformacja). ● Tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. ● Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych w sąsiedztwie KWK. ● Poprawa jakości środowiska przyrodniczego na terenach poprzemysłowych i w ich sąsiedztwie. ● Wykreowanie nowych centrów miejskich w sąsiedztwie KWK w Bieruniu i Łędzinach. ● Ochrona wybranych elementów dziedzictwa poprzemysłowego i tworzenie przestrzeni publicznej wysokiej jakości.
Tereny pokopalniane KWK KWK Piast-Ziemowit, Ruch Ziemowit w Łędzinach	
Kopalnie dolomitów w Imielinie	<ul style="list-style-type: none"> ● Zagospodarowanie na cele rekreacji i turystyki.
Obszary przyrodnicze o znaczeniu ponadlokalnym wymagające zachowania i ochrony	
Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Góra Chełmeczki” w Bieruniu	<ul style="list-style-type: none"> ● Ochrona bioróżnorodności, georóżnorodności i krajobrazu powiatu. ● Ochrona przed zabudową terenów przyrodniczo cennych. ● Ochrona stanowisk chronionych gatunków zwierząt i roślin. ● Ochrona starorzeczy i stawów jako ważnego elementu krajobrazu i tożsamości powiatu, w tym niezbędna ochrona czynna. ● Obejmowanie ochroną obszarową terenów przyrodniczo cennych wskazanych w dokumentach Gmin (SUiKZP, POS). ● Opracowanie strategii ochrony terenów cennych przyrodniczych i powiązania ich korytarzami ekologicznymi. ● Zrównoważony i niezagrażający walorom OSI rozwój infrastruktury turystycznej (np. służącej obserwacji ptaków).
Użytek ekologiczny Starorzecze Czarnuchowice w Bieruniu	
Użytek ekologiczny Starorzecze Zabrzeg w Bieruniu	
Grobla Wielkiego Stawu w Bieruniu	
Obszar przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Przemszy w Chełmie Śląskim	
Obszar przyrodniczo-krajobrazowy Staw Goldman w Chełmie Śląskim	
Obszar przyrodniczo-krajobrazowy Pacwowe Stawy w Chełmie Śląskim i Imielinie	

OSI	Kierunki działania
Obszar przyrodniczo-krajobrazowy Golcówka w Imielinie	
Obszar przyrodniczo-krajobrazowy ul. Satelicka w Imielinie	
Zespół krajobrazowy Wzgórza Klimont i Wopienka w Łędzinach	
Użytek ekologiczny Stawy Jedlina w Bojszowach	
Natura 2000 Stawy w Brzeszczach, kod obszaru PLB120009 (częściowo obejmująca obszar w Gminie Bieruń i Bojszowy)	
Wzgórze Smutnej Góry w Chełmie Śląskim	
Ostoja chronionego gatunku iglica mała w Błedowie (Gmina Chełm Śląski)	
Obszary wymagające mitygacji zagrożeń naturalnych	
Obszary zagrożone powodzią i podtopieniami w Bieruniu, Bojszowach i Chełmie Śląskim	<ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie intensyfikacji zagospodarowania i zabudowy terenów zalewowych. • Ustalenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych • Budowa, odbudowa i przebudowa obwałowań przeciwpowodziowych, w tym obwałowań Wisły i Przemszy w celu stworzenia spójnego systemu przeciwpowodziowego. • Zwiększanie naturalnej retencji.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 12. OSI ponadlokalne

Źródło: opracowanie własne.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zasadniczym zadaniem systemu realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ jest stworzenie warunków umożliwiających efektywne oraz skuteczne osiąganie celów rozwojowych wskazanych w tym dokumencie. Stąd też pojawia się konieczność wyposażenia Strategii w instrumentarium oraz procedury wspierające zarówno wdrażanie działań ukierunkowanych na osiąganie wyznaczonych celów rozwojowych, jak i monitorowanie oraz ocenę ich skuteczności.

Zasady realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+

Zasady realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ określają podstawowe wartości, którymi w trakcie wdrażania działań na rzecz urzeczywistnienia strategicznych celów rozwojowych wyznaczonych w tym dokumencie będą kierować się Samorządy Gmin powiatu bieruńsko-lędzińskiego, Samorząd Powiatu, jak również partnerzy społeczni, gospodarczy i publiczni zaangażowani w ten proces.

Dlatego też Strategia realizowana będzie z uwzględnieniem katalogu następujących zasad:

- zgodnej współpracy – współdziałanie pomiędzy samorządami powiatu bieruńsko-lędzińskiego będzie opierać się na zaufaniu, zrozumieniu oraz dialogu;
- partnerstwa – w proces wdrażania Strategii oraz wytyczonych w niej celów na równych prawach zaangażowani zostaną partnerzy społeczni, gospodarczy i publiczni;
- zrównoważonego rozwoju – impulsy rozwojowe generowane wskutek realizacji Strategii nie będą naruszać równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, co umożliwi zaspokajanie podstawowych potrzeb obecnego oraz przyszłych pokoleń;
- transparentności – wszelkie decyzje oraz działania związane z realizacją celów rozwojowych określonych w Strategii podejmowane będą w sposób jawny i z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa;
- spójności i komplementarności – Strategia oraz podejmowane w oparciu o jej zapisy działania będą zgodne (spójne) z regionalnymi dokumentami strategicznymi (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”) oraz komplementarne względem dokumentów strategicznych zrzeczeń samorządowych, w których uczestniczą samorządy powiatu bieruńsko-lędzińskiego (w tym zwłaszcza Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027, z perspektywą do 2035 r. oraz Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030 r.), dzięki czemu realizacja wyznaczonych w niej celów będzie przyczyniać się do rozwoju szerszych układów terytorialnych (regionu, subregionu i metropolii).

Aktorzy Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+

Samorządy Miast i Gmin powiatu bieruńsko-lędzińskiego oraz Samorząd Powiatu

Przepisy (art. 3) Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wymieniają samorząd gminny oraz samorząd powiatowy jako podmioty odpowiedzialne za prowadzenie polityki rozwoju. Dlatego też głównymi aktorami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ będą Samorządy Gmin powiatu bieruńsko-lędzińskiego oraz Samorząd Powiatu.

Zgodnie z postanowieniami Porozumienia z dnia 29 października 2024 r. w sprawie określenia zasad współpracy przy opracowaniu, realizacji i wdrażaniu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ rolę lidera w procesie wdrażania Strategii pełnił będzie Samorząd powiatu bieruńsko-lędzińskiego, do którego zadań należy w szczególności:

- reprezentowanie (po uprzedniej konsultacji) samorządów powiatu bieruńsko-lędzińskiego przy podejmowaniu ustaleń dotyczących wdrażania Strategii wobec podmiotów zewnętrznych;
- udział w spotkaniach i konferencjach związanych z realizacją i promocją Strategii, co nie wyklucza udziału przedstawicieli pozostałych samorządów powiatu bieruńsko-lędzińskiego;
- informowanie samorządów powiatu bieruńsko-lędzińskiego o ustaleniach, działaniach i faktach mających wpływ na realizację celów Strategii.

Lider oraz pozostałe samorządy powiatu bieruńsko-lędzińskiego będą wykonywały zadania związane z realizacją Strategii poprzez swoje organy wykonawcze (wójtów, burmistrzów i zarząd powiatu) oraz organy uchwałodawczo-kontrolne (rady gmin i miast oraz radę powiatu). Organy wykonawcze samorządów powiatu bieruńsko-lędzińskiego będą podejmować w ramach kompetencji wynikających z przepisów prawa wszelkie czynności związane z bieżącym wdrażaniem Strategii. W szczególności organy te w związku z realizacją Strategii zobowiązane są do:

- przygotowania projektów uchwał rad gmin, miast i powiatu, w szczególności tych, które związane są z realizacją Strategii;
- wykonywania uchwał rad gmin, miast i powiatu, w szczególności tych, które związane są z realizacją Strategii;
- opracowanie i uzgodnienie projektów dokumentów wykonawczych Strategii, w tym zwłaszcza projektów programów rozwoju, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- przygotowanie projektu budżetu gmin, miast i powiatu;
- przedkładanie każdego roku radom gmin, miast i powiatu raportu o stanie miasta, gminy, powiatu, o którym mowa w przepisach Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz w Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

W powyższym zakresie organy wykonawcze wspierane będą przez gminną, miejską oraz powiatową administrację samorządową, obejmującą w szczególności urzędy gmin i miast, starostwo powiatowe, samorządowe jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem samorządu.

Organy uchwałodawczo-kontrolne samorządów powiatu bieruńsko-lędzińskiego będą realizować działania:

- a) wspierające osiągnięcie celów rozwojowych wyznaczonych w Strategii, w szczególności poprzez:
 - uchwalanie rocznych budżetów gmin, miast i powiatu będących zasadniczymi instrumentami realizacji Strategii,
 - uchwalanie dokumentów wykonawczych Strategii;
- b) nadzorujące aktywności organów wykonawczych związane z realizacją Strategii, w szczególności poprzez:
 - rozpatrywanie corocznych sprawozdań z wykonania budżetów gmin, miast i powiatu oraz podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia lub nieudzielenia organom wykonawczym absolutorium z tego tytułu,
 - rozpatrywanie corocznych raportów o stanie gmin, miast i powiatu (w tym w zakresie działań na rzecz realizacji Strategii) i podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia lub nieudzielenia organom wykonawczym wotum zaufania z tego tytułu,

- zgłaszanie przez radnych zapytań i interpelacji, o których mowa w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz w Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Rada Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+

W celu koordynacji działań związanych z wdrażaniem i monitorowaniem Strategii zostanie powołana Rada Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+, w której skład wejdą: Starosta Bieruńsko-Lędziński (lider), Burmistrz Miasta Bierunia, Burmistrz Miasta Imielin, Burmistrz Miasta Łęczyny, Wójt Gminy Chełm Śląski, Wójt Gminy Bojszowy oraz przedstawiciel Polskiej Grupy Górniczej SA.

W szczególności Rada odpowiedzialna będzie za:

- rozpatrywanie wszelkich kwestii, które mają wpływ na realizację Strategii oraz osiągnięcie opisanych w niej celów rozwojowych;
- koordynowanie działań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, w tym zwłaszcza gminnej i powiatowej administracji samorządowej, oraz zapewnienie obiegu informacji pomiędzy nimi;
- powoływanie zespołów zadaniowych wypracowujących szczegółowe propozycje działań oraz projektów na rzecz realizacji celów Strategii;
- uzgadnianie i akceptowanie propozycji projektów ponadlokalnych przyczyniających się do realizacji Strategii;
- zapewnienie udziału we wdrażaniu i monitorowaniu Strategii przez partnerów społecznych, gospodarczych i publicznych (zgodnie z zasadą partnerstwa);
- wypracowywanie wspólnych stanowisk względem podmiotów zewnętrznych w sprawach istotnych dla realizacji Strategii oraz osiągnięcia opisanych w niej celów rozwojowych;
- opiniowanie projektów dokumentów istotnych z punktu widzenia realizacji Strategii;
- koordynowanie działań związanych z monitorowaniem i ewaluacją Strategii, w tym identyfikowanie czynników powodujących opóźnienia w osiągnięciu wyznaczonych w niej celów;
- akceptowanie projektów raportów o stanie miasta, gminy i powiatów w części dotyczącej Strategii oraz raportu strategicznego;
- podejmowanie decyzji o rozpoczęciu ewaluacji Strategii oraz akceptację jej założeń metodycznych i merytorycznych;
- opiniowanie raportów z ewaluacji Strategii;
- formułowanie propozycji w zakresie usprawnień i optymalizacji procesu wdrażania Strategii;
- podejmowanie decyzji dotyczących potrzeby aktualizacji Strategii;
- opiniowanie i akceptowanie projektu aktualizacji Strategii.

Rada będzie spotykać się co najmniej dwa razy w roku. Za zwoływanie posiedzeń oraz organizację prac rady odpowiedzialny będzie jej przewodniczący, którego funkcję pełnić będzie Starosta Bieruńsko-Lędziński. W uzasadnionych przypadkach Rada może podejmować swoje decyzje w trybie obiegowym. Szczegółowe kompetencje oraz zasady funkcjonowania Rady określone zostaną w porozumieniu zawartym pomiędzy samorządami powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

W strukturze Starostwa Bieruńsko-Lędzińskiego wskazana zostanie komórka organizacyjna odpowiedzialna za koordynację na poziomie gminnej i powiatowej administracji samorządowej powiatu bieruńsko-lędzińskiego działań związanych z realizacją i monitorowaniem Strategii. Pozostałe samorządy działające na obszarze powiatu bieruńsko-lędzińskiego wskażą w ramach obsługujących je urzędów miast i urzędów gmin osoby lub komórki organizacyjne odpowiedzialne za współpracę z właściwą komórką organizacyjną Starostwa w zakresie realizacji Strategii, polegającą w szczególności na:

- gromadzeniu i przekazywaniu informacji, danych związanych z realizacją, monitorowaniem oraz ewaluacją Strategii;
- przygotowaniu projektów raportów o stanie miasta, gminy i powiatów w części dotyczącej Strategii oraz raportu strategicznego;
- udziale w procesie ewaluacji Strategii;
- podejmowaniu wspólnych działań na rzecz wypracowania propozycji ponadlokalnych projektów;
- opracowaniu wniosków o dofinansowanie realizacji projektów ponadlokalnych ze źródeł zewnętrznych;
- opracowaniu materiałów będących przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Rady;
- przygotowaniu projektów dokumentów wykonawczych Strategii.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+

Przepisy Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wskazują, że w ramach systemu realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego zostają określone wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych strategii (art. 10e ust. 3 pkt 8). Sformułowanie, a następnie konsekwentne stosowanie katalogu wytycznych w tym zakresie pozwoli na stworzenie spójnego i hierarchicznego systemu zarządzania Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+.

W związku z powyższym dokumenty wykonawcze Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+ powinny co do zasady:

- a. posiadać zbliżoną strukturę, na którą będą składać się co najmniej:
 - wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej,
 - cele oraz niezbędne do ich realizacji kierunki działania,
 - opis spodziewanych efektów interwencji,
 - system wskaźników,
 - potencjalne źródła finansowania,
 - zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji;
- b. być spójne z celami określonymi w Strategii – dokumenty wykonawcze powinny określać realizowane przez siebie cele operacyjne wynikające ze Strategii, a także uszczegóławiać ich zakres;
- c. identyfikować (tam, gdzie to możliwe i uzasadnione) wymiar przestrzenny planowanych działań, ze szczególnym uwzględnieniem działań zidentyfikowanych w Strategii OSI;
- d. wskazywać (jeśli jest to możliwe) projekty niezbędne do realizacji celów określonych w danym dokumencie wykonawczym;
- e. wskazywać podmiot (komórkę organizacyjną urzędu, samorządową jednostkę organizacyjną, spółkę z udziałem jednostki samorządu terytorialnego itp.) odpowiedzialny za realizację dokumentu wykonawczego;
- f. posiadać horyzont czasowy niewykraczający poza okres, na który uchwalona została Strategia (z wyjątkiem sytuacji, w których konieczność wyznaczenia dłuższego horyzontu czasowego wynika z przepisów prawa lub ze specyfiki obszaru (zakresu tematycznego), do którego odnosi się interwencja opisana w dokumencie).

Przed przyjęciem dokumentu wykonawczego przez organ stanowiący bądź też przed jego uchwaleniem przez organ stanowiący jego projekt poddany zostanie ocenie pod kątem spełnienia powyższych wytycznych. W każdej jednostce samorządu terytorialnego objętej niniejszą Strategią za sporządzenie oceny odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna wskazana przez organ wykonawczy tej jednostki.

Co do zasady, dokumenty wykonawcze Strategii przyjmowane będą w formie programów rozwoju (tj. dokumentów realizujących cele zawarte w strategii rozwoju), o których mowa w przepisach Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Mając na uwadze ponadlokalny charakter niniejszej strategii rozwoju, co do zasady dokumenty względem niej wykonawcze będą odnosić się do zagadnień, których zasięg przestrzenny wykracza poza granice administracyjne jednej gminy. Katalog dokumentów wykonawczych nie będzie ograniczał się wyłącznie do strategii, planów czy programów, których opracowanie i uchwalenie stanowi prawny (tj. wynikający z ustawy) obowiązek jednostek samorządu terytorialnego, lecz będzie również obejmował dokumenty, których przygotowanie będzie stanowić przejaw inicjatywy własnej samorządów terytorialnych działających na terenie powiatu bieruńsko-lędzkiego. Zakres merytoryczny celów oraz kierunków działań opisanych w niniejszej Strategii uzasadnia możliwość opcjonalnego opracowania m.in. następujących dokumentów tego typu:

- Ponadlokalny program rozwoju gospodarczego;
- Program wzmocnienia kapitału ludzkiego na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Plan promocji ponadlokalnej oferty inwestycyjnej w powiecie bieruńsko-lędzkim;
- Koncepcja transformacji energetycznej powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Program rozwoju turystyki oraz promocji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Kierunki rozwoju transportu i komunikacji na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Program rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Ponadlokalny program zarządzania zmianą demograficzną;
- Powiatowy plan rozwoju usług publicznych;
- Program wzmocnienia odporności jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- Plan likwidacji niskiej emisji na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego.

Na potrzeby realizacji zadań w zakresie polityki rozwoju wynikających ze Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+ dopuszcza się możliwość zawierania porozumień terytorialnych (o których mowa w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju), w szczególności z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Jednocześnie nie wyklucza się zawarcia porozumień terytorialnych z Zarządem Województwa Śląskiego, ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego oraz innymi ministrami.

Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+

Monitoring oraz ewaluację należy postrzegać jako komplementarne procedury, których wdrożenie pozwoli na uzyskanie pełnego oraz obiektywnego obrazu skuteczności interwencji publicznej podejmowanej w związku z realizacją Strategii oraz efektów i rezultatów uzyskiwanych dzięki podejmowanym w jej ramach działaniom.

Podstawę monitoringu stanowi zestaw wskaźników sformułowanych w odniesieniu do każdego z celów strategicznych zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+ (zob. część Strategii pt. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia). Wartości rejestrowane w odniesieniu do poszczególnych wskaźników stanowić będą miary sukcesu w zakresie urzeczywistniania oczekiwanych rezultatów działań zaplanowanych w Strategii.

Na etapie operacjonalizacji przygotowane zostaną wytyczne dla jednostek samorządu terytorialnego objętych Strategią, które dookreślą w szczególności zakres, źródła, częstotliwość oraz procedury gromadzenia i przekazywania danych wskaźnikowych oraz odpowiedzialność za poszczególne wskaźniki.

Postępy w zakresie realizacji celów Strategii prezentowane będą każdego roku w ramach raportów o stanie gmin, miast i powiatu, o których mowa w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Dokumenty te, poza opisem działań i aktywności dotyczących poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego działających na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego, uzupełniane będą o dodatkowy komponent dotyczący realizacji celów wynikających ze Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+.

Ponadto raz na trzy lata przygotowany zostanie raport strategiczny, będący okresowym sprawozdaniem z realizacji Strategii w ujęciu rzeczowym i finansowym. Raport strategiczny przekazywany będzie organom uchwałodawczo-kontrolnym poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz publikowany na ich oficjalnych stronach internetowych.

Strategia poddawana będzie ewaluacji, rozumianej jako systematyczna i obiektywna ocena zawartych w niej założeń, procesu jej realizacji oraz uzyskiwanych rezultatów, pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności i użyteczności podjętych działań. Ewaluacja realizowana będzie przez niezależny podmiot zewnętrzny, zebrane w jej wyniku wnioski, zalecenia i rekomendacje publikowane zaś będą w formie ogólnodostępnego raportu.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju projekt Strategii poddany zostanie przedniej ocenie trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności jej realizacji (ewaluacja *ex-ante*).

Na kolejnych etapach wdrażania Strategii planuje się przeprowadzenie:

- ewaluacji *on-going*, która zostanie zrealizowana co najmniej raz w trakcie wdrażania Strategii, jej zasadniczym celem będzie zaś ocena dotychczasowych efektów realizacji Strategii, skuteczności mechanizmów i instrumentów jej wdrażania oraz jakości systemu finansowania. Wnioski sformułowane w wyniku ewaluacji, uzupełnione o informacje pozyskane w ramach procedury monitoringu, mogą stanowić podstawę do zainicjowania aktualizacji Strategii;
- ewaluacji *ex-post*, planowanej po zakończeniu wdrażania Strategii, koncentrującej się na ocenie stopnia realizacji założonych w niej celów, skuteczności wykorzystywanych na potrzeby ich osiągnięcia instrumentów i mechanizmów oraz identyfikacji efektów długookresowych interwencji publicznej realizowanej na podstawie jej zapisów. Wiedza zgromadzona w wyniku ewaluacji wykorzystana zostanie w kolejnych cyklach zarządzania strategicznego realizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego.

Decyzje dotyczące uruchomienia procesu ewaluacji Strategii oraz jej zakresu metodycznego i merytorycznego podejmowane będą przez Radę Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+.

Podsumowując opis systemu realizacji, należy przypomnieć, że Strategia nie zastępuje ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji administracyjnych ani procedur ocen oddziaływania na środowisko, lecz stanowi dokument ramowy, którego realizacja odbywa się z zachowaniem obowiązujących przepisów oraz ustaleń dokumentów branżowych i planistycznych.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Precyzyjne określenie wartości środków niezbędnych do sfinansowania interwencji publicznej opisanej w Strategii w perspektywie roku 2035 jest zadaniem trudnym z kilku zasadniczych powodów:

- ogólnego charakteru dokumentu, jakim jest strategia rozwoju, w której co do zasady następuje selekcja priorytetowych kierunków rozwoju danego układu terytorialnego, a nie identyfikacja i operacjonalizacja konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (projektów);
- kompleksowego charakteru interwencji opisanej w Strategii, na którą składają się zarówno działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, jak i organizacyjno-zarządczej;
- wielości podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, wśród których znajdują się partnerzy społeczni i gospodarczy, których działania i budżety są autonomiczne względem samorządu terytorialnego;
- wieloletniego charakteru interwencji opisanej w Strategii, który sprawia, że:
 - nawet w sytuacji oszacowania kosztów związanych z realizacją interwencji jej ostateczna wartość będzie różnić się od przyjętych szacunków,
 - na moment opracowania niniejszej Strategii część źródeł finansowania (budżetów), które potencjalnie mogą partycypować w kosztach realizacji opisanej w tym dokumencie interwencji publicznych, jeszcze nie istnieje.

Mając na uwadze powyższe, doprecyzowanie wartości środków przeznaczanych na realizację Strategii następować będzie na kolejnych etapach jej operacjonalizacji, w tym zwłaszcza w trakcie tworzenia dokumentów wykonawczych oraz wynikających z nich konkretnych projektów.

W kontekście realizacji Strategii kluczowego znaczenia nabiera proces tworzenia dokumentów finansowych jednostek samorządu terytorialnego działających na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego. Zapisy Strategii odnoszące się do poszczególnych kierunków realizacji powinny stanowić wskazówkę dla opracowania kolejnych rocznych budżetów oraz wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego. W ten sposób stworzony zostanie mechanizm wiążący zapisy Strategii z wydatkami budżetów samorządowych, tak aby planowane w ich ramach inwestycje stanowiły odzwierciedlenie celów rozwojowych przyjętych dla obszaru objętego Strategią w perspektywie 2035 roku.

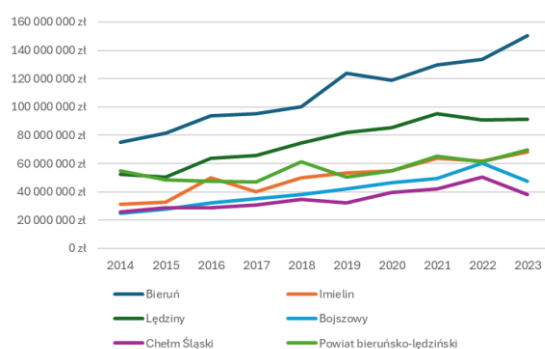
Ściślejsze powiązanie wydatków ponoszonych w ramach budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego z priorytetami wynikającymi z niniejszej Strategii może przyczynić się nie tylko do zdynamizowania rozwoju samorządów terytorialnych funkcjonujących na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego, ale również do poprawy ich sytuacji finansowej, w tym zwłaszcza lepszego zbilansowania ich budżetów. Przeprowadzona w związku z opracowaniem niniejszej Strategii diagnoza w pełni uzasadnia przyjęcie tego rodzaju podejścia w polityce finansowej jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego. Analiza sytuacji budżetowej powiatu oraz pięciu położonych na jego obszarze gmin przeprowadzona dla lat 2014–2023 pokazała, że w badanym okresie systematycznie wzrastały dochody budżetów samorządowych, czemu jednakże towarzyszył wzrost wydatków budżetowych. Porównanie obu kategorii uwidoczniło, że nie zawsze jednostkom samorządu terytorialnego z powiatu bieruńsko-lędzkiego udawało się zbilansować obie kategorie.

Tabela 13. Porównanie uśrednionej wartości dochodów ogółem oraz wydatków ogółem budżetów jednostek samorządów terytorialnych powiatu bieruńsko-lędzkiego w latach 2014–2023

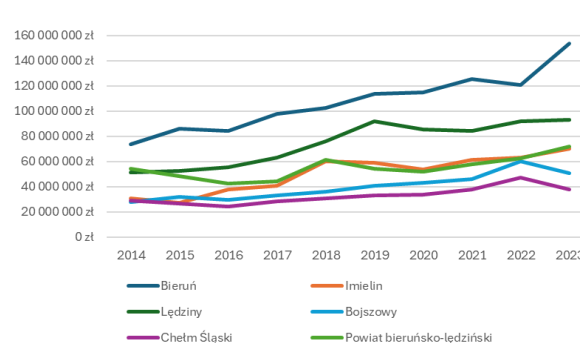
Jednostka samorządu terytorialnego	Dochody ogółem			Wydatki ogółem		
	średnia dla lat 2014–2018	średnia dla lat 2019–2023	% zmiana	średnia dla lat 2014–2018	średnia dla lat 2019–2023	% zmiana
Bieruń	89 099 564,18 zł	131 288 928,96 zł	47%	88 973 364,41 zł	125 705 995,70 zł	41%
Imielin	40 762 561,81 zł	60 327 116,85 zł	48%	39 312 936,74 zł	61 454 682,69 zł	56%

Jednostka samorządu terytorialnego	Dochody ogółem			Wydatki ogółem		
	średnia dla lat 2014–2018	średnia dla lat 2019–2023	% zmiana	średnia dla lat 2014–2018	średnia dla lat 2019–2023	% zmiana
Lędziny	61 285 435,03 zł	88 867 337,80 zł	45%	59 748 542,51 zł	89 491 351,36 zł	50%
Bojszowy	31 552 134,98 zł	49 161 155,64 zł	56%	31 693 915,84 zł	48 067 585,73 zł	52%
Chełm Śląski	29 753 611,77 zł	40 435 972,77 zł	36%	27 959 999,98 zł	37 887 925,87 zł	36%
Powiat bieruńsko-lędziński	51 758 672,18 zł	60 268 877,37 zł	16%	50 211 022,44 zł	59 810 943,12 zł	19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 1. Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego położonych na obszarze powiatu bieruńsko-lędzińskiego w latach 2014–2023

Wykres 2. Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego położonych na obszarze powiatu bieruńsko-lędzińskiego w latach 2014–2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na potrzeby oszacowania ram finansowych Strategii wykorzystane zostały wieloletnie prognozy finansowe (WPF) obowiązujące w jednostkach samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzińskiego. Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wieloletnia prognoza finansowa stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego. WPF obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że jedynie w przypadku Gminy Bojszowy WPF obejmuje cały okres obowiązywania niniejszej Strategii (tj. lata 2025–2035). W przypadku pozostałych jednostek samorządu terytorialnego okres objęty WPF jest krótszy i obejmuje lata: 2025–2034 (Lędziny), 2025–2032 (powiat bieruńsko-lędziński), 2025–2029 (Bieruń i Imielin) oraz 2025–2028 (Chełm Śląski). Pomimo zróżnicowanych okresów objętych WPF poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, stan ten w dalszym ciągu pozwala na oszacowanie ram finansowych Strategii w momencie jej opracowania.

Zestawione w poniższej tabeli dane opisujące główne kategorie budżetowe w okresie obowiązywania strategii opracowane zostały na podstawie:

- Uchwały nr III/3/2025 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Bierunia na lata 2025–2029;
- Uchwały nr IX/41/24 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej powiatu bieruńsko-lędzińskiego na lata 2025–2032;
- Uchwały X/90/24 Rady Miasta Lędziny z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Lędziny na lata 2025–2034;

- Uchwały nr X/76/2025 Rady Gminy Bojszowy z dnia 27 stycznia 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej;
- Uchwały nr XI/62/2025 Rady Gminy Chełm Śląski z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Chełm Śląski na lata 2025–2028;
- Uchwały nr XII/58/2025 Rady Miasta Imielin z dnia 24 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2025–2029 Miasta Imielin.

Z przeanalizowanych dokumentów wynika, że w okresie obowiązywania Strategii łączne dochody wszystkich jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzińskiego będą kształtowały się na poziomie co najmniej 4,228 mld zł, całkowita wartość planowanych wydatków wyniesie zaś co najmniej 4,233 mld zł. Co istotne, w badanym okresie wszystkie jednostki samorządu terytorialnego będą utrzymywać nadwyżkę operacyjną pozwalającą im na pokrycie wydatków bieżących dochodami bieżącymi. W praktyce oznacza to, że jednostki samorządu terytorialnego objęte Strategią dysponują możliwościami finansowymi pozwalającymi im na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia.

Tabela 14. Prognoza wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025–2035 jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego

JST	Kategoria	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	RAZEM
Bojszowy	<i>Dochody ogółem</i>	69 991 892,71	60 968 655,00	62 858 684,00	64 618 727,00	66 428 052,00	68 088 753,00	69 790 971,00	71 535 745,00	73 324 139,00	75 157 242,00	77 036 172,00	759 799 032,71
	<i>Dochody bieżące</i>	57 118 465,57	60 968 655,00	62 858 684,00	64 618 727,00	66 428 052,00	68 088 753,00	69 790 971,00	71 535 745,00	73 324 139,00	75 157 242,00	77 036 172,00	746 925 605,57
	<i>Wydatki ogółem</i>	72 877 175,43	59 586 929,00	61 720 584,00	63 480 627,00	65 289 952,00	67 950 653,00	69 640 496,00	71 447 145,00	73 269 589,00	75 123 342,00	77 015 022,00	757 401 514,43
	<i>Wydatki bieżące</i>	56 333 239,71	58 946 022,00	60 977 042,00	62 955 726,00	64 532 601,00	66 153 170,00	67 808 678,00	69 456 623,00	71 137 475,00	72 840 146,00	74 573 722,00	725 714 444,71
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	785 225,86	2 022 633,00	1 881 642,00	1 663 001,00	1 895 451,00	1 935 583,00	1 982 293,00	2 079 122,00	2 186 664,00	2 317 096,00	2 462 450,00	21 211 160,86
Lędziny	<i>Dochody ogółem</i>	131 794 489,76	120 158 400,54	117 422 221,70	119 682 043,92	123 033 141,14	126 920 969,67	129 967 072,94	132 696 381,48	135 350 309,11	138 057 315,29		1 275 082 345,55
	<i>Dochody bieżące</i>	109 103 044,00	112 921 650,54	116 422 221,70	119 682 043,92	123 033 141,14	126 920 969,67	129 967 072,94	132 696 381,48	135 350 309,11	138 057 315,29		1 244 154 149,79
	<i>Wydatki ogółem</i>	132 574 489,76	116 479 400,54	115 022 221,70	117 282 043,92	120 633 141,14	126 520 969,67	129 567 072,94	132 696 381,48	135 350 309,11	138 057 315,29		1 264 183 345,55
	<i>Wydatki bieżące</i>	99 125 932,32	102 198 836,22	104 856 005,96	107 477 406,11	110 164 341,27	112 918 449,80	115 741 411,04	118 634 946,32	121 600 819,98	124 640 840,48		1 117 358 989,50
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	9 977 111,68	10 722 814,32	11 566 215,74	12 204 637,81	12 868 799,87	14 002 519,87	14 225 661,90	14 061 435,16	13 749 489,13	13 416 474,81		126 795 160,29
powiat bieruńsko-lędzki	<i>Dochody ogółem</i>	97 949 708,34	85 290 631,87	85 900 280,00	88 083 457,00	90 288 214,00	92 548 158,00	94 863 262,00	97 234 828,00				732 158 539,21
	<i>Dochody bieżące</i>	85 944 481,24	85 290 631,87	85 900 280,00	88 083 457,00	90 288 214,00	92 548 158,00	94 863 262,00	97 234 828,00				720 153 312,11
	<i>Wydatki ogółem</i>	106 546 778,04	84 668 491,87	85 278 140,00	87 461 317,00	89 665 994,00	92 291 010,00	94 606 114,00	96 977 716,00				737 495 560,91
	<i>Wydatki bieżące</i>	83 256 992,29	83 597 491,87	82 739 140,00	84 855 317,00	86 950 994,00	89 101 010,00	91 350 114,00	93 652 716,00				695 503 775,16
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	2 687 488,95	1 693 140,00	3 161 140,00	3 228 140,00	3 337 220,00	3 447 148,00	3 513 148,00	3 582 112,00				24 649 536,95
Bieruń	<i>Dochody ogółem</i>	169 813 919,59	163 377 141,85	164 830 466,47	168 951 228,13	173 681 862,52							840 654 618,56
	<i>Dochody bieżące</i>	156 609 116,59	161 577 141,85	164 830 466,47	168 951 228,13	173 681 862,52							825 649 815,56
	<i>Wydatki ogółem</i>	191 106 597,45	159 178 496,42	160 757 239,91	164 904 388,13	169 813 830,44							845 760 552,35

JST	Kategoria	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	RAZEM
	<i>Wydatki bieżące</i>	143 432 988,25	149 231 347,21	153 926 282,23	157 928 365,57	161 876 574,71							766 395 557,97
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	13 176 128,34	12 345 794,64	10 904 184,24	11 022 862,56	11 805 287,81							59 254 257,59
Imielin	<i>Dochody ogółem</i>	89 402 499,37	87 404 074,39	81 851 388,47	83 667 227,32	85 311 896,65							427 637 086,20
	<i>Dochody bieżące</i>	73 084 523,55	77 555 039,42	79 726 580,52	81 258 924,75	82 836 161,61							394 461 229,85
	<i>Wydatki ogółem</i>	90 458 610,64	86 582 074,39	81 258 878,47	82 988 227,32	85 311 896,65							426 599 687,47
	<i>Wydatki bieżące</i>	68 635 610,64	70 734 672,39	72 715 243,21	74 808 670,15	76 903 312,91							363 797 509,30
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	4 448 912,91	6 820 367,03	7 011 337,31	6 450 254,60	5 932 848,70							30 663 720,55
Chelm Śląski	<i>Dochody ogółem</i>	48 160 021,62	46 947 426,00	48 402 796,00	49 758 074,00								193 268 317,62
	<i>Dochody bieżące</i>	45 159 957,44	46 947 426,00	48 402 796,00	49 758 074,00								190 268 253,44
	<i>Wydatki ogółem</i>	57 570 941,51	46 347 426,00	47 802 796,00	49 758 074,00								201 479 237,51
	<i>Wydatki bieżące</i>	43 931 574,96	45 030 067,00	46 605 906,00	48 149 806,00								183 717 353,96
	<i>Nadwyżka operacyjna</i>	1 228 382,48	1 917 359,00	1 796 890,00	1 608 268,00								6 550 899,48

Opracowanie własne na podstawie: Uchwały nr III/3/2025 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Bierunia na lata 2025–2029; Uchwały nr IX/41/24 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej powiatu bieruńsko-lędzińskiego na lata 2025–2032; Uchwały X/90/24 Rady Miasta Łęczyny z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Łęczyny na lata 2025–2034; Uchwały nr XI/76/2025 Rady Gminy Bojszowy z dnia 27 stycznia 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej; Uchwały nr XI/62/2025 Rady Gminy Chelm Śląski z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Chelm Śląski na lata 2025–2028; Uchwały nr XII/58/2025 Rady Miasta Imielin z dnia 24 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2025–2029 Miasta Imielin.

Wdrożenie części interwencji publicznej opisanej w Strategii będzie wymagało pozyskania środków zewnętrznych, w tym zwłaszcza pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Realizacja wpisujących się w nią projektów będzie zatem uzależniona od rozstrzygnięć konkursów ogłaszanych m.in. w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021–2027, właściwych programów krajowych na lata 2021–2027 oraz w pewnym zakresie Krajowego Programu Odbudowy i Wzmacniania Odporności na lata 2021–2026. Mając na uwadze, że horyzont Strategii wyznaczony został na rok 2035, budżet Unii Europejskiej (Wieloletnie Ramy Finansowe) przyjęty na lata 2021–2027 nie będzie jedynym, którego środki będą partycypowały w finansowaniu działań wynikających ze Strategii. Dlatego też zakłada się, chociaż na obecnym etapie nie jest możliwe wskazanie, w jakim zakresie i w jakiej wysokości, że w realizację Strategii zaangażowane będą również środki finansowe kolejnego (2028+) budżetu Unii Europejskiej.

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej wskazują, że jednostki samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-lędzkiego dysponują doświadczeniem pozwalającym im na skuteczne pozyskiwanie i inwestowanie funduszy pomocowych zarówno krajowych (m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Metropolitalny Fundusz Solidarności, Fundusz Odporności), jak i europejskich (głównie środki polityki spójności na lata 2014–2021 oraz 2021–2027) na rzecz realizacji projektów zwłaszcza z zakresu ochrony środowiska, energetyki, edukacji, opieki społecznej czy też transportu.

Źródłem finansowania Strategii nie będą wyłącznie środki o charakterze publicznym. Z punktu widzenia skuteczności osiągania przyjętych w tym dokumencie celów kluczowego znaczenia nabiera potrzeba włączania w ten proces również środków prywatnych pozostających w dyspozycji partnerów społecznych i gospodarczych. Dlatego też, urzeczywistniając zasadę partnerstwa, tworzone będą mechanizmy zachęcające podmioty prywatne do angażowania środków własnych na rzecz współfinansowania lub finansowania przedsięwzięć wpisujących się w cele Strategii.

Mając na uwadze powyższe, w realizację Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+ zaangażowane zostaną w szczególności środki:

- budżetów jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących na obszarze powiatu bieruńsko-lędzkiego;
- budżetu Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej;
- budżetu Samorządu Województwa Śląskiego;
- Wieloletnich Ram Finansowych Unii Europejskiej na lata 2021–2027 dystrybuowane w szczególności poprzez:
 - Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021–2027,
 - Program Krajowy Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
 - Program Krajowy Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
 - Program Krajowy Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS),
 - Program Krajowy Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (FERC),
 - Krajowy Program Odbudowy i Wzmacniania Odporności na lata 2021–2026;
- Samorządowego Programu Pożyczkowego Fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej;
- pochodzące z międzynarodowych instytucji, np. Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Światowego;
- z innych źródeł zagranicznych, takich jak np. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- budżetu państwa, dystrybuowane w szczególności poprzez:
 - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych;

- Program Inwestycji Strategicznych;
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg;
- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich;
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Funduszu Szerokopasmowego;
- pozyskane w formule zwrotnych instrumentów finansowych;
- prywatne, w tym w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Spisy

Wykaz ważniejszych skrótów

BDL – bank danych lokalnych GUS

BDOT – baza danych obiektów topograficznych

CAWI – Computer-Assisted Web Interview, czyli wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW

Diagnoza – Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego obszaru powiatu bieruńsko-lędzińskiego

EGiB – ewidencja gruntów i budynków

Gminy – miasta i gminy powiatu bieruńsko-lędzińskiego

Gminy PBL – miasta i gminy powiatu bieruńsko-lędzińskiego

Gminy Powiatu – miasta i gminy powiatu bieruńsko-lędzińskiego

GZM – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

IOB – instytucje otoczenia biznesu

KSSE – Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

Metropolia – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

Model – model struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu bieruńsko-lędzińskiego

MOF – miejskie obszary funkcjonalne

MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

NGO – organizacje pozarządowe

OF – obszar funkcjonalny

OSI – obszary strategicznej interwencji

PBL – powiat bieruńsko-lędziński

POG – plan ogólny gminy

Powiat – powiat bieruńsko-lędziński

SRWŚ, SRW „Śląskie 2030” – Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego

Strategia – Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego i Powiatu na lata 2025–2035+

SUiKZP – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

SWOT – analiza silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, analiza strategiczna

UOPIZP – Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.)

UOSG – Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.)

UOSP – Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 ze zm.)

UOSW – Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581)

UOZPPR – Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.)

WPF – wieloletnia prognoza finansowa

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 1. INNOWACYJNA GOSPODARKA ZAPEWNIAJĄCA GODNE MIEJSCA PRACY.....	28
Tabela 2. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 2. BEZPIECZNI I SPOKOJNI O PRZYSZŁOŚĆ MIESZKAŃCY.....	30
Tabela 3. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 3. CZYSTE, ZDROWE I DOBRZE URZĄDZONE ŚRODOWISKO PRACY I ZAMIESZKANIA.....	31
Tabela 4. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 4. SPRAWNE ZARZĄDZANIE POWIATEM I GMINAMI ZAPEWNIAJĄCE ODPORNOŚĆ NA ZAGROŻENIA.....	33
Tabela 5. Kierunki rozwoju OSI województwo śląskie.....	50
Tabela 6. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Subregion Centralny.....	53
Tabela 7. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Obszary miejskie.....	53
Tabela 8. Kierunki rozwoju regionalnego OSI Obszary wiejskie.....	54
Tabela 9. Kierunki rozwoju regionalnych OSI tematycznych według SRWŚ.....	57
Tabela 10. Matryca powiązań OSI SRW „Śląskie 2030” z celami i kierunkami Strategii Ponadlokalnej JST PBL 2025-2035.....	58
Tabela 11. Kierunki rozwoju OSI ponadlokalnych rozwojowych.....	60
Tabela 12. Kierunki rozwoju gminnych OSI problemowych.....	62
Tabela 13. Porównanie uśrednionej wartości dochodów ogółem oraz wydatków ogółem budżetów jednostek samorządów terytorialnych powiatu bieruńsko-łędzkiego w latach 2014–2023.....	70
Tabela 14. Prognoza wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025–2035 jednostek samorządu terytorialnego powiatu bieruńsko-łędzkiego.....	73

Spis rysunków

Rysunek 1. Wizja i Cele strategiczne Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu bieruńsko-łędzkiego i Powiatu na lata 2025–2035+.....	12
Rysunek 2. Synteza uwarunkowań transportowych.....	35
Rysunek 3. Synteza uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych.....	36
Rysunek 4. Synteza uwarunkowań przestrzennych i funkcjonalnych.....	37
Rysunek 5. Synteza uwarunkowań przestrzennych i planistycznych.....	37
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 1. Innowacyjna gospodarka zapewniająca godne miejsca pracy.....	39
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 2. Bezpieczni i spokojni o przyszłość mieszkańcy.....	40
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 3. Czyste, zdrowe i dobrze urządzone środowisko pracy i zamieszkania.....	42
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie Celu Strategicznego 4. Sprawne zarządzanie Powiatem i Gminami zapewniające odporność na zagrożenia.....	43
Rysunek 10. Zasięg przestrzenny OSI regionalnych w ujęciu funkcjonalnym.....	52
Rysunek 11. Zasięg przestrzenny OSI regionalnych w ujęciu tematycznym na terenie powiatu bieruńsko-łędzkiego.....	56
Rysunek 12. OSI ponadlokalne.....	63

Załączniki

Załącznik nr 1 – Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego obszaru powiatu bieruńsko-lędzkiego – w osobnym pliku.

Załącznik nr 2 – Uwarunkowania opracowania Modelu i plansze Modelu w postaci cyfrowej w rozdzielczości pozwalającej na wydruk w formacie A3 – w osobnych 8 plikach

Załącznik nr 3 - Warunki dotyczące gospodarki wodnej, które powinny być spełnione w związku z realizacją inwestycji ujętych w projekcie Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Bieruńsko – Lędzkiego na lata 2025 – 2035+¹⁸

¹⁸ Zgodnie z pismem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 2 września 2025 r. (znak: C.RZP.0800.56.2025.MW).